

**АНАТОЛИЙ ПРОТОПОПОВ
ТРАКТАТ ЗА ЛЮБОВТА, КАК Я
РАЗБИРА УЖАСНИЯ
ДОСАДНИК**

Превод от руски: Мирослав Писешки, —

chitanka.info

Учебник за млади хора, озадачени и измъчени от странностите на любовта. Разгледани са инстинктивните основи на брачното поведение на хората като биологичен вид. Първоначално е дадено сбито изложение на биологичните предпоставки, след което са обяснени инстинктивните критерии при избора на брачен партньор при хората и се дават практически съвети в тази посока. Изложението приключва с етологичен обзор на инстинктивните мотиви на човешкото поведение. Съкратен вариант на първата редакция на този текст е публикуван за пръв път в списание „Химия и живот — XXI в.“, бр.7/1997 г. „Химия и живот — XXI век“ бр.7/1997 г. със заглавие „За поручик Ржевски и корнет Оболенски — без каквито и да е било преувеличения“. Първият вариант на руски език е издаден през 2002 г. от издателство КСП с оригиналното заглавие. Българският превод излиза от печат през 2003 г., подготвен от издателство НЕП.

*Всичко действително е разумно.
Всичко разумно е действително.*

Г. Хегел

*Истинското познание е познаването на
причините.*

Г. Галилей

ПРИЗНАТЕЛНОСТ

Смятам за свой дълг да изразя дълбоката си признателност на Владимир Кривошеев, първият и най-проницателен критик на моето съчинение. Изказвам признателност също така и на читателите, изказали своите забележки по първата редакция на Трактата — вашите мнения, изказвания и въпроси залегнаха в основата на работата по втората редакция; особено внимание сред тях бих искал да обърна на помощта на Леонид Иванов. Не мога да не кажа добра дума и за преводачите на английски, български и испански език: Михаил Линецки, Ирина Италиянска, Мирослав Писешки, Александър Отенко и Мария Келейникова.

Свършено особена признателност искам да изкажа на Ирина Пацева, без чиято морална подкрепа този Трактат можеше и да не види бял свят.

ПРЕДИСЛОВИЕ

НЯКОЛКО ДУМИ ЗА ЕТОЛОГИЯТА НА ЧОВЕКА

Пред традиционната психология, както и пред другите науки за човека, винаги е стоял въпросът за съотношението между биологичното и небιологичното влияние в поведението на човека. При което в различни периоди е било изтъквано като преобладаващо ту биологичното, ту небιологичното влияние. През 19 в. и в началото на 20 в. е общопризнато мнението за преобладаващото биологично влияние. Най-известен (и при това далеч не единствен) представител на тази позиция е Зигмунд Фройд. Обаче, постоянно говорейки за инстинктите („либидо“ и „мортидо“) и тяхното влияние върху човека, той дори не се и опитва да изследва тяхната природа и генезис! И не е никак чудно тогава, че неговата система е била критикувана постоянно.

Изградената по сходен начин парадигма Евгеника сериозно се самодискредитира чрез връзките си с деспотичните режими, които я използват като идеологическо оправдание на политиката на насилиято. Ето защо от 20-те години на 20 в. махалото се люшва в обратна посока, прелитайки както винаги над златната среда. До сравнително неотдавна господстваше концепцията за значителния превес на социално-обусловеното влияние върху човешкото поведение. Тази концепция е известна още под името „Tabula Rasa“, т.е. „Чиста Дъска“. В рамките на това разбиране се предполага, че човек още с раждането си представлява чиста дъска, върху която обществото и средата изписват едни или други правила на поведение и каквото бъде написано там, такъв ще бъде и човекът. С течение на времето обаче става очевидно, че в рамките на тази концепция е просто невъзможно да бъде разбрано ясно и без излишни обяснения целият спектър на човешкото поведение. И в същото време голяма част от тези, като че ли необясними поведенчески реакции намират напълно естествено

обяснение в рамките на хипотезата за наличието на мощен пласт вродени поведенчески схеми в човешкото подсъзнание.

Ето защо в самия край на 20 в. постепенно се отстраняват крайностите при трактовката на човешкото поведение и разбирането за човека предимно като биологично същество, което се ражда с далеч не нищожен багаж готови поведенчески схеми, започва да намира все по-голяма подкрепа и одобрение. Едва ли не решаваща роля за това изиграва появилата се преди половин век наука ЕТОЛОГИЯ и отделилите се от нея впоследствие научни дисциплини. Етологията изучава инстинктивните основи на поведението на живите същества чрез сравняването на поведението на различни видове. За етолога човекът е едно едва възгордяло се млекопитаещо, т.е. един от равноправните животински видове. Сравнявайки поведението на най-различни зоологични видове организми — от едноклетъчните до най-висшите, учените откриват удивителни паралели и закономерности, които говорят за наличието на общи поведенчески принципи, валидни за всички представители на животинското царство, в това число и за човека.

Подобни изследователски методи дават големи резултати и намират широко приложение в останалите науки. Астрономите, например, познават много по-добре строежа на Слънцето, отколкото геолозите — строежа на Земята. И то поради факта че звездите са твърде много и твърде различни и сравнявайки ги, ученият може да разбере много за тях. А Земята е една и няма с какво да бъде сравнена. Така е и с изучаването на човека. Ако се ограничим само с него, ние просто рискуваме да не разберем в голяма степен поведението му.

Но пък и изучаването на етологията съвсем не е лека задача. И дори без обективните трудности, дължащи се на огромното влияние на разсъдъка, който модифицира и прикрива голяма част от инстинктивните действия, изследователите постоянно срещат съпротивата на обществото по отношение на използването на етологичните методи при човека. Като че ли за много хора е неприемливо и дори обидно това, че човешкото поведение се съпоставя с поведението на животните. Но дори и за това има етологично обяснение! И то е, че подобна реакция е едно от проявленията на инстинкта за етологична изолация на видовете, чието подробно описание не е предмет на нашата книга (желаещите да

получат повече информация могат да се запознаят с книгата на В. Долник „Непослушное дитя биосферы“).

Същността на този инстинкт може да се предаде чрез девиза: „възлюби ближните — разлюби чуждия“. В нашия случай „чуждият“ са маймуните, неприязънта към които се прехвърля и върху близостта между нашето и тяхното поведение.

Теорията на Дарвин, въпреки продължаващите (поради същата тази неприязън) и до днес опити за опровергаване, като че ли трайно и безвъзвратно е приета от научната общност и голяма част от образованите хора приемат напълно естествено теорията за това, че водят произхода си от маймуните. И въпреки това мисълта, че едно или друго чувство по съществуто си е инстинктивен повик, предизвиква — така, както и преди, бурни протести, голяма част от които нямат рационално обяснение. При което коренът на тази неприязън е в подсъзнателното неприемане на родството ни с маймуните.

Помнете това, мои уважаеми читатели.

Какво друго може да разкаже етологът за човека? Много. За агресивността и за природата на властта, за вродения морал и за движещите сили на национализма и дори за странностите на любовта! И именно за странностите на любовта и ще поговорим в тази книга.

ЗА КАКВО СТАВА ДУМА

Опитите на обществото да просвети младите (и не чак толкова) хора в половата сфера според мен са крайно едностранчиви. Твърде широко се дискутират въпросите за сексуалните техники, за предпазването от нежелана бременност и болести. Разбира се, дяволски приятно е да се обсъждат сексуалните техники, но голяма част от трагедиите на сексуална почва възникват не поради това, че секс се прави НЕ ТАКА, както трябва, а поради това, че секс се прави НЕ С ТОЗИ, с когото трябва. За избора на партньор се говори отгоре-отгоре, безсистемно, противоречиво и поради субективната и чисто умозрителна аргументация — неубедително. Фактически всичко се свежда до препоръката да се излиже буцата сол и да се изпие една студена вода. Обаче лизането на сол все още не е гаранция, че оттук нататък всичко ще тръгне по мед и масло, а пък и ако се замислиш, докато лижеш солта можеш да изпуснеш не един действително подходящ вариант.

През цялата писана история на човечеството се е смятало за надеждно изборът да се прави по любов. Още повече че през последните десетилетия любовта се противопоставя като заклинание на минутните увлечения и се приема едва ли не като гаранция за безпогрешен избор. Това обаче и досега си остава недоказано, тъй като разликата между „голямата“ любов и минутната симпатия е чисто количествена, а не качествена. Вместо това се обясняват и ярко се описват възникващите усещания, но същинската логика на това явление така си и остава зад кадър или просто се отрича, като се обявява за нещо свръхестествено. Не би трябвало да търсим тайна там, където такава няма. Всички тези ирационалности на любовта на практика са напълно рационални, логични и по своеобразен начин разумни. А за да прозрем тази рационалност е необходимо просто да сменим координатната система — от цивилизационна на първобитно-стадна. Тук аз ще се опитам да демонстрирам това и да докажа коректността на подобен преход. Конкретно, ще стане дума за

инстинктивните основи на поведението на хората като биологичен вид. Самият процес на съвкупление ще оставим без внимание. Ние няма да се интересуваме и от това какво собствено е ЧУВСТВОТО, т.е. онези усещания, които влюбеният изпитва, както и от физиологичните механизми на тяхното възникване.

Убеден съм, че познаването на тази логика няма с нищо да попречи любовта да се възприема като най-прекрасното чувство. Също както и познаването на устройството на цветето не пречи на ботаника да се възхищава от красотата му, а познаването на законите на хармонията и структурата на инструмента не пречи (дори напротив, помага) на музиканта да се наслаждава на изпълнението на един шедьовър.

Етологията е наука за инстинктивните основи на поведението, но популярни публикации във връзка с етологията на брачните отношения при хората практически няма и аз се надявам настоящият материал да запълни до известна степен тази липса.

ВСЪЩНОСТ ЗАЩО СЕ РАЗМНОЖАВАМЕ?

*На дошлия в този свят понятна е скръбта,
Че в небитието трябва да се върне*
Омар Хаям

В живота на всяко живо същество генетичният материал постепенно се променя, натрупват се грешки в резултат на което организма също толкова постепенно понижава своята жизнеспособност и в края на краищата умира. Тук ние няма да разглеждаме други теории за стареенето, тъй като това излиза извън рамките на нашата тема. Феноменът размножаване на известните ни живи същества се състои в това, че потомците получават гени, в които практически няма подобни грешки. В противен случай децата биха наследявали от родителите си не само особеностите в структурата на телата, но и... възрастта. Смяната на поколенията в такъв случай много бързо би заглъхнала и по-точно въобще не би възникнала.

Накратко:

- Размножаването е начин да се изчисти генетичният материал от натрупалите се грешки, т.е. като че ли начин да се живее вечно.

ПЪПКУВАНЕ И ПОЛОВ ПРОЦЕС

Умножението се извършва най-добре чрез деление

(в разговор между две амеби)

Същността на вегетативното размножаване е в простото деление на клетката, но при цялата му външна простота този процес е твърде сложен. Генетичният материал не само се раздвоява — самите хромозоми много находчиво обменят различните свои участъци. При този процес се отстраняват дефектните гени и те не се предават на потомството. Едва след това клетката се дели на две. Съществува обаче и достатъчно голяма вероятност да се повредят всички екземпляри на гените в хромозомните спирали и да няма откъде да се получат неповредени.

С цел да се изключи или най-малкото силно да се намали вероятността за подобно събитие, природата прибегва към половия процес. Главната разлика с вегетативния процес е в това, че тук се обменят участъци на два неидентични генетични комплекта на различни индивиди, в които практически липсват съвпадащи повредени гени. Освен това по този начин става възможно комбинирането на свойствата и признаците на родителите в потомството, което улеснява приспособяването към постоянно променящите се условия на живот.

За предимствата на половия процес трябва да се плати. Вегетативното размножаване е много по-лесно за осъществяване и в същото време е много по-сигурно. Ето защо голяма част от организмите практикуват и едното, и другото. Половият процес става актуален, когато условията на живот се влошат и грешките в гените зачестят, пък и необходимостта от промяна става все по-очевидна. Когато всичко е наред, организмите просто се делят.

Накратко:

- Въпреки сложността при осъществяването му, половият процес гарантира много по-качествена подмяна на генетичния материал при смяната на поколенията;

- Така става възможно по-голямото разнообразие от свойства и качества на индивидите от даден вид, което осигурява редица предимства при адаптацията към условията на живот.

ЗА ХЕРМАФРОДИТИТЕ И ЗА ЕВОЛЮЦИЯТА В НАЧИНИТЕ ЗА РАЗМНОЖАВАНЕ

*Не умножавай същностите без
необходимост.*

У. Окам

При осъществяването на половия процес е необходимо да участват два индивида, но отникъде не следва, че те трябва да са с РАЗЛИЧЕН пол. Хермафродитите се размножават по полов път, но полът им е един! Всеки индивид-хермафродит разполага с пълен комплект полови органи, т.е. той еднакво успешно може да е и „самец“, и „самка“, като често това става едновременно. Някои видове охлюви, например, се съвкупяват на големи групи, образувайки дълги ленти и пръстени.

Хермафродитизмът съвсем не е за пренебрегване. Като начин за размножаване той е по-надежден и по-лесен за осъществяване от разделнополовостта. Така например, ако ние с вас бяхме хермафродити, то брачният ни живот значително би се опростил, при което едва ли би станал по-малко интересен. Преценете сами: освен двойно по-големите шансове да си намерим спътник в живота, самите процедури на запознанство и ухажване биха били силно опростени. Защо тогава еднполовите не преобладават? Именно оттук започва най-интересното за нас...

Животът на Земята се заражда преди около 3 — 3,5 млрд. години и първоначално се размножава вегетативно. Не е известно кога точно е „изобретен“ половият процес, но първите многоклетъчни организми са се появили преди около 800 млн. години и вече са го използвали, макар и рядко. И голяма част от тези, достигнали до наши дни организми (охлюви, червеи и др.), са хермафродити, т.е. явно е, че

еднополовите са се появили по-рано. Тяхното превъзходство приключва през силурийския период (преди около 400 млн. години), а с това и преобладаването на еднополовото размножаване. И оттогава насам превес взима разделнополовият начин за размножаване. Той явно има някакви съществени за видовете предимства. Какви са те?

Едно от тези предимства е очевидно. Някои хермафродити могат да се съвкупяват сами със себе си и за разлика от онанистите — да имат потомство. Естествено е, че подобен краен инцест противоречи на логиката на половия процес и би следвало да бъде ограничен по някакъв начин. Подобно „полово размножаване“ твърде малко се отличава от вегетативното. Всъщност истинските хермафродити се самосъвкупяват рядко и обикновено по много съществена причина — друг индивид на близко разстояние просто липсва. В противен случай се задействат някакви механизми за предотвратяване на самооплождането. Първоначално специализацията на половете е един от тези механизми. Само това обаче е явно недостатъчно за ограничаване на хермафродитите...

ЗА РАЗДЕЛЕНИЕТО НА ПОЛОВЕТЕ И ПОЛОВИЯ ОТБОР

— Обичаш ли ме?

— Да!

— Божже, къде са тези пчели...

(разговор между две
цветя)

Прието е, някак си, след смъртта на стария Дарвин да се мисли (отчасти въпреки неговото мнение), че естественият отбор се извършва чрез случайната и спонтанна смърт на онези същества, които не са приспособени в достатъчна степен към условията на живот. Подобен отбор, наред със способността за промяна, е обявен за двигател на еволюцията. При което той е крайно неефективен. Дори човек, селектирайки нови породи животни или растения, прилага много по-ефективни методи. Той постига необходимите му резултати след няколко поколения, а не след стотици хиляди години. В основата на тази селекция е съзнателният отбор на родителите от изходната порода, които притежават желаните качества, и съответно в недопускането да се размножават индивиди, които не притежават желаните качества. Умъртвяването на тези аутсайдери всъщност не е и необходимо. Много хуманно, нали? Освен това се запазва и възможността да се поправят евентуалните грешки.

Очевидно е, че използването на подобни методи за селекция от самата природа би дало възможност за рязко ускоряване на темпа на еволюция, което би подобрило и способността за адаптация на видовете към постоянно променящите се условия на живот. Как обаче самата природа би могла да реализира това на практика? Та нали за това е необходим своеобразен Съдия, който да взема решение кой е достоен и кой — не. Най-лесно е, разбира се, да приемем хипотезата за

съществуването на Бог, но това по съществуването си би било отклонение от отговора. Напълно е възможно тези Съдии да са няколко. Важно е те да съдят приблизително по един и същи начин.

Съдиите са много и се наричат самки. Именно те произнасят присъдата за това, кой от самците да има потомство и кой — не. Ето защо този отбор се нарича полов. Известно е, че самият Дарвин е придавал голямо значение на половия отбор, но този факт по някаква причина не намира достатъчно широк резонанс сред другите учени.

Възможен ли е половият отбор при хермафродитите? Нека си представим хермафродит, който е негоден като оплодител. Отказват му всички, отказват и отказват, но в края на краищата той се натъква на друг такъв неудачник и... те все някак си ще се разберат. При разделнополовите обаче отхвърленият самец с нищо не би могъл да помогне на друг подобен на него при продължаването на рода, а отхвърлени самки в света на животните няма. При това един самец може да оплоди много самки (изключенията като богомолките, например, са рядкост) като същевременно той обикновено не достига предела на потенциалната си плодовитост. А доколкото броят на самците в популацията в повечето случаи е приблизително равен на броя на самките и възможностите за оплождане в тази популация са в излишък, то самките практически винаги имат повече или по-малко широк избор на оплодител. Този избор може и да не е явен, но винаги е налице.

Изключването на самката от процеса на размножаване в рамките на половия отбор е твърде рисковано. Друга самка няма да роди нейните малки — самата тя ражда толкова, колкото може, камо ли да ражда малките и на някоя друга... Виж, при самца е друго! Незаченатите именно от него малки с удоволствие ще ги зачене друг. И още как!...

Така е и на практика. При морските котки $1/6$ от самците оплождат $5/6$ от всички самки. Останалите са принудени да се правят, че нямат кой знае каква нужда от това... Тези диспропорции са още по-големи при морските лъвове — при тях 4% от самците осъществяват 88% от съвкупленията! Подобна картина е типична за всички стадни животни. А самките сред живеещите по двойки животни, особено птиците, се съвкупяват преди образуването на двойки (семейства), а в някои случаи и след това, но с друг самец, като това често става в

присъствието на „законния мъж“. Т.е. двойката като че ли се образува с цел създаване и поддържане на домакинство, а оплождането често се осъществява по стадните закони. Освен това самците обикновено са малко повече от самките (и то толкова повече, колкото условията на живот на вида са по-лоши!). Всичко това създава достатъчно големи възможности за избор дори и при строго моногамните (чифтните?) животни.

При растенията, дори и при разделнополовите, практически няма възможност за такъв отбор (вж. епиграфа), ето защо в растителния свят пълната разделнополовост така и си остава рядкост. Тя явно се е запазила като един от начините за предотвратяване на самооплождането.

По такъв начин разделението на половете под една или друга форма предполага явна или скрита копулативна полигамия, а:

Фундаменталният принцип на разделнополовото размножаване е:

Принципът за незаменимост на самката.

За да се ускори отборът и за да му се предаде целенасоченост, известна част от принципно потентните самци задължително трябва да бъде изключена от процеса на размножаване, при съответното увеличаване на ролята на останалите.

От принципа за незаменимост на самката следват принципни разлики в поведението на самките и самците. Доколкото самките са много по-ценни за популацията, а самците са много повече, отколкото е необходимо, то персоналната ценност на всеки самец е много по-малка за вида като цяло. Този факт е заложен в съответните инстинкти, изискващи от самките да бъдат по-внимателни, да избягват риска, да се грижат за себе си и да изискват грижа за себе си от околните. По силата на този инстинкт, например, жените са много по-егоцентрични и се доверяват в много по-голяма степен на интуицията и чувствата си, отколкото на логиката. Интуицията и чувствата са основани на практическия опит, включително и на целия вид, т.е. те като че ли са проверени в практиката и поради това самките подсъзнателно ги приемат за много по-надеждни. Ние неведнъж ще се връщаме към тази тема, а в края ще я разгледаме подробно.

Накратко:

- Разделнополовото размножаване осигурява рязкото ускоряване на естествената еволюция чрез организацията на ефективен полов отбор, при осъществяването на който част от самците целенасочено се отстранява.

ЗА РАЗНООБРАЗИЕТО И РИСКА

Без едни да са родени да пълзят, други не могат да летят.

(Приписва се на М.
Горки)

Ако всички индивиди от един вид си приличат като гайки в конвейер, цялата суета около избора ще загуби смисъл. За да има смисъл изборът, е необходимо да има разнообразие на индивидите. Разбира се, за стотици и хиляди поколения е напълно възможно да бъде формиран определен оптимум от качества, който би осигурил възможно най-голяма жизнеспособност за всеки индивид, а следователно и на вида като цяло, но...

Работата е в там, че условията за съществуване на вида съвсем не са постоянни и как ще се променят те утре, природата, въпреки цялата си т. нар. „мъдрост“, изобщо не би могла да предвиди. И точно заради това е необходимо наличието на индивиди с качества, които са неоптимални при определени условия, просто ненужни или дори вредни. Защото ако условията се променят, някои от тези качества могат да бъдат много полезни. Като допуска съществуването на такива индивиди, природата поема риск — в дадения момент тези организми са по-малко приспособени за оцеляване. Но този риск е необходим — който не рискува, той не печели. И друг начин за предсказване на бъдещето, освен сляпото търсене наслуки, природата, каквото и да ѝ приписват, не познава.

А по какъв друг начин могат да бъдат сведени до минимум нежелателните последици от този риск? Как да се направи така, че последиците от тези хаотични експерименти, които в огромната си част са несполучливи, да не застрашават жизнеспособността на вида?

Елементарно! Нужно е самките по възможност да не се отклоняват от оптималния набор от жизнено необходими качества, а

обект на експеримента да са самците. Защото неподходящите самци смело могат да бъдат отхвърлени без опасението, че това ще намали броя на малките в популацията. И обратно, няколко от най-изявените самци могат да станат бащи на всички малки в популацията.

Отдавна е известно, че съотношението между новородените самци и самки е в пряка зависимост от условията на съществуване на вида. При неблагоприятни условия броят на самците нараства, като по този начин се увеличава многообразието, ускорява се и се ожесточава отборът, а с това и степента на адаптация на вида към новите условия. Когато условията са благоприятни, нараства броят на самките и това създава условия за по-бърз ръст на числеността на вида. Вж. също [3-5].

Накратко:

- За да се повиши ефективността на половия отбор, самците като обект на избор трябва да имат голямо разнообразие от свойства и качества, пък било то и явно неоптимални при някои индивиди, за да се покрие колкото е възможно по-голям диапазон от възможните потребности на вида.

- Това разнообразие, поради невъзможността за осмислено предсказване на бъдещето в хода на стихийната еволюция, може да е само хаотически случайно.

- Твърде голямото разнообразие при самките е безсмислено. Твърде рисковано е, а пък и реализацията на предимствата, които може да даде това многообразие е много проблематична (поради малкия брой потомци, които може да роди една самка).

ЗА ОСНОВИТЕ НА БРАЧНИТЕ СТРАТЕГИИ

Лекция във ветеринарен институт:

Преподавателят:

— Добрият бик производител извършва до 12 съвкупления на ден...

Женски глас от първия ред:

— Колко, колко???

Преподавателят:

— До дванадесет.

Женски глас от първия ред:

— Повторете, моля ви се, по силно това за последния ред!

Мъжки глас от последния ред:

— Извинявайте, с една или с дванадесет крави?

Преподавателят:

— Разбира се, че с дванадесет!

Мъжки глас от последния ред:

— Повторете го по-силно за първия ред!

(стар студентски
виц)

Защо в стремежа си един към друг мъжът и жената не могат да постигнат съгласуваност? Просто защото търсенето се води в различни посоки, тъй като целите им са различни. Още повече че този стремеж не е безусловно приятелски и в много отношения прилича на поведението на хората на пазара. Продавачът и клиентът също се стремят един към друг, но и двамата целят да извлекат максимална лична изгода, много често въпреки възможните щети за другия. Уви, на природата ѝ е чужда сантименталност.

Както вече казахме, принципът на разделението на половете предполага, че малка част от самците опложда голяма част от самките, принуждавайки по този начин останалите да се правят на непоправими ергени. Тази стратегия позволява бързото предаване на появяващите се полезни признаци в потомството и освобождава самките от необходимостта да възпроизвеждат ненужни гени. А за това е необходимо самците и самките да се държат по коренно различен начин при търсенето на брачен партньор.

Всеки самец се стреми към максимално честа смяна на самките, като че ли предполага себе си за носител на уникално полезни гени. Нека си представим за момент, че един мъж е носител на ген за устойчивост, например към СПИН. Крайно наложително е този ген да се разпространи в популацията колкото е възможно в по-голяма степен! А той, мръсникът, е верен само на една жена. И колко деца може да му роди тя? 10, хайде, максимум 20 деца и по законите на генетиката този ген ще се предаде само на половината от тях. Та това по същество си е престъпление срещу вида! А ако се държи като султан, то напълно вероятно е да има 1000 и дори 2000 деца. Това вече е нещо... Така че неслучайно общественото мнение е толкова сдържано по отношение на мъжката изневяра — такава е инстинктивната програма и трябва да признаем, че от биологична гледна точка тя е съвсем оправдана. Самецът не трябва да ограничава своята полова експанзия — та нали за това са самките.

Целта на инстинктивното брачно поведение на мъжете е:
повече женски тела — хубави и различни.

А ако този уникален ген е притежаван от жена? Как трябва да постъпва тя, за да не може този ген да потъне в Реката на Забравените, така да се каже, а напротив, да се закрепят и размножат? Тя по принцип също може да увеличи броя на децата си, но пък ще стане ли този брой по-голям от интензивната смяна на мъже? Разбира се, че не. Но от това може съществено да пострада тяхното качество! Неслучайно общественото мнение се отнася с много по-голям укор към женската изневяра — жената, която не е придиричива по отношение на половете си партньори, не се грижи за качеството на своите деца! Мъжът, оставяйки гените си при некачествена жена, не губи практически нищо — ако утре попадне на качествена жена, той ще ги остави и там; но жената, която е заченала от некачествен мъж, може много по-трудно да

поправи своята грешка (природата не предвижда аборти) и въобще, броят на нейните опити е твърде ограничен. За да остави по-устойчиви гени в потомството си, жената е длъжна да увеличи строгостта при избора на своите претенденти, за да не увреди своите предполагаемо уникални гени, свързвайки се с когото и да е. Но за да има възможност за избор, тя трябва да се харесва по възможност на всички мъже. И на колкото повече мъже тя се хареса, колкото повече обожатели има тя, толкова е по-широк нейният избор. Идеалният вариант е да влюби в себе си всички, а да допусне до себе си един, а може би дори нито един. При което самото съвкупление е едва ли не досаден страничен ефект от процеса на съблазняването.

И така, целта на инстинктивната брачна стратегия на жените е: повече мъжки сърца — хубави и различни.

Завладяла сърцето на мъжа, жената може да загуби активен интерес към него и да го придържа само за колекция, като през това време съблазнява следващите.

Тук е необходимо да се подчертае, че това е само основата на различията в брачните стратегии. Малко по-надолу ще разгледаме инстинктивните фактори, запълващи тази основа с конкретно съдържание.

Накратко:

- За да бъдат реализирани предимствата на половия отбор, всеки самец се стреми да осъществи максимален брой съвкупления. Самците, така да се каже, са борци за КОЛИЧЕСТВО потомци, просто защото тяхната плодовитост е количествено неограничена.

- Реализирайки същата цел, самките, чиято плодовитост до голяма степен е ограничена, се стремят към по-голямо КАЧЕСТВО на раждащото се потомство. И поради това именно те са избиращият субект, ето защо те са заинтересовани от максималното увеличаване на броя на потенциалните партньори, от които след това е много лесно да бъде избран най-„качественият“, а останалите да бъдат игнорирани.

ЗА НАШЕТО ПЪРВОБИТНО „АЗ“.

Два „Аз“-а в мен — два полюса в една планета

Различни двама души, двама врагове

Единият, когато на балет е,

То другият към хиподрума ме влече...

В. Висоцки

Както е известно, човек се числи към подвид примати на вида *HOMO SAPIENS*. Класификационното сродство с останалите примати се определя от по-голямото или по-малкото сходство на генетичния материал, намиращо външен израз в сходната структура на тялото. Например, гените на човека и гените на шимпанзето съвпадат повече от 95%. При това става въпрос за видообразуващите признаци — не само за особеностите на структурата на органите, но и за поведението и навиците (начини за лов, методи на защита, брачни ритуали и много други).

Щом като всички видообразуващи признаци се предават по наследство (те затова са и видообразуващи), то присъщото поведение на вида също се предава по наследство. Например, способността на кучетата от ловджийските породи да правят стойки се предава по наследство и е свързана именно с ловджийските породи. Още един пример за инстинктивно обусловен рефлекс е свеждането на очите като признак за подчинение пред друг индивид. Това е характерно за всички примати, включително и за човека. Кучетата, например, в подобна ситуация подвиват опашка.

Прието е такава унаследено поведение да се нарича инстинктивно, а отделните негови елементи — инстинкти. По отношение на инстинктивните поведенчески програми се използва също така и терминът „вроден поведенчески модел“. Такъв интересен

за нашата тема инстинктивен акт като целувката е част от вродения брачен ритуал на приматите, произлизащ от ритуала на хранене.

В каква степен всичко това има отношение към човека? Та нали човек има разум, ръководи се от някакви закони, което по принцип би трябвало да прави незадължително следването на инстинктите. Човекът обаче е придобил съвременния си вид и става действително разумен едва преди около 30–40 хиляди години, а историческата епоха в развитието му датира от преди около 5–7 хиляди години. Еволюцията на приматите започва някъде през третичния период, преди около 20–30 млн. години, а такива важни инстинкти като инстинкта за подчинение на стадната йерархия, съществуват едва ли не откакто се е зародил животът.

Разбираемо е, че за толкова малки еволюционни периоди инстинктите не биха могли да изчезнат. Те се формират по пътя на естествения отбор, бавно и постепенно, подобно на морфологичните признаци и също толкова бавно и постепенно отмират. Така че инстинктите не питат може ли човек да мине и без тях. Те просто се задействат, когато сметнат за необходимо. Нелогичната и необяснима от разсъдъчни позиции инстинктивна мотивация е достатъчно логична и обяснима в първобитната координатна система и е била целесъобразна в първобитни времена. Реализираното от инстинктите поведение в съвременните условия обаче далеч невинаги е адекватно и ние често се учудваме на това колко жестока и сляпа може да бъде любовта...

Инстинктите на маймуните ще живеят в нас дотогава, докато ние с вас се числим към подвид примати, защото те трайно са записани в нашата генетична памет. И ако човечеството успее да се избави от някои важни инстинкти и съумее да фиксира това в гените си, то човек вече ще се числи към друг вид, а е възможно дори и да не влиза в подвид примати. Развитието на човечеството изисква други, различни от първобитно-стадните форми на „брак“, но инстинктите не могат да бъдат изместени толкова лесно от подсъзнанието и продължават да действат, въпреки че времето им най-вероятно отдавна е отминало.

Разсъдъкът на отделния индивид не може просто така да промени инстинктивните програми; нещо повече, той дори и не подозира за тяхното съществуване! Той просто може да не им се подчини в определени случаи, но следващият път инстинктът ще

поиска да се направи същото. На най-ниското ниво на подсъзнанието индивидът изпълнява достъпните му програми директно и без варианти. Програмите от средно ниво на подсъзнанието (такива като традиции, навици, обичаи) могат да претърпят известни промени с течение на времето. Разсъдъкът използва също така и достатъчно голям брой автоматични поведенчески схеми, но за него те са просто „тема за размисъл“; разсъдъкът не толкова изпълнява своите програми, колкото просто импровизира по темата.

Инстинктите ни управляват посредством емоциите без да се обременяват с търсенето на каквито и да е било обяснения. Инстинктът, който кара жената да се гримира, например, изобщо не ѝ дава обяснение защо тя трябва да прави това. На нея просто ѝ се иска — и това е. Логичният смисъл тук е еднозначен — да се привлече вниманието на мъжете. Същевременно голяма част от жените категорично биха отrekli това, твърдейки, че се гримират за себе си. Но нормалните мъже не се гримират — най-малкото „за себе си“! В техните инстинкти липсва подобна поведенческа програма. Помежду другото много съвременни мъже имат негативно отношение към използването на козметика от жените, но инстинктът не иска и да чуе за това. А си струва да се обърне внимание и на това, че колкото пониско е културното ниво на една жена, толкова по-ярка и крещяща е „мазилката ѝ“. В подобни случаи инстинктивните мотиви не могат да бъдат удържани и коригирани от разсъдъка.

Нервните структури, които реализират инстинктите, възникват в дълбока древност. Те не са в състояние да разсъждават, да анализират или просто да екстраполират каквото и да е било. Те се задействат при съвпадане на заложения в инстинкта схематичен шаблон с определени външни сигнални признаци, и могат съвсем случайно да наподобят тези, които са реално необходими. Имайки обаче свободен и пряк достъп до мотивационните центрове в мозъка, инстинктите са в състояние да предизвикат УСЕЩАНЕ за своята правота по отношение на каквото и да е. Тяхното въздействие прилича на въздействието на наркотик. Наркотичните видения също често се възприемат като някаква висша мъдрост. Ето защо в любовта няма никаква „мъдрост“. Налице е единствено усещане за мъдрост. На практика любовта оценява избрания обект твърде повърхностно — в съответствие със строга (дори донякъде тъпа) генетична програма, която е в

съответствие със стратегията за избор на брачен партньор. При това на разсъдъка не му остава нищо друго, освен да се занимава с търсене на оправдание. Изобщо човек е склонен много често да търси оправдание при опитите да обясни инстинктивно мотивираното си поведение.

Реалната картина на човешкото поведение се усложнява и се обърква не само от наличието на два „Аз“—а, но и от това, че границата помежду им е много размита. Инстинктивната и разсъдъчната мотивация могат причудливо да се преплетат. Още повече че във всеки конкретен случай човек разполага с няколко инстинктивни програми на поведение, изградени през различни еволюционни периоди и понякога противоречащи си една на друга.

Накратко:

- Човек се ражда с голям брой вродени поведенчески програми, възникнали в различни еволюционни периоди, поради което те често си противоречат една на друга.

- Механизмите на реализация на вродените програми на поведение са в състояние да направят само повърхностен анализ на обстановката, който предполага формално повърхностна съпоставка на конкретната обстановка със схематичните сигнални признаци, заложили в тези програми.

- Известно съвпадение на външните условия с тези сигнални признаци поражда една или друга емоция, която подтиква човек да реализира съответните инстинктивни програми;

- Действителната мотивация на действията не е осъзната. За да се обясни по разсъдъчен начин инстинктивно мотивираното поведение, се изтъкват съвсем случайни доводи, които имат характера на търсене на оправдание.

ЗА СТАДНАТА ЙЕРАРХИЯ

Наглостта е второ щастие

(всеизвестна
баналност)

*В театъра, както и в живота
най-капризен е този, който не си е
платил билета.*

(Френска поговорка)

Равноправие не съществува никъде. Този, който е недоволен от несправедливостта в нашето общество, може да се успокои с факта, че в животинския свят положението е много по-тежко.

Ако на група мишки се дава храна, то скоро може да се забележи, че всеки път най-хубавите и най-големи зальци се падат на едни и същи индивиди. Те заемат най-добрите места за почивка и се чифтосват най-често. Други индивиди се задоволяват с това, което остане от първите, третите — от вторите и т. н... Т.е. образува се определена вътрешно-групова йерархия.

Превъзходно описание на йерархическите отношения е предложено от В. Р. Долник в [1]; аз не мога да се съглася единствено с неговото твърдение, че при човека йерархия образуват само мъжете (но по-подробно за това ще стане дума малко по-долу).

Известно е, че такава йерархия е налице при всички живи същества, на които е присъщ определен групов начин на живот. Дори и при амебите се забелязват наченки на йерархичност. Прието е ранговете в тази йерархия да се обозначават с буквите на гръцката азбука: с алфа — високопоставеният индивид, съответно с омега — нископоставеният. Впрочем, това обозначение не е напълно подходящо — в големите групи йерархичната структура губи линейността на

азбучния ред и наподобява по-скоро пирамида, в която няколко индивиди могат да имат практически един и същи ранг. Високоранговите индивиди са наричани още и „йерарх“, „доминант“, а В. Р. Долник понякога използва термина „бащица“, който в определени случаи като че ли е най-уместен.

Очевидно е, че рангът има колосално значение за всеки индивид в йерархията, ето защо членовете на групата са в постоянна борба за повишаването на своя ранг или за запазването на вече придобития. Случва се алфа да се облагодетелства много по-малко, отколкото бета. Просто не му остава време — той е в постоянна борба. Но той си запазва, най-малко теоретично, правото да вземе каквото си поиска от бета.

Това, какъв ранг ще има определен индивид в групата, зависи от съотношението между ранговия потенциал на дадения индивид и на другите индивиди. Т.е. един и същи индивид ще има различен ранг, попадайки в различни групи.

А какво е рангов потенциал? Очевидно е, че той е в тясна взаимовръзка с физическата сила, но не се определя еднозначно от нея. При осите, например, ранговият потенциал е показан чрез броя на власинките на определени части от тялото, получени по рождение. При петлите ранговият потенциал се определя по височината на гребена. Броят на власинките (височината на гребена) по скоро е показател за наличието на определен рангов потенциал, отколкото го определя. Другите индивиди обаче се ориентират именно по подобни признаци. Те са закодирани чрез същите гени, както и ранговият потенциал. Подобна е ситуацията и при другите живи организми, но не при всички ранговият потенциал може да се определи толкова лесно. Даже и при не твърде високо организирани организми (например мишките) наличието на физическа сила дава единствено възможността да се избегнат ниските рангове в йерархията, което съвсем не гарантира заемането на местата на върха. При това колкото по-високоорганизирани са съществата, толкова по-слаба е връзката между физическата сила и ранговия потенциал.

Тъй като йерархичното поведение е характерно за най-различни видове, включително (и особено!) за примитивните, които са и практически неспособни за обучение, то с голяма доза сигурност може да се предполага, че основата на ранговия потенциал е наследствена

(вероятно се наследява заедно с власинките или нещо подобно). При което специфичното високо или нискорангово поведение се проявява още от първите дни след раждането. Следователно, поведението на индивида в йерархията се регулира чрез вродени поведенчески механизми, т.е. чрез инстинктите.

Виктор Долник дефинира ранговия потенциал като сила на НАТРАПЧИВОСТ (известният психолог Владимир Леви — като сила на НАГЛОСТ, което, може би, е по-нагледно). Те доказват, че основният компонент на ранговия потенциал е УВЕРЕНОСТТА в своето превъзходство, която по всяка вероятност, а всъщност и достатъчно често, може да не е подкрепена от особени действителни достойнства и да не се основава на нищо. Увереността на един човек практически може просто да хипнотизира другия. Самият него също. При това няма абсолютно никакво значение дали това е увереността на студента на изпит, на шофьора пред ДАИ, на гуруто пред вярващите и т.н., и т.н....

Това обстоятелство е илюстрирано много добре във фолклора. Нека вземем за пример приказката за лисицата в ледения замък и за заека в къщурката. Ранговият потенциал на лисицата е много висок — от нея се страхуват и вълкът, и мечката. Петелът обаче има по-висок потенциал и лисицата веднага се оттегля. Макар че петелът ни на йота не е по-опасен от мечката.

Пояснение за българския читател: Имало едно време лисица и заек. Заекът живеел в къщичка направена от кори на дървета, а лисицата — в леден дворец. Дворецът на лисицата бил много красив, а къщата на заека била много скромна. Много се хвалила лисицата със своя дворец, но когато пролетта дошла той се стопил и тя помолила заека да ѝ позволи да пренощува една нощ в неговата къщичка. Заекът бил добър (НР) и я пунал. Но когато влязла в заешката къщурка, тя го изгонила и се установила да живее там. Заекът останал без дом. Той тръгнал да моли другите животни да му помогнат да изгони нахалната лисица от дома му. Помолил кучето, след това вълка и мечката също. Но лисицата само и да чуела молба да напусне къщата започвала смело да вика — („Само да скоча, само да изскоча на пух и прах ще ми станете всички“). И всички животни

уплашени си тръгвали. И не щеш ли заека срещнал петела. Петелът носил коса. И въпреки че заекът не се и надявал на каквото и да е била помощ, петела изявил желание да му помогне. Приближавайки се към къщичката петелът смело и войнствено викнал: („Кукуругу! Нося коса на рамо! Искам лисицата да покося, излизай лисицо от къщичката“). Лисицата се опитала да спечели време, но петелът викал все по-силно и по-войнствено и в края на краищата лисицата се изплашила и избягала. Тази приказка нагледно демонстрира, че дори и само високоранговото поведение може да бъде по-ефективно от простото наличие на физическа сила.

Обикновено алфа участва с много по-голяма решителност, упорство и удоволствие във вътрешно-груповите борби, които за него често са самоцел. За омега тези борби са много по-малко приятни — той е значително по-отстъпчив. Оттук произтича и друг параметър, оказващ влияние върху ранговия потенциал. Става въпрос за степента на отстъпчивост (или обратното — на конфликтност). Приемливата за всеки индивид величина на конфликтно напрежение е правопрпорционална на ранговия потенциал. Колкото по-нисък е неговият рангов потенциал, толкова по-малко напрегнат конфликт е в състояние да предизвика неприятни усещания в него.

Броят на свободните места на йерархическия Олимп е ограничен и не зависи от средния рангов потенциал. С други думи, ако по някакъв начин повишим ранговия потенциал на всички индивиди в дадена група, то броят на високоранговите не би се увеличил. Като резултат бихме имали подобна йерархия, но най-вероятно много по-строга и агресивна.

Различната степен на отстъпчивост на различните индивиди има много важно значение от биологична гледна точка — тя позволява да се намали напрегнатостта на вътрешно-груповата борба и по този начин да бъде предотвратена излишната гибел на някои индивиди. И ако в това съобщество все пак възникват конфликти, то те се ограничават до съседните места в йерархията, вместо да придобиват характера на конфликт „всеки срещу всеки“. Освен това алтруизмът, проявяван от „омегите“, дава възможност да бъдат консолидирани усилията на всички индивиди в групата в борбата им за оцеляване,

което е от особена важност за видовете, за които не е характерна твърде голяма физическа сила. Именно това обстоятелство, наред с повишената смъртност на „алфите“ (в конфликтите помежду им, например) е препятствие пред неограничения ръст на средния рангов потенциал на вида. Оцеляват не само най-силните особи, но и най-силните, най-добре организирани групи.

Фактически са възможни два начина за консолидация на групата — „военен“ и „интелигентен“. Първият начин предполага изграждането на строга йерархическа структура на съподчинение с безмилостно потискане на непокорството сред подчинените. Вторият се основава на алтруизма, предполагащ искрена и доброволна взаимопомощ на членовете на групата, включително и саможертва. При видовете, намиращи се на по-нисши степени на развитие, преобладава, разбира се, първият начин, тъй като той естествено следва основните инстинкти, по-сигурен е в реализацията си и не предполага особено осмисляне. Но при организацията на по-сложно съвместно поведение той просто е неефективен. Очевидно е, че нашите прародители, живеещи в достатъчно опасната при наличието на хищници савана, преминават по-голямата част от своето еволюционно развитие, организирани по „военен“ начин. Алтруизмът става относително по-масово явление едва тогава, когато ръстът на интелекта прави възможно реализирането на много по-сложни поведенчески схеми. Разпространението на алтруистичните поведенчески модели на поведение на свой ред усложнява още повече поведението на хората и създава предпоставки за рязкото ускоряване на социалната еволюция, която отделя човека от останалия животински свят. Алтруистичните програми на поведение се формират в относително по-късно еволюционно време и не са успели да бъдат отразени в гените. Ето защо толкова необходимият на човечеството алтруизъм трябва да бъде предаван по негенетичен път — чрез онова, което се включва в понятието „култура“. И колкото по-голяма е генетичната основа на алтруизма, толкова по-високо при равни условия е нивото на културата.

Ранговият потенциал бива изходен, фактически и визуален. Изходният потенциал се предава по наследство и не се влияе от възпитанието и външната среда. Изходният потенциал се определя в голяма степен генетично и в по-малка степен от условията на

утробното развитие. Фактическият потенциал се намира в голяма зависимост от обстоятелствата. Той е функция на изходния потенциал и на конкретната обстановка, в която се намира индивидът. Обстоятелствата могат да възпрепятстват реализацията на вродения рангов потенциал, но могат също така и да способстват за пълното му реализиране и дори да го усилят. Фактическият рангов потенциал при хората в своите средни стойности се обуславя, примерно, около 2/3 от изходните дадености, а останалата 1/3 се обуславя от условията на растеж и от възпитанието. Това са средностатистически данни и при всеки конкретен човек това съотношение може да е различно.

Доколкото ранговият потенциал зависи от различни, в това число и взаимно свързани параметри, то реалният йерархически образ на индивида може да е МОЗАЕЧЕН — когато едни признаци говорят за висок потенциал, а други — за нисък. Например, немарливият външен вид е признак на нисък ранг и, срещайки се с немарливо облечен човек, ние не без основание предполагаме, че той е неудачник и нищо не е постигнал в живота си. Но когато той нагло и агресивно започне да се прережда, то повечето хора предпочитат да отстъпят, признавайки с това неговия по-висок ранг! В същото време общественото положение на този човек може да е много ниско!

Друг пример. В известната стара песен на Дунаевски за смелия капитан се пее:

*Потъваше 15 пъти
Сред акулите попадна
Без да мигне*

Тук става въпрос за сравнително високорангов мъж (капитан!), който е способен да се справя в рискови ситуации, т.е. има достатъчно висок рангов потенциал. Впрочем, тук можем да обърнем внимание и на слабата примативност на нашия герой, но за нея ще поговорим малко по-късно. А ето как същият този мъж се държи пред жените:

*Изчерви се 15 пъти
Заекна, препоти се*

Без да се усмихне.

Типично поведение на нискорангов индивид. Голям е броят на мъжете, които са непринудено смели с жените, но са отчайващо страхливи и отстъпчиви в условия, когато от тях се изисква да проявят истинска борбеност. От мозаичността на ранговия потенциал следва и понятието визуален рангов потенциал като съвкупност от сигнални признаци, възможно и второстепенни, но изразени достатъчно ярко, за да предизвикат задействането на съответните инстинкти в другите индивиди. Превъзходен пример за визуален рангов потенциал е нискоранговият петел с прилепен гребен. Всички останали петли започват да го възприемат като високорангов. Но си струва само да му се отлепи гребенът и той пак се озовава на дъното на йерархическата пирамида. Още един пример: човек, болен от нарцисизъм (влюбеност в самия себе си), може да направи на някого впечатление на високорангов. При което той просто може да е лишен от способността да се бори за място под слънцето — същността на високия ранг. И обратното, дружелюбният човек, дори и добре устроил се в живота, може да създаде впечатление, че е нискорангов.

При това различните индивиди могат да се влияят от различни признаци на ранговия потенциал, т.е. чувствителността на различните индивиди към различните сигнални признаци може да бъде различна. Визуалният рангов потенциал може да съвпада с фактическия, но може и да не съвпада. И както вече отбелязахме, това се получава, защото нервните структури, реализиращи инстинктивните модели на поведение са възникнали в дълбока древност, имат относителна елементарна структура и реагират на всяка конкретна ситуация твърде повърхностно и шаблонно. В действителност индивидът може да бъде нискорангов, но същевременно да притежава един-два сигнални признака на висок ранг. Тогава тези един-два ярки сигнални признака могат да въздействат върху някого, въпреки обективно ниския рангов потенциал на техния носител. Уви! Инстинктивните програми, поради примитивността на механизмите на действието си, реализират с променлив успех и с големи пропуски дори и своите първобитни цели.

Накратко:

- На човека — така, както и на всички стадни животни, е присъщо да образува йерархични социални структури. Поведението в тях се реализира чрез действието на съответните инстинкти.

- Способността да се заеме един или друг ранг в тази йерархия се нарича рангов потенциал. Ранговият потенциал е функция на много параметри, един от които е физическата сила. За високо организирани същества това е най-вече дълбоката увереност в правото си да бъдеш над всички останали (която увереност в основата си е вродена). Възможно е дори тя да не е подкрепена от никакви действителни достойнства и да не се основава на нищо.

- Важни фактори, определящи ранговия потенциал, са също така и: конфликтността, а именно желанието за инициране на конфликти; конфликтна устойчивост, а именно способността да се взима участие в конфликти, наложени отвън, която способност е тясно свързана с посочения по-горе фактор на отстъпчивост (съответно неотстъпчивост), като тя може да се прояви и самостоятелно.

- Поради определената независимост на факторите, които оказват влияние върху ранговия потенциал, са възможни и мозаечни прояви на йерархическо положение, при което едни признаци сочат наличието на висок рангов потенциал, а други — на нисък. Това позволява да се говори за ранговия потенциал като за обобщаващо понятие.

- Още от самото си раждане индивидът притежава определен рангов потенциал, който е обусловен както от наследствени фактори, така и от условията на утробно развитие и е основа на фактическия рангов потенциал, който е присъщ на вече възрастния индивид.

- Фактическият потенциал зависи също и от условията на растеж, формиране и възпитание на индивида, които са в състояние както да усилят, така и да отслабят вродените дадености.

- Визуалният рангов потенциал се определя от наличието на един или няколко второстепенни, но за сметка на това ярко изразени признаци на висок рангов потенциал.

- Визуалният рангов потенциал в повечето случаи е илюзорен, т.е. той не съответства на реалните способности на индивида да участва в ранговата борба.

ЗА ПРИМАТИВНОСТТА И КУЛТУРАТА

— Каква е разликата между женската логика и желязната логика?

— Женската не ръждясва.

(стар виц)

Пояснение за българския читател: „Примативност“ — това е научен термин, произлизащ от думата примат, т.е. „първичен“, „изначален“.

За разлика от мнозинството други животни всеки човек е подложен в различна степен на влиянието на своите инстинкти. Ако някой човек е напълно независим от действието на своите инстинкти и живее, ръководейки се само от разсъдък си, то той е абсолютно непримативен (такива хора практически няма). Ако друг човек се ръководи напълно от своите чувства, т.е. е подчинен изцяло на своите инстинкти, то той е абсолютно примативен (а такива хора понякога се срещат в реалния живот). Д. Зарайски въвежда понятието „сила на модела“, която е показател за способността на дадена поведенческа програма да доминира над подобните ѝ. Става въпрос за това, че в една и съща ситуация човешкият мозък обикновено разполага с няколко поведенчески програми, измежду които има както вродени, така и придобити, и това, коя от тях ще бъде реализирана, зависи (при еднакви условия) от силата на всеки един от моделите на поведение. Следователно, примативността е степента на доминантност (сила) на инстинктивните модели на поведение по отношение на разсъдъчните модели.

Наченки на непримативно поведение се наблюдават при много висши животни, достатъчно явни прояви са налице при приматите, но само при човека непримативността става относително масово явление.

Понятието примативност обаче съвсем не е равносилно на понятието култура. Културата, с известни уговорки, е по-скоро нещо производно на примативността. Сред дейците на изкуството, дори и сред хората с висока култура и порядъчност, преобладават силнопримативните. Тези хора са потопени в света на чувствата.

И макар че понятието „култура“ е интуитивно разбираемо и без определения, то неговата формулировка е достатъчно проблематична. Едно е ясно — културата е продукт на възпитанието и образованието (в широк смисъл), а примативността е нещо вродено. Първобитната мотивация в културния човек е потисната чрез възпитанието и е заменена от изискванията на законите и обичаите на обществото. Тя обаче може да се прояви в случаите, когато законите и обичаите не определят в достатъчно голяма степен ситуацията и предоставят известна свобода, например под влиянието на алкохол и на силни душевни преживявания. Тези прояви са толкова по-чести и по-силни, колкото по-силна е примативността. Прословутият спор между лирици и физици по съществуването си е спор за примативността.

Примативността е свързана по-скоро с емоционалността, отколкото с културата. Когато инстинктивните програми открият съвпадение на вътрешните сигнални признаци с някои фактори от външната среда, те пораждаат съответните емоции, на които силнопримативният човек охотно се подчинява. Слабопримативният дори и да изпита същите по сила емоции може да действа независимо от тях.

Нивото на примативност, а така също и ранговият потенциал, в основата си са детерминирани и генетично и от условията на утробното развитие. То се променя много слабо в процеса на възпитание и образование, но то от своя страна може да повлияе върху степента на възпитание и върху способността за получаване на образование. Възможно е човек със сериозно научно образование да не се доверява на своите знания в житейските въпроси, като разчита най-вече на своите чувства. Обратното също е възможно. Слабопримативният човек като че ли живее извън първобитната йерархия, а силнопримативният, напротив, е твърде чувствителен по отношение на ранга на заобикалящите го. Дори и най-малкият признак на отстъпчивост от страна на околните се възприема от него като сигнал за йерархическа атака. А срещата с някой, който явно го

превъзхожда, предизвиква у него парализа на волята и отвратително подмазване.

Колкото по-силна е вродената примативност на детето, толкова повече педагогически усилия ще бъдат необходими за да се възпита културен човек. И при всяко следващо поколение това ще се повтаря. Човек, чиято култура е изградена с огромни педагогически усилия, може да има и некултурни деца. И това е така просто защото базата си е останала същата. Новороденото дете, разбира се, е лишено от разум и поради това живее, реализирайки единствено своите инстинкти, независимо от нивото на вродената си примативност. В много скоро време обаче това ниво започва да се проявява. И един много съществен нюанс: примативността не е показател за силата или слабостта на интелекта; тя е просто степента на доверие на даден човек към своя разсъдък в практически ситуации. Силнопримативният и наред с това високоинтелектуален учен преспокойно е в състояние да съчетае най-сериозните си научни знания с искрена религиозност, която има за основа инстинкта за подчинение пред алфа.

Както вече беше казано, жените се доверяват в много по-голяма степен на интуицията и чувствата, отколкото на логическите си умозаклучения, което и представлява съставна част от така наречената женска логика. Т.е. жените в голямата си част са силнопримативни. Известно е, че момичетата се учат по-добре от момчетата в училищата и други учебни заведения, включително и тези с технически профил. В процеса на това обучение се изучава не само теория, но и се решават практически задачи, провеждат се лабораторни опити и т.н. И момичетата се справят с всичко това много по-добре от момчетата! Но когато тези знания трябва да се приложат не наужким, то те и представа си нямат как може да стане това.

Това, че жените средно са по-религиозни от мъжете, се дължи също на тяхната по-голяма примативност. По-висок ранг от този на Бога просто няма, а дали той съществува или не — това няма чак толкова голямо значение...

Безспорно, човек като социално същество е многолик и не може да бъде описан изцяло в тези три измерения: силна/слаба примативност, алфа/омега и висока/ниска култура. Но интересните за нас събития се разиграват именно в това пространство. И си струва да подчертаем, че примативността е обобщаващо понятие, което дава

представа за средната сила на всички инстинктивни програми на поведение. Такива програми обаче са много и са достатъчно противоречиви, всяка от тях има различна сила, а това допълнително усложнява наблюдаваната картина.

Накратко:

- Примативността е показател за силата на вродените програми на поведение по отношение на разсъдъчно мотивираното поведение.

- Външно тя се проявява в склонността към емоционално повлияни постъпки и има много слабо отношение към интелекта и културата като такива, както и към темперамента в координатата холерик-флегматик.

ЗА ПРИНЦОВЕТЕ И ПРИНЦЕСИТЕ

*ЖЕНА — самка, която има МЪЖ
МЪЖ — самец, който има ПАРИ
(виц)*

*Жалко, че генералите се женят още когато
са лейтенанти!
(разговор между две застаряващи девизи)*

Толкова съществено важен за всички живи организми процес като размножаването не може да бъде оставен без контрола на инстинктите. Съответно и любовта като най-силното чувство е глас именно на този най-първобитен (първичен) инстинкт, който ни кара да предпочитаме за партньор най-добрия индивид от другия пол.

А кои са критериите за този избор? Излишно ще бъде да доказваме, че тези критерии са се запазили непроменени още от първобитни времена, т.е. оттогава, откогато са се формирали и самите инстинкти. Инстинктите, така да се каже, са „фотографирали“ в процеса на ставането си съществуващото положение и ще продължават да се ориентират по тази „снимка“, докато видът продължава да съществува. Така че инстинктите позволяват да се осъществи изборът на най-добрия от първобитна гледна точка партньор. А най-лесният и нагледен признак за превъзходство е високият ранг в първобитната йерархия. И дори и да е очевидно, че рангът, строго погледнато, е по-скоро визуално-повърхностен показател при предпочитането, едва ли можем да си представим нещо по-добро в неразумната природа. Външната привлекателност (красотата) е много по-ненадеждна в това отношение. И изобщо, навсякъде в животинския свят броят на чифтосванията е най-елементарният и ясен количествен показател за

ранга на самца в йерархията. При самката тази зависимост е по-скоро обратна.

Прието е да се мисли, че алфа взима самката на бета (гама...), така, както му взима храната, при това обаче правилата на поведение в йерархията се съблюдават от всички участници в групата, включително и от самките. Това просто означава, че отнемане на самката в повечето случаи е излишно — самката сама, подчинявайки се на заложената в нея инстинктивна програма, предпочита високоранговия самец. Неслучайно, когато говори за представата си за идеален мъж, жената използва думата „принц“. Истинският принц съвсем не е някой бачкатор, а обикновено е реален претендент за короната.

Това разбира се, не е единствената тенденция. Съществува, например, и „инстинкт за предпочитане на свежа кръв“, проявяващ се като сексуално любопитство. Целта, която преследва този инстинкт, е осъществяването на противодействие на близкородствените връзки, които са неизбежни в изолираните групи. В съответствие с този инстинкт, при всички останали равни условия, е възможно да се предпочете новият и необичаен партньор, който е желателно да не е член на групата. Проявите на този инстинкт се наблюдават най-отчетливо при поведението на самците, тъй като това много добре се съгласува с принципа за неограничената сексуална експанзия на самца. Този инстинкт е залегнал много слабо в поведението на самките. Една от причините за това е условието „гостът“ да притежава определен минимум рангов потенциал. Разбираемо е и това, че върху тези тенденции оказват влияние и индивидуалните особености, вкусове и симпатии.

Важно е да се подчертае още, че високият ранг на самца не дава ГАРАНЦИЯ за достъпа към някоя конкретна самка, но същевременно е значим фактор, повишаващ ВЕРОЯТНОСТТА за това събитие. При което степента на взаимозависимост между сексуалната привлекателност на самца и неговия рангов потенциал е различна при различните видове и съвсем не е линейна. Самците от най-горните етажи на йерархията могат да имат съвсем малки различия. Ето защо е необходимо доминантът сам да отпъжда самките от поддоминантите. Но като се започне някъде от средата на йерархията и по-ниско (за различните видове различно), сексуалната привлекателност на самците

спада до такава степен, че доминантът може да бъде напълно спокоен. Такъв самец с много голяма вероятност няма да бъде допуснат и от самите самки.

Пояснение за българския читател: Тук е необходимо да кажем няколко думи за този толкова колоритен персонаж от руските вицове, поручик Ржевски. Поручик Ржевски е бил хусар. Хусарите са елитни части в кавалерията на Русия през 19 в. Изборът на кандидатите за хусари е бил много строг — приемали са се само високи, физически съвършени мъже. Униформата на хусарите е била много красива и приятно допълнение към нея са били големите мустаци. Всичко това прави хусарите необикновено популярни сред жените до такава степен, че думата „хусар“ става едва ли не синоним на „Дон Жуан“. Поручик Ржевски съответства напълно на този образ. Имайки феноменален успех сред жените, той притежава необикновена самоувереност, праволинейна грубост и невежество, от които той ни най-малко не се стеснява. За пример може да послужи следният виц за поручик Ржевски:

Веднъж танцувайки с поручик Ржевски, Наташа Ростова (младо, възпитано момиче с благороден произход) деликатно го пита:

— Ох, господин поручик! Нещо ми е скучно! Ще ми позволите ли да отида до прозореца... да се освежа?

Поручикът отговаря:

— Добре, отивай, пръдни, само че не се бави много.

Поручик Ржевски напомня в много отношения на капитан Франк Дербин от популярния сериал „Голият пистолет“. Корнет Оболенски е най-деликатният персонаж от тези вицове.

За да илюстрираме това, ще разкажем стария, но много показателен за нашата тема виц:

Веднъж корнет Оболенски попитал поручик Ржевски:

— Господин поручик! Посъветвайте ме, в какво се състои умението Ви да скланяте толкова бързо жените да си лягат с Вас?

— За какво умение става въпрос? Подхождаш към дамата и казваш:

— Мадам! Разрешете да Ви го вкарам!

— Но, господин поручик! За такава грубост може и да ви шамаросат...

— Може и да ме шамаросат. Но кой знае защо го вкарвам.

А сега нека си представим, че корнет Оболенски последва съвета на поручика. Представихте ли си? Е, и? Точно така — ще го шамаросат. А отникъде не следва, че корнетът е по-малко привлекателен от поручика, нещо повече, той явно е много по-културен и порядъчен! Да си представим сега следното: поручикът изразява молбата си в изтънчено изискан стил. Ще получи ли отказ? Ни най-малко — съгласието е много по-вероятно. А ако корнетът си поиска в същия изискан стил? Ами в този случай няма да го шамаросат веднага, но пък финалът ще е горе-долу същият с тази разлика, че известно време ще го водят за носа и ще се позабавляват за негова сметка. Т.е. за жената фактически няма голямо значение КАК мъжът ще си поиска, за нея е от съществено значение КОЙ ще направи това.

И ако този мъж е с висок ранг („поручик“), то жените ще му простят едва ли не всякакво поведение и едва ли не всички недостатъци, но ако той е с нисък ранг („корнет“), на него няма да му помогне дори и безупречност във всичко.

При което за поручика тук наистина не съществува проблем — той самият на практика често дори и не подозира, че другите мъже могат и да имат. Та той самият не полага абсолютно никакви усилия да завоюва жената (нещо повече, самите жени често полагат немалко усилия да го завоюват!) и той напълно искрено смята, че жените се отнасят по същия начин към всички останали мъже.

Добре тогава, а кой от тези двамата ще е добър мъж (верен, порядъчен, трудолюбив)? Който искате, само не и поручикът: и това въпреки че в първоизточника (филма „Хусарска балада“), поручик Ржевски е явен и убеден противник на връзките на Хименей.

Казват, че жените обичат покорителите. Това е вярно, но това е само частен случай. Дори притежаването на „силни лакти“, т.е. на способността и готовността да се бориш за своите интереси, има слабо влияние по отношение на брачните връзки. Като глас на инстинкта, любовта не разсъждава и точно поради това много често се привежда в действие от визуалния, а не от фактическия ранг. И се получава така, че „поручикът“ в действителност е някакъв жалък хленчещ лигльо,

който се скъсва от рев, че него, забележителния и превъзходния, обкръжаващите го никаквици не го ценят. Случва се той да е капризен и с женско-детински егоистичен характер, около когото всички ходят на пръсти, не знаейки как да му угодят. Възможни са и други варианти. Главното е, че той самият е искрено уверен в своето превъзходство. Очевидно е, че капризният или лигльото не са най-достоините продължители на рода (дори и от първобитна гледна точка!) и че фактическият ранг, като признак на способността да се уредиш, да е много нисък в живота на тези мъже, инстинктът реагира именно на посочената по-горе увереност, която е основният сигнален признак на висок ранг.

И доколкото инстинктът не се обременява с излишни обяснения, а разсъдъкът по принцип не отчита тази увереност като някакво особено достойнство, то у всички нас възниква възпятото в стихове и проза усещане за мистичността и загадъчността на любовния избор — иска ти се въпреки всякакъв здрав смисъл и не разбираш защо.

Кого обичат мъжете? Не задължително принцеси. Инстинктивните критерии на предпочитане при мъжете са много по-опростени и са радикално различни от тези на жените. Главните качества, които една жена трябва да притежава, за да привлече мъжете са: нейната новост за него, достъпността ѝ и физическото ѝ съвършенство. Разбира се, ако тези три фактора са съчетани в една жена, то тогава нейната привлекателност ще е най-голяма и на нея ще ѝ обръщат внимание всички мъже, но само докато не спечелят тялото ѝ или не се убедят в това, че нямат никакви шансове. Впрочем, това е валидно само по отношение на жените, разглеждани като полови партньори. А съпруга мъжете избират с разсъдък си (но само тези, които имат избор и тези, които имат разсъдък). Чувствените критерии за предпочитане на жените от страна на мъжете са много по-неясни както поради голямото разнообразие на самите мъже (и следователно на техните вкусове), така и поради много по-слабата необходимост от избор. На самца не му трябва да си избира самка — на него са му необходими всички самки подред.

Обаче женският ранг, имащ много голямо значение във взаимоотношенията между самите жени, за мъжете е по-маловажен. Разбира се, от високоранговите жени на мъжете им се „взема акъла“, но скромните и срамежливи (нискорангови) жени са били ценени

винаги. А пък е широко известно, че жените много по-често от мъжете се влюбват в своите началници (преподаватели и т.н.), чийто висок визуален ранг е обусловен просто от служебното положение и отчасти от възрастта.

Ако за мъжете високият ранг е ключ към женските сърца, то за жените високият ранг е източник на проблеми с мъжете. Средноранговите мъже съвсем не устройват една високорангова жена — нито сексуално, нито платонически (за нискоранговите изобщо да не говорим), а високоранговите са рядкост, пък и в болшинството си са „курвари“. А дори и да не са „курвари“, то са безнадеждно ангажирани. Нискоранговата жена, подобно на всички жени предпочита, разбира се, „алфа“, но се държи с „омегите“ все пак доста по-лоялно и при известни обстоятелства тя може да прости недостатъчно високия ранг на един мъж, при което има шанс някои други достойнства на този мъж да бъдат оценени.

Накратко:

- Емоционалният избор на брачен партньор (симпатия, влюбеност, любов — всичко това в зависимост от силата на преживяванията) се осъществява в съответствие със система от инстинктивни критерии за оценка на потенциалния партньор.

- Емоционалният избор на мъжа от жената се осъществява най-вече в зависимост от неговия инстинктивен йерархически статус (включително чисто визуален), който може и да не се припокрива с неговото обществено положение. И на второ място в зависимост от физическите му данни.

- Емоционалният избор на жена от страна на мъжа се осъществява най-вече в зависимост от нейната новост, достъпност и физически данни в равна степен.

- И нека ви напомня, че вече се договорихме в този трактат да не разглеждаме разсъдъчния избор.

ЗА БОРБАТА МЕЖДУ ДВЕТЕ „АЗ“

*И боря се, душа във себе си
мръсника*

О, участ тежка ми се падна!

*Страхувам се от грешка —
дано не се окаже*

*Че задушавам не другото ми
„Аз“*

В.
Висоцки

Някога, още през съветско време, сред студентите на тогавашните Ленинградски вузове беше проведена анкета-изследване. Студентите бяха запитвани: първо, какъв човек биха искали за съпруг, като същевременно се изясняваше какви юноши (девойки) в действителност им харесват. Предпочитанията бяха разпределени в следната последователност (вж. таблица 1,2):

ТАБЛИЦА 1. МНЕНИЯ НА МОМЧЕТА

	Момиче, което има успех	Желана за жена	
1	Красива	Честна, справедлива	+ 16
2	Жизнерадостна	Жизнерадостна	0
3	Обича да танцува	Трудолюбива	+ 7
4	Има чувство за хумор	Умее да се владее	+ 11
5	Смела	Енергична	+ 2
6	Умна	Обича своята работа	+ 8
7	Услужлива		
8	Енергична		

9		Услужлива	— 2
10	Трудолюбива	Умна	— 4
11		Има чувство за хумор	— 7
12	Волева	Волева	0
13		Красива	— 12
14	Обича своята работа	Смела	— 9
15	Умее да се владее	Обича да танцува	— 12
16	Честна, Справедлива	Висока	+ 1
17	Висока		

ТАБЛИЦА 2. МНЕНИЯ НА МОМИЧЕТА

	Момче, което има успех	Желан за мъж	
1	Енергичен	Трудолюбив	+ 13
2	Жизнерадостен	Честен, справедлив	+ 11
3	Красив	Умен	+ 5
4	Обича да танцува	Умее да се владее	+ 12
5	Високи	Смел	+ 6
6	Има чувство за хумора	Волеви	+ 4
7	Услужлив	Жизнерадостен	— 5
8	Умен	Обича работата си	+ 5
9	Честен, справедлив	Услужлив	— 2
10	Волеви		
11	Смел	Енергичен	— 10
12			
13	Обича своята работа		
14	Трудолюбив	С чувство за хумор	— 8
15		Обича да танцува	— 11
16	Умее да се владее	Висок	— 11
17		Красив	— 14

Изследването нямаше за цел да изясни отношението към първобитния ранг. В противен случай такова качество като способността да „взимаш от живота“ (в това число и чуждото, стига да му влезе в работа), сигурно би заела първо място в левите графи. Но и без това е очевидно, че левите графи отразяват първобитните идеали, а десните — ценностите на семейния живот. Особено внимание би следвало да се обърне на любовта към танците. Имайки, меко казано, малко практическо значение в семейния живот, уменията да се танцува има важно ритуално значение. Танцът е задължителна част от брачния ритуал на много животни, включително и на приматите. Нетанцуващият не демонстрира ритуално-брачно поведение и от първобитна гледна точка не е полово зрял. Много е показателно и това, че трудолюбието и уменията да владееш себе си са в последните редове на левите графи. В първобитното общество омегите са били най-безропотни и са се трудили повече от всички...

Лесно може да се види, че десните графи са почти огледално обърнати отражения на левите (което е характерно особено за анкетираните момичета; що се отнася до мъжете, то те се отнасят към жените малко по-последователно, което потвърждава тезата за това, че мъжете се доверяват в много по-голяма степен на своя разум, т.е. те са по-слабо примативни).

В тази „обърнатост“ на изискванията на инстинкта и на разума се крие и главната причина за затрудненията на високообразованите хора в търсенето на съпруг. Прието е да се смята, че причината за това е в завишените изисквания. Но сами по себе си тези изисквания могат и да не са толкова високи, за сметка на това обаче те са твърде противоречиви — сърцето иска това, което разумът справедливо отхвърля, а желанията на разума съвсем не удовлетворяват сърцето. На практика такива качества като добрина, порядъчност, честност, уважение към другите, тактичност и съвестност, които с основание се признават за характерни черти признаци на културния и порядъчен човек и добрия съпруг, от първобитна гледна точка са признаци на нисък ранг в йерархията!!!

В контекста на тези разсъждения неволно се прокрадва мисълта, че отминалата практика за сключване на брак по усмотрение на родителите не е чак толкова лоша, въпреки очевидните й недостатъци. Разбира се, в условията на днешния култ към любовта е много глупаво

да се настоява за нейното възраждане и освен бурни протести и ураган от насмешки, нищо друго не може да предизвика. Пък и изобщо не мога да си представя как в наше време може да се реализира нещо подобно. Защото всъщност става въпрос за следното: избирайки партньор за своите деца, родителите, дори и да взимат под внимание своите собствени интереси, оценяват претендентите най-вече от цивилизационни позиции, осъществявайки по този начин самоселекцията на вида HOMO SAPIENS в посока ръст на нивото на култура и цивилизованост.

А доверявайки се на инстинктивния повик, човечеството бавно отстъпва назад към първобитните времена и според мен ние вече сме свидетели на някои от признаците на такова отстъпление. Интелигентността, отзивчивостта, взаимоуважението излизат от мода, а от екрана и страниците се култивира сила и настойчивост, необузданост и невъздържаност в желанията. Да се приписва всичко това на влиянието на масовата култура, най-малкото е некоректно. Масовата култура е обобщено отражение на природната култура на всички хора.

Отслабването на горепосочения цивилизационен отбор има за първоначален резултат увеличение на примативността и на средния рангов потенциал, а на тази основа впоследствие и падането на нивото на културата. А там пък, току-виж, Айнщайн се окаже прав и в четвъртата (ако ли не още в третата) световна ще се бием с пръчки...

Накратко:

- Следването на инстинктите (т.е. на чувствата) при избора на брачен партньор е в противоречие със съвременния идеал за моногамен брак и не способства за селекцията на вида HOMO SAPIENS в посока увеличаване на нивото на алтруизма и културата;
- То обаче може да способства за ръста на средните физически показатели, което в частност е известно като акселерация.

ЗА АЛКОХОЛА

*Битието, питието и биенето
Определят съзнанието.
(приписва се на К. Маркс)*

В хода на горепосочената анкета се е изследвало и отношението към алкохола, но това по някаква неизвестна за нас причина не е отразено в тези таблици. Изяснило се е, че момичетата предпочитат мъж-трезвеник, но трезвеността практически не дава никакви преимущества пред пиещите, дори напротив, предизвиква известна подозрителност. Потискайки висшите прояви на разсъдъка, алкохолът внася в образа на човека известна скотоподобност, която много допада на инстинктите. Вие, между другото, и сами имате наблюдения колко често това съдбоносно за всеки човек, а пък и за цялото човечество решение, се взема на пийнало състояние. И изобщо колко тясно е свързан алкохолът с взаимоотношението между половете. Любов и без шампанско?!

Проведените експерименти с животните дават много интересни за нас резултати:

Алкохолът повишава ниския ранг и понижава високия!

Това е една от причините за неефективността на „сухите закони“ и другите мерки в борбата за трезвеност. Без освобождаването на първобитните инстинкти и повишаването на ранговия потенциал, което най-лесно се осъществява под влиянието на алкохола, човечеството би се затруднило по отношение на своето собствено възпроизводство. А най-трудно би било за най-достоините, олицетворяващите цивилизованото и културно общество хора — нискоранговите и слабопримативните. Единственото, което ни остава, е да съжаляваме за негативните последици от употребата на алкохол, а също и за това, че той се употребява най-вече от тези, на които най-малко им трябва да освобождават инстинктите си.

Доколкото няма животни-алкохолици, то половият отбор просто и представа си няма какво е това алкохол, а поради това фактът, че даден мъж е откровен пияндурник, практически изобщо не влияе на неговата популярност сред жените. Повечето от жените, които са „хлътнали“ по такъв мъж, изтъкват горе-долу един и същи претекст: „Мислех си, че като се ожени (стане баща и т.н.), ще спре да пие“. На въпроса: „И откъде знаете това?“ — така и не дават смислен отговор.

Накратко:

- Алкохолът, „освобождавайки“ първобитните инстинкти, а също така и уравновесявайки ранговите потенциали, облекчава сексуалното общуване, с което повишава шансовете на нискоранговите, но пък негативните последствия от неговата употреба са достатъчно добре известни.

- И доколкото алкохолът не е предвиден в инстинктивния полов отбор, то признаците на злоупотреба с него не са пречка при подсъзнателното предпочитане на потенциален брачен партньор.

ЗА ИЗВЪНБРАЧНИТЕ ДЕЦА И ДЕЦАТА БЕЗ БАЩИ

Сънят на разума ражда чудовища.
Ф. Гоя

Очевидно е, че бащите на такива полусираци в по-голямата си част са „поручици“, независимо от това дали зачеването на децата е станало в рамките на брака или не. Дори и ако извънбрачното дете е израснало в нормално семейство (с втори баща, който понякога дори не е в течение...), то околните често отбелязват неговата „трудност“. Известно е също така, че извънбрачните деца често са постоянни членове на криминалните групи. Обикновено евфемизмът „трудност“ обозначава неуправляемостта на детето по цивилизационен начин, което свидетелства за неговия висок рангов потенциал.

Прието е „трудността“ или криминалността на детето традиционно да се отдава на затрудненията, които възникват при възпитанието на децата в подобни условия. Тези педагогически проблеми, разбира се, имат голямо влияние, но не те формират специфичната високорангова и високопримативна психика на детето. Решаваща роля тук има наследствеността. Кажете ми, мъж, който е изоставил жена в положение, порядъчен ли е? Не съвсем. Впрочем самците в първобитните общества точно така са и постъпвали. А дали е справедливо тези качества, които са обусловили неговата непорядъчност, да се предават по наследство?

Ще напомня още веднъж. Изходният рангов потенциал е нещо вродено. Той може достатъчно ясно да бъде наблюдаван още при кърмачетата. Силната или слаба примативност се проявява по-късно. И както вече казахме, колкото по-силна е примативността на детето, толкова повече педагогически усилия ще са необходими, за да се възпита от това дете културен човек. Много е важно педагогът да има

не по-нисък рангов потенциал от този на детето (както се казва: „педагогът трябва да има авторитет пред детето“), в противен случай всички положени педагогически усилия ще отидат на вятъра.

Изследванията, проведени с разделените от малки еднояйчни близнаци, показват, че ролята на наследствеността определено е подценявана от педагогиката и че всичко да се оправи (както и да се развали) с възпитание, просто не е възможно. Такива близнаци, живеещи в различни страни от ранна възраст, се държат като отгледани в едно семейство. Подобно принижаване на ролята на наследствеността в световната и особено в марксистката педагогика се корени в утопичните и идеалистични представи на хуманистите, предшественици на марксизма.

Може да се приеме за доказано, че дружелюбието или поне неговите съставни компоненти са генетично предопределени. Човек избира най-дружелюбните кутрета на вълка, за да получи кучето.

Накратко:

- Зачеването на детето по любов (въпреки широко разпространеното мнение) само по себе си НЕ е обстоятелство, което да гарантира проявата на любов към околните и високи морални добродетели на това дете. Доколкото жените са склонни да се влюбват в егоцентрични мъже, то заченатото по любов дете най-вероятно ще бъде предразположено именно към подобен егоизъм.

- Проявата на любов към хората у едно дете ще бъде обусловено от зачеването му от родител, изпитващ НЕПОЛОВА любов към хората изобщо (алтруизъм).

ЗА МЪЖЕТЕ И ЗА ЛЮБОВНИЦИТЕ

— Какво е любовникът?

— Същото каквото и мъжът, само където не мие чиниите.

@(виц)

Всички болести са от нерви.

Само сифилисът е от любов.

(стар медицински
виц)

Тук ние няма да разглеждаме любовника като източник на материални блага, а като средство за сексуално удовлетворение на жените.

Доказано е, че физиологически всеки мъж може да удовлетвори всяка жена (ако изключим, разбира се, органичните патологии от типа на пълната липса на гениталии). Много от случаите на неудовлетвореност на жените се дължат на проблеми в нервно-психическата сфера. Достатъчно е да обърнем внимание на факта, че мнозинството от тези неудовлетворени жени получават удовлетворение при мастурбиране. Жената се удовлетворява не от половия член, а от МЪЖА. При което не толкова като физика, колкото като ОБРАЗ, съответстващ в една или друга степен на определени критерии. Ако този образ съответства на тези критерии в достатъчна степен, то у жената възниква „нагласа“ към този възможно измислен от самата нея образ на мъж. Тази „нагласа“ може да има характер на влюбеност, заинтересованост, любопитство, очарование и още бог знае какво... Без такава „нагласа“ удовлетворението е проблематично, особено за силнопримативните жени. Но ако една част от жените много лесно се настройват към един мъж, то други, по някаква

неизвестна причина, се настройват към един от стотици... Очевидно е, че първите имат по-скоро нисък рангов потенциал и/или слаба примативност, а другите — висок. „Нагласата“ в този случай много често възниква по отношение на мъже, чийто рангов потенциал не е по-нисък от техния собствен, а поведението му е съгласувано с първобитните брачни ритуали. Случаите, в които жените не изпитват удовлетворение от мъжа, но се удовлетворяват при акт на изнасилване, добре илюстрират това. Изнасилването много често се извършва по съвсем животински начин, т.е. така, както са правили високоранговите в първобитното общество. Това явление между другото е една от причините изнасилените жени невинаги да съобщават за подобни произшествия на органите на реда. Известни са дори случаи, когато те защитават своите насилници и дори ги спасяват от наказание! Омъжвайки се по разсъдъчни мотиви, жената може да остане неудовлетворена, най-малкото на първо време, докато не си изработи привичка към този мъж. Ще свикне, ще обикне.

Иска ви се да накарате мъжа си да пере бельото, да мете, да се грижи за детето и т.н.? А дали високоранговите самци са вършили такива презрени дейности в първобитните времена? Дори и ако вие успеете да постигнете това (което е много малко вероятно, ако той самият не е склонен на това), то разсъдъкът ви може би ще бъде удовлетворен за известно време. Но вашето първобитно „Аз“ веднага ще забележи понижаването на ранга на този самец и... ще ви се прииска да си намерите любовник.

Накратко:

- Сексуалното удовлетворение на жената е най-вероятно с подсъзнателно привлекателен за нея мъж. При което на разсъдъчно ниво той може да ѝ е неприятен до отвращение. Но ако такава подсъзнателна привлекателност липсва (дори при достатъчно висока разсъдъчна оценка), то опитът да се постигне удовлетворение чрез усъвършенстване на сексуалните техники едва ли ще даде някакъв ефект. Такова привличане е най-вероятно по отношение на високоранговите и силнопримативните мъже, които са голяма част от успешните любовници.

- Бракът по разсъдъчни съображения (за добър, честен, порядъчен...) при всичките плюсове на подобен избор най-вероятно на

първо време ще ви донесе проблеми с вашето сексуално
удовлетворение.

И ТАКА, КОИ СА ПОВЕЧЕ?

*Имах 40 имена
Паспорти седем имах
Седемдесет жени, които ме
обичаха
И двеста врагове...*

В.
Висоцки

В пресата и публичното пространство е често срещано мнението, че причината за самотата на жените е недостатъчният брой мъже. Фактите обаче са, че годишно се раждат повече момчета, отколкото момичета! Резултатите от последното преброяване на населението в Русия ясно показват, че изначалният превес на момчетата се запазва и сред мъжете до 35 годишна възраст, от 35 до 45 години жените и мъжете са приблизително равни по брой, след което се наблюдава ясно преобладаване на жените. Фактът, че жените СРЕДНО са повече от мъжете, заблуждава обществото — 50 — 70 годишните жени (които са много повече) вече не представляват реален интерес като сексуални партньори. В репродуктивна възраст мъжете са повече. Това просто означава, че средностатистическата жена има избор практически през целия репродуктивен период, което очевидно има дълбок биологически смисъл.

Предполагам, че тук голяма роля играе наблюдателната селекция — жените много по-често говорят за своите семейни проблеми и то без особено стеснение, а за мъжете тези проблеми винаги са били срамна работа и поради това внимателно се пазят в тайна. Ами, ако детето не плаче, майката няма да разбере. Би имало липса на мъже, ако една жена има възможност да се омъжи за няколко мъже, пък било то и неофициално. Тогава за другите жени наистина не биха останали

мъже. На практика обаче жените са много по-склонни да се събират в тайни хареми при високорангови женени мъже и да им са завидно верни, така че останалите мъже, дори и да са свободни, да остават с празни ръце. И такива жени се мислят за самотни! При това, щом като броят на мъжете и жените е горе-долу един и същ (тук няма да цитираме проценти, но дори и те ще са в полза на жените), то по „закона на скачените съдове“ колкото повече жени има в харемите на една част от мъжете, толкова повече други мъже са принудени да се правят на родени ергени. Мъжът, хванал се като любовник на омъжена жена, обикновено е женен, но той по принцип никога не е дотолкова верен и на двете, така че да не остави никакви шансове за другите жени.

Накратко:

- Твърдението, че жените трудно могат да се оженят поради недостиг на мъже, е масово заблуждение, основано на повърхностното познаване на статистиката, усилено от потайността на мъжете по отношение на своите брачно-сексуални проблеми.

ПРОИЗХОД НА СЕМЕЙСТВОТО, ПРОСТИТУЦИЯТА И ПРОМИСКУИТЕТА

*Посвещава се на светлата памет на Ф.
Енгелс...*

Изследванията на брачните отношения при животните показват, че би трябвало да се прави разлика между семейството като стопанска единица и групирането на индивидите с цел чифтосване. Това, че тези две функции на практика много често се съвместяват, все още не означава, че другояче просто не може да бъде.

Например, за видовете, при които един от родителите е в състояние сам да отгледа своите малки, семейството като стопанска единица много често се състои от този родител и неговите малки. Като че ли тук връзката между самца и самката има за цел изключително чифтосването. А това просто няма никакво отношение към семейния живот (в нашето разбиране). Същото е валидно и за видовете, практикуващи R-стратегия на размножаване, когато родителите изобщо не се грижат за потомството си. Това е единият полюс на брачния живот.

За другите видове отглеждането на малките не е възможно без външна помощ и това е причината да бъде привлечен втори родител за такава помощ. Видовете със строго чифтна организация на семейството (например птиците) са другият полюс на брачния живот. Тук чифтосването и отглеждането на потомство като че ли са неразделни. Обаче! Както вече беше казано при тези чифтни семейства „съпрузите“ съвсем невинаги съблюдават копулативната вярност. При същите тези птици около 1/4 от всички малки в колонията могат да не са генетични потомци на „законните мъже“, въпреки че в стопанско отношение такива двойки може би са идеални.

Впрочем, вторият родител не е единствен помощник при отглеждането на децата. Тук могат да бъдат привлечени баби, сестри, да се образува някакво подобие на детска градина и т.н., и т.н. Зайката, например, кърми първото ѝ попаднало зайче без значение каква е степента на родството ѝ с него. Кой път е за предпочитане? Ако „основният“ родител (т.е. този, който проявява основната грижа за потомството — най-често самката, но това може да бъде и самецът) има нужда от допълнителна помощ, която не е от жизненоважно значение, то предпочитание се отдава именно на помощта от групата. Такава е практиката при много от птиците, например. Обаче ако е необходима помощ, изискваща саможертва, то този път е много по-малко надежден. Тук вече е необходима „лична преданост“.

Какво е било положението при нашите прародители? Очевидно е, че „основният родител“ е била самката. И е също толкова очевидно, че далеч не всяка баба тогава е доживявала раждането на своите внуци. Сестрите си имат свои деца, а пък и жените явно са по-лоши ловци от мъжете. В същото време детето или плодът може да изпита алиментарен (хранителен) недостиг, ако липсват достатъчно белтъчини. При подобни условия помощта от страна на мъжа би трябвало да има основен характер, въпреки че това не изключва помощта и на другите членове на групата.

За поведението на хоминидите е характерно пълното отсъствие на инстинктивни програми за грижа за малките деца, а пък и за самите самки извън брачния период, също. Докато предците ни по нищо не са се различавали от останалите маймуни, това не е било и нужно — самките са се справяли достатъчно добре и сами, или с малко помощ от бабите. Обаче, когато нашите прародители са се изправили на два крака и размерът на мозъка им се е увеличил (при съответното развитие на интелекта им), то за самките е било вече просто невъзможно да се справят сами. Защото, първо, се увеличава размерът на главата на плода, и, второ — изправената стойка стеснява таза на пра-жените. Това затруднява раждането дотолкова, че от общобиологически позиции детето би следвало да се ражда недоразвито и следователно напълно безпомощно, за да премине по родовия път. Трето, развитието на интелекта предполага удължаването на периода на формирането на мозъка, т.е. детството, а следователно и периода, когато детето е безпомощно. И наистина периодът на детство

при човека в сравнение с целия му живот е най-дълъг от този на всички останали животни. Детството е около 1/4 — 1/5 част от целия му живот. Детството на нашите прародители, разбира се, е било по-кратко. И ако съвременното дете е безпомощно примерно до 6-годишна възраст, то за НОМО ERECTUS тази безпомощност е траела около 2 години, което също е достатъчно дълго.

И така, какво се получава: детето и майката имат нужда от дълги и внимателни грижи. Формирането на достатъчно добре развит мозък изисква белтъчна (фактически месна) храна, която майката, изцяло привързана към безпомощното си дете, не е в състояние да осигури, а самецът няма формиран инстинкт за грижа за самката. Интелектът, който единствен е в състояние да реши тази задача, се намира в зародиша на своето развитие и е неспособен за това. Какво да се прави?

Доколкото инстинктивните програми не могат да възникнат от нищото, то би следвало да видим какви други инстинктивни действия при мъжете могат да послужат за основа на инстинкта за грижа за самката и за малките. Каква би могла да е инстинктивната основа на бащинския инстинкт? Най-реалният път е чрез полово обвързване. Обаче при реализирането му се появява много съществена пречка! Работата е там, че половата активност на самките (а често дори и на самите самци) при по-голямата част от видовете има явно изразен цикличен характер. Половата им готовност трае всичко на всичко няколко дни в годината и извън брачния период самките на тези видове са абсолютно непригодни за съвкупление! При това този път е възможно най-ефективният, тъй като сексуалната привързаност е едно от най-ефективните средства. И едва ли не единственият начин за разрешаването на този проблем се състои в разширяването на брачния период и по-точно в разширяването на периода, когато самката е способна да се съвкупява, независимо от възможността за зачеване, както и в замаскирането на външните признаци на самия процес на овулация (по-подробно вж. [2]). И на практика със своята целогодишна сексуална готовност жените са уникални в целия животински свят. Ако целогодишната полова готовност на самците е достатъчно често срещано явление, то единствено самките от вида НОМО SAPIENS имат менструация.

И ето че сега вече самката има какво да предложи! Самецът в този случай вече има стимул да я храни през целия ѝ репродуктивен период (както и да се грижи за нея и по други начини), при което оплождането на тази самка може вече и да не влиза в сметката. Казано по-точно, самецът, в съгласие с принципа за неограничената му сексуална експанзия, цели да се съвкупи с максимален брой самки и някъде дълбоко в подсъзнанието му съществува някакъв интерес тази конкретна самка да забременее от него. Особено ако се вземе под внимание фактът, че той плаща „алименти“ не в зависимост от броя на децата, а от броя на сексуалните контакти. За раждането на деца самката е необходимо да зачене веднъж годишно и то не от когото и да е, а от най-здравия и високорангов самец. А кой ще я храни?

За високорангов самец, който да изпълни тази роля, тя може единствено да мечтае и това е достатъчно трудно осъществима мечта. Той е добър ловец (в това число е в състояние да ограбва нискоранговите), но пък е и достатъчно търсен от останалите самки и практически не е в състояние да изхрани всички, които го желаят. Най-много една-две „любими жени“. Пък и защо му е да го прави! Защо да плаща за сексуалния контакт, когато така и така го има безплатно? Ако съществуваше възможност той да бъде монополно удържан от една самка (което, както вече споменахме, е върхът на мечтите), то всичките проблеми на тази конкретна самка, която е успяла да направи това, биха били решени веднъж завинаги. Но подобно монополно владаване на високорангов самец е практически невъзможно. Дори „любимата му жена“ не може да разчита на него. На привилегировано (което също не е монополно) хранене — да, но на сексуална вярност — не. А като че ли на нея не ѝ е чак толкова необходима неговата вярност — щом като тя зачева от него само веднъж годишно! Обаче! Сексуалната невярност на такъв самец я засяга в много голяма степен. Първо, тя може да изгуби статуса си на „любима жена“, и второ — интензивността на сексуалния живот именно с нея самата може да намалее, а това по съществуващото си има за резултат недостатъчно удоволствие (в това отношение нискоранговите са лоши заместници — те просто не могат да я удовлетворят). И още — загубата на статуса „любима жена на доминанта“ означава и намаляване на нейния собствен ранг в йерархията. Дотук говорихме все за „любимите жени“,

каквито стават самките с достатъчно висок рангов потенциал. А какво става с останалите?

Елементарно! За да заченат деца, както и за свое собствено удоволствие, те предпочитат високоранговия самец и с това предизвикват ревността на неговите „любими жени“, като едновременно баламосват няколко нискорангови едновременно, които от своя страна ги обсипват с подаръци, надявайки се трепетно на дългоочаквания сексуален акт, който самата самка по всякакъв начин отлага. Включително до пълно отлагане в полза на високоранговия. При което нискоранговите често нямат друг избор, освен да си плащат, за да бъдат допуснати до тялото на самката. И дори при това положение баща на повечето от децата няма да е той. По същество си подобна практика е разновидност на полиандрията. Ще отбележа между другото, че необходимостта самките да имат някой, който да ги храни, дава реална възможност на нискоранговите да предадат своите алтруистични гени в потомството. И не е ли свързано именно с това обстоятелство рязкото ускоряване на социалната революция през последните няколко стотици хиляди години, което е обусловено от засилването на алтруистичните тенденции в човешкото поведение?

В процеса на икономическото развитие на човечеството, при прехода от събирачество към самозадоволяващо се стопанство (известно също така и под името „неолитна революция“), в един определен момент за жените изчезва необходимостта да бъдат хранени от няколко мъже. Достатъчен е бил един по-богатичък за няколко; пък и самата самка става много по-икономически значим субект. И тъй като при подобни условия изчезва необходимостта тя да бъде изхранвана от няколко мъже, то и необходимостта да им се отдава отпада автоматично! Ето защо желанието на нашите предци да образуват брачни съюзи изглежда съвсем естествено. Това не само отговаря на новите икономически реалии, но и се оказва пречка пред разпространението на венерически болести. Това от своя страна автоматично отговаря на някакъв идеал за справедливост. Първобитното „за един всичко, за останалите — нищо“ се замества от „по една жена за всеки мъж“. Аз съвсем не съм склонен да преувеличавам влиянието на идеята за равенство между хората от времето на неолитната революция. Просто в този случай равенството е страничен ефект от горепосочените фактори, но като самостоятелен

фактор той едва ли е значим. Още повече че първоначално преобладава именно полиандрията като най-характерна за високоранговите, но пък и достатъчно несправедлива за нискоранговите.

И още едно важно уточнение. Отношението на самката като към стока, която може да се купи (и която няма нищо против да бъде купена), наред с липсата на инстинкт за грижа за самката, в крайна сметка довежда до системата от отношения, известна като патриархат. Матриархатът като по-разпространено явление не е познато в продължение най-малко на 10 млн. години, откакто нашите предци живеят в саваната. А може би дори никога не е имало матриархат. Затова просто няма нито инстинктивни, нито икономически предпоставки. По-подробно вж. [1]. И обратното — по-рискованият живот в саваната е причина самците да заемат по-съществени позиции като защитници в процеса на своеобразната милитаризация на популацията, което от своя страна води до предоставянето им на специални привилегии като защитници (в това число за сметка на ограничаване на „правата“ на самките). Практиката за изчисляване на потомството при някои народи просто отразява невъзможността за достоверното определяне на самоличността на бащата при практикуването на активен промискуитет и нищо повече. Но доколкото патриархатът възниква относително по-късно, той е отразен относително по-слабо в инстинктите и поради това не е в състояние да отмени фундаменталния принцип на разделение на половете — принципът за незаменимост на самката, който действа най-малко от половин милиард години насам. И стига само юридическият натиск да отслабне, избиращ субект отново става жената. Нека си спомним за средновековните рицари. Нещо повече, дори когато патриархалността е в своя пълен разцвет, не мъжът осъществява избора — това го прави някой друг (обикновено родителите).

Накратко:

- Предпоставки за привличането на самците към възпитанието на децата при предците ни възникват при осъществяването на прехода към изправено ходене и с увеличаването на обема на мозъка, в резултат на което децата се раждат безпомощни (физически неукрепнали), а това е и причината за удължаване на детството. Така възниква и необходимостта от материална поддръжка на пра-жената при

износването и отглеждането на детето, което без такава подкрепа просто не би могло да оцелее.

- Единствен стимул за тази подкрепа от страна на самца е можела да бъде (и е станала!) постоянната сексуална готовност на пражениците, която е уникална в целия животински свят.

- Като резултат сексуалният акт се използва за постигането на две независими една от друга цели: първо, както и преди — за зачеването на деца, и второ — като отплата за материалните блага, които самците осигуряват на самките. Поради несъществената взаимовръзка на тези две задачи изобщо не е задължително самците да са едни и същи в първия и във втория случай. Т.е. налице е своеобразна комбинация между полиандрия и полигамия, при което полиандрическият елемент е обусловен най-вече от икономически причини.

- Преходът към съвременните форми на моно- и полигамен брак е обусловен от икономическото развитие на човечеството, което става причина да отпадне материалната природа на необходимостта жената да се отдава на много мъже.

ОТНОВО ЗА ИЗБОРА

Кой избира? В животинския свят това винаги е самката. Ако избираше самецът, това би било в противоречие с фундаменталния принцип на разделението на половете, т.е. с принципа за незаменяемост на самката. Онези видове, при които на пръв поглед избира самецът, могат да бъдат категоризирани като мимолетни „вихри“ на еволюцията, а дори и там по-скоро избира самката, просто този избор е забулен. Самката, например, не е в състояние да направи своя избор сама — тя може да провокира самците към самостоятелно изясняване на отношенията помежду им и след това да предпочете победителя (а е възможно да прояви каприз и да не предпочете никой...). Главният признак на този отбор е това, че на „входа“ в ситуацията са налице няколко самци, а на „изхода“ — един. Самата техника на този отбор е разнообразна при различните видове. Очевидно е, че такъв именно огледален отбор се извършва и при хората. За жената е неприлично и дори невъзможно да направи своя избор направо, без предварително изясняване на взаимоотношенията между самите мъже, най-малкото задочно или дори мнимо (да си спомним пак за средновековните рицари). Ето защо за нея е много трудно да не предпочете мъжа, който демонстрира поведение на победител.

По-горе вече си изяснихме, че изграждайки своите отношения с мъжете, жената инстинктивно преследва две цели. Първата — на нея ѝ се иска да получи от мъжете повече материални блага (при това вече не само инстинктивно, но и съзнателно), и втората — на нея ѝ се иска да има един мъж, от когото сърцето ѝ да примира, дори при мисълта за него. В първобитни времена съвместяването на тези две цели в отношенията с един и същи самец е било до определена степен възможно, но само за ограничен брой самки. За голяма част от останалите постигането на тези две цели е било възможно по пътя на промискуитета. Невъзможността да бъде издържана напълно от един високорангов самец, самката компенсира чрез привличането на голям брой нискорангови самци, при което за удовлетворяването на своите

сексуални потребности тя, както и преди, предпочита, по възможност, високорангов самец.

В хода на икономическото развитие на човечеството обаче възникват предпоставки (вж. по-горе) за фиксирането на брачните отношения във формата на моно- или полигамен брак. При което чрез закон или по силата на традицията свободната смяна на партньора след сключването на този съюз е забранена. С това, разбира се, не се забраняват половите връзки извън рамките на този съюз. Тъй като това става в един исторически по-късен период, това обстоятелство почти не е отразено в инстинктите. Чувствата продължават да се формират по същия начин, както и в първобитните времена.

Ако при такива условия на бъдещите съпрузи се е предоставяла малко по-голяма свобода при избора, то бъдещата жена изпада в значително по-сложно, и в много отношения противоречиво положение. От една страна тя има нужда от СЪПРУГ, т.е. от помощник в къщната работа, който да се отнася с нея като към ЧОВЕК, а от друга страна — доколкото сексуалният акт е разрешен само със законния мъж, на нея ѝ се иска той да бъде такъв, с когото ще ѝ е приятно да го прави, такъв, който я привлича. А това в повечето случаи е високорангов самец.

И в същото време (ако все пак такава свобода ѝ бъде предоставена) е прието да се мисли, че е за предпочитане и че е по-целесъобразно този избор да се прави именно по любов, което практически означава да се съобрази с инстинктивните сексуални предпочитания и поради това не предизвиква никакви недоразумения от страна на бракосъчетаващите се. С подобен акт обаче се поставят под съмнение ценностите на семейния живот като начин за съвместно възпитаване на децата и други видове взаимна подкрепа. По-точно казано, препоръчвало се е да се надяваш на това да ти провърви. И всичко това при условие че става дума за пожизнен брак (нуждата от който е обусловена от икономически условия). Разводите, макар и принципно позволени, са били порицавани под една или друга форма. Препоръчвало се е да се търси именно „любовта до гроб“. Резултатите от тези процеси са ни, уви, много добре известни. Обърканият по отношение на това какво иска, разсъдък се заплита и в края на краищата прави най-случайния и възможно най-неприемливия избор.

А доколкото днес личната свобода, а също така и свободата при избора на партньор, са издигнати в култ, то пред инстинктивните пориви вече няма практически никакви препятствия. Разбираемо е, че при това жените настойчиво се стремят да избират високорангови мъже, като предполагат в повечето случаи съвсем наивно, че лесно могат да ги пленят монополно. А доколкото в по-голямата част на света като основна форма на брачни отношения е утвърден моногамният брак, а високоранговите съвсем не са достатъчно, за да удовлетворят всички, това създава илюзията, че като че ли избират мъжете. Това, че далеч не всички мъже могат да избират, се забелязва от малцина — просто защото нискоранговите срамежливо премълчават затрудненията си. Да, имайки голям успех сред жените, високоранговите наистина имат достатъчно голям избор и без да се обременяват с мисли за по-нататъшно развитие на отношенията, реализират този си избор („ВЗЕХ СИ“ жена — това е за тях). А на доминантния мъж бракът съвсем не му е нужен. Той и без брак може да получи всичко, което поиска от жените. Той без особени затруднения ще си намери жена (и дори не една), която ще го нахрани, ще го опере и ще го обслужи сексуално. При което тя сама ще отгледа заченатите от него деца, докато безнадеждно мечтае той да ѝ стане съпруг.

При жените е много по-лошо. Инстинктивните сексуални предпочитания ги заставят да предпочитат високорангови мъже. Реалностите в съвременния живот обаче налагат създаването на семейство. По мои изчисления високорангови са около 10-20% от всички мъже. Получава се така, че желяйки мъже-доминанти, жените създават конкуренция от 5–10 жени за мъж. Тези мъже, с които те биха предпочели да създадат моногамно семейство, не са достатъчно за всички и именно това е причината за оплакванията от недостиг на мъже. Тук ще приведа още един пример за наблюдателна селекция: женските погледи са приковани към поручиците, те внимателно пазят в спомените си само техните образи (макар и невинаги приятни) и говорейки за мъжете „изобщо“, жените подсъзнателно имат предвид точно тях. Съществува също така и обективна селекция, за която ще стане дума по-късно. В първобитните общества тези 10-20% от всички самци биха оплодили всички самки; и всички самки биха били

удовлетворени сексуално. Но на вас ви се иска той да е само ваш, нали? Само че той има друго мнение по този въпрос...

Най-лошо от всички им е на нискоранговите мъже. Те си патят от всички. „Омегите“ така и така ги бият всички, а с жените: „само дертове, бе, братче“. Макар че по отношение на семейния живот те са за предпочитане пред „алфите“. Най-малкото са по-предани. Бедата им, така, както и причината за тяхната самота, е, че те не предизвикват никакъв интерес у жените. И се оказва, че измежду мъжете, които жените харесват, порядъчните са твърде малко.

Нискоранговият мъж се нуждае от брак най-вече заради секса и за да има деца. Извън брака обикновено го „шамаросват“, пък и в брака гледат да го прекарат (ако му провърви и се случи така, че да се ожени; впрочем, дали му е провървяло, ако подобен мъж не може да се класира при хубави жени?). Както вече казах, на нискоранговия понякога му позволяват да прави секс и то най-вече в замяна на изпълнението на други задължения, с голяма част от които той се справя доста по-добре от високоранговия. По причина на своя егоцентризъм, но също така и поради наблюдателната селекция, жените са склонни да преувеличават неспособността на мъжете да се грижат за себе си, както и тежестта на женската си участ. Така че „да ми пере и ми сготви“ не е главният мотив на нискоранговите мъже да се оженят. В [11] всичко това е нагледно илюстрирано.

Накратко:

- Препоръката да се „ожениш по любов“ по същество е достатъчно противоречива и води до объркване, заблуждения и разочарования.

- Старите ергени биват два вида: високорангови, които просто нямат нужда от брак; и нискорангови, които по принцип не са против това да се оженят, но пък, колкото и да са добри, не са нужни на никого...

КАК ДА БЪДЕШ МЪЖ, НА КОГОТО НИКАК НЕ МУ ВЪРВИ?

*По-добре е да ти простят по-късно,
отколкото да не те забележат сега.*

(от законите на
Мърфи)

Очевидно е, че си струва да се дадат някои препоръки на „корнетите“. „Поручиците“ се справят прекрасно и без съвети. При това да се иска съвет от „поручик“ е безсмислено. Ще стане както във вица. „Поручиците“ се държат много различно с жените и за техния висок ранг говори не само и не толкова тяхното разкрепостено поведение, колкото трудно уловимата самоуверена мимика и „лицето с неопределен израз“.

Доколкото в основата на вашите затруднения с жените е ниският ви първобитен статус, то вие, разбира се, ще поискате да го повишите. Мога веднага да ви кажа как: забогатейте или станете известен (като вариант, направете кариера). Може и да се напиете, но това помага за кратко. Всеизвестно е, че жените обичат парите, но не всеки се досеща, че богатството за тях не е самоцел, но и един от признаците на висок първобитен ранг и че жените обичат не само парите, но и мъжа, който може да ги печели. Защото за нискоранговия е практически невъзможно да забогатее в първобитното общество. Днес това практически е възможно, но ако вашият фактически ранг контрастира в достатъчно голяма степен с вашето богатство, то в по-късен етап вие можете да забележите, че ви изневеряват. Защото за жените е приятно да „доят“ някой „спонсор“, поощрявайки го понякога със секс, но на нея ѝ е необходим за любовник друг...

Що се отнася до славата, то най-добре е да станете попзвезда и, опазил ви бог, да тръгнете да вършите геройства, свързани с риск за

живота ви. Готовността за саможертва е еднозначен признак на нисък ранг, а подлата готовност да се излагат на опасност другите (да властваш над тях), съответно е признак на висок ранг!

Както вече казахме, за хората е характерно наличието на разлики в нивото на тяхната примативност. Примативността на животните, най-вече на низшите, е винаги близка до максимум. Ще ви напомня, че нископримативният човек в ежедневието си живот се ръководи от своя разсъдък, а не от инстинктивните си програми. А доколкото инстинктивните брачни ритуали са диалогични като парола и отговор, то несъответствието между поведението на човека и първобитните ритуали може да се окаже съществена пречка при търсенето на брачен партньор в живота. Такъв мъж може просто да не го възприемат като полово зрял самец.

Казват, че жените обичат с ушите. Ще кажа нещо повече. Това не е характерно само за хората! Най-гласовитите самци при птиците пеят именно за да привлекат самки. Именно затова и свири щурчето, квака самецът на жабата и... котаракът в мартенските нощи и т.н., и т.н. А пък за естрадните певци да не говорим! Те са една от най-популярната категория мъже сред жените... Пък и повечето пеят за любов!

Кое е по-важно за успеха — високият ранг или силната примативност? Разбира се, че високият ранг! На поручика всичко му е простено, в това число и слабата примативност. И освен това, високоранговите мъже със слаба примативност често имат някакъв особен чар и се ползват с много голям успех именно сред високоранговите жени, въпреки че не те притежават големите хареми. Всъщност, примативността в основата си е вродено качество и трудно може да се промени чрез каквато и да е било „работа над себе си“, особено ако ви липсват артистични данни.

Може да се опитате да компенсирате своите ниски шансове с по-голям брой опити — „ако не си помогнеш сам и господ няма да ти помогне“. И съвсем не се колебайте да използвате толкова любимата на жените тактика — да поддържате няколко връзки едновременно, вземайки, разбира се, мерки тази едновременност да не съвпадне... Най-малкото ще натрупате опит и най-вероятно ще придобиете липсващата ви увереност. С тази цел може и да пробвате да отговорите на няколко брачни обяви, но не разчитайте много-много на тях — като

метод за търсене на съпруг, те са крайно неефективни. Статистика може да намерите в [11].

На жените им е естествено присъщо да се забавляват по всякакъв начин за сметка на нискоранговите мъже, но си струва да приемете това философски и да продължите с опитите си... Най-малкото недейте да правите трагедия от това и не изпадайте в депресия. Още повече че светът е крайно вероятностен и както вече споменахме, високият ранг сам по себе си все още не гарантира пълен успех, така, както и ниският ранг не е гаранция за неуспех. Това просто са фактори, които влияят в достатъчно голяма степен върху вероятността за възникване на взаимност. Пък освен това съществува и инстинктът за сексуално любопитство...

И още нещо, ако рангът ви е нисък, гледайте да не си губите времето с високорангови жени.

Няколко конкретни съвета:

- Струва си да посетите някакъв психологически тренинг за повишаване на увереността в себе си. Обаче бъдете внимателни и възискателни при избора на ръководител. Ако той наистина е добър специалист, то шансовете да повишите своя ранг (най-малкото визуален) са много големи. Някои виртуози дори могат да ви помогнат да придобиете спомената по-горе „трудно уловима самоуверена мимика“! Препоръчвам ви следното упражнение: гледайки жена, си мислете — къде да я целуна? Гледайки мъж, си мислете — къде да го ударя? Подчертавам, че това упражнение трябва да е мислено. Конкретни резултати може да усетите едва след няколко месеца. Само че гледайте да сте по-внимателни в упражненията си с мъжете. Някой високорангов може да възприеме този твърде смел поглед като предизвикателство за йерархически двубой и да го приеме, което може и да не влиза в плановете ви... Просто защото според йерархическия етикет нискоранговият е длъжен да сведе поглед, когато срещне погледа на доминант.

- Когато се опитвате да изобразите висок ранг, не бъдете злобни и агресивни с жените! Разберете, че коренът на високия рангов потенциал лежи във високата самооценка и произтичащата от това увереност в себе си. Злобността, напротив, е присъща на нискоранговите. Весела жизнерадостност на уверения в себе си човек, на когото всичко в живота му се подрежда добре и който до известна

степен се е „наситил“ на радостите в живота и не се страхува да осъществява контакт с други хора — това е стилът на поведение и живот, към който би трябвало да се стремите. Още повече че дори и най-силнопримативната жена има що-годе някакъв разсъдък и откровеният агресор може да предизвика чисто разсъдъчна неприязън.

- Не съдете възлюбените ви за това, че правят мили очи, а може би и се срещат не само с вас, а вас ви държат „вързани“ на определена дистанция — природата е предоставила отговорността на избора именно на тях. Въпреки че времената вече са други... И не съдете жените си за непреодолимото им желание да се харесат на всички мъже подред — изневяра от това автоматично не следва. Помнете, че без основателни причини жената не би поела никакъв риск.

- Обаче! Не си губете времето напразно, ако видите, че дистанцията между вас твърде дълго остава една и съща. Това просто означава, че ви държат за колекция. При това положение сте й нужен не вие, на нея са й нужни вашите знаци на внимание. Работата е там, че потребността от знаци на внимание от страна на мъжете за жените е едва ли не самоцел, своеобразна психическа храна. А пестеливата благодарност ви се дава само и само този ваш източник на знаци на внимание да не прекъсне твърде рано. Доказано е, че твърде дългите ухажвания не водят до сполучливи бракове. В такъв случай цял живот ще ви възприемат като риба на сухо.

- Ако инициативата за вашите срещи или други контакти (например, по телефона) винаги е ваша, а тя в най-добрия случай само благосклонно я приема, то това е явен знак за безперспективността на вашите отношения. В такъв случай за нея вие сте просто екземпляр от колекцията й и може би източник на приятни подаръци.

- Когато правите подаръци и оказвате услуги, постарайте се да не излизате от чисто ритуалните рамки и това в никакъв случай не трябва да носи характер на искрена саможертва. Подаръците трябва да се правят с небрежна лекота. Тя може би ще изпита удоволствие от това, че вие „преобръщате света“, защото за нея това ще означава, че целта й по отношение на вас е постигната, но това нейно удоволствие съвсем няма да донесе удоволствие и за вас. Приемайки вашите знаци на внимание, жената не се чувства задължена с каквото и да е. Това е като правило. Ако, например, една жена ви помоли да й направите услуга, която в една или друга степен ви унижава, то вие сте длъжни да

подчертаете по всякакъв начин ритуалността и формалността на вашето подчинение. Не се втурвайте да изпълнявате молбите ѝ веднага и с раболепна услужливост — така правят само нискоранговите, а снизходително я погледнете и ѝ изрецитирайте нещо от рода на:

*На желанията ваши винаги покорен роб
Съм и от книгата на дните си ще скъсам лист
И ще го втъкна във албума ви — да знаете, аз слаб*

съм

Пред женска воля, особено девича...

(Козма Прутков)

С това вашето подчинение практически губи напълно характера на йерархично подчинение и се възприема като брачно-ритуално поведение.

- Не се старайте да доказвате колко сте трудолюбив, трезв, грижовен, чувствителен и т.н. С това няма да спечелите нейното сърце, а ако тя не е била омъжена преди, то по всяка вероятност няма да спечелите и главата ѝ.

- Както вече казахме, жените са склонни да осъществяват паралелен промискуитет, който в повечето случаи е платонически. Т.е. те имат склонността да „обработват“ няколко мъже едновременно. И ако при това жената държи на дистанция всички „обработвани“, освен може би един, като оставя другите да въздишат безнадеждно по нея, то това е просто НОРМА и нормална практика, която служи за разширяване на полето ѝ за избор. Тази практика в комбинация с егоцентризма ѝ в повечето случаи се възприема като коварство: този термин обаче в дадения случай не е много сполучлив, защото кого ще избере в края на краищата и тя самата много често не е наясно до последния момент. Но тя по принцип знае кого точно НЯМА да избере. Пък и в момент на избора тя не е много наясно защо избира този, а не другия партньор, например. Така че не правете трагедии по този повод и недейте да се въргяте в краката ѝ. В съответствие със своя инстинкт жените просто са длъжни да правят така.

- Като един от най-силните (макар и твърде рисковани за самите тях) начини за съблазняване на един мъж, жените могат да използват и

краткотрайния „достъп до тялото“. В този случай жената сравнително лесно се съгласява на кратки интимни отношения, които най-общо казано не предполагат каквото и да е било развитие и задълбочаване. Основната подсъзнателна цел на подобна връзка е да се привърже мъжа, като мимоходом се задоволи инстинктът за сексуално любопитство. На съзнателно ниво жената обяснява това като желание да се „позабавлява“. Но след известно време (често дори още на следващия ден) е възможно да последва отказ от продължаване на интимните отношения, най-вероятно с предложението „да останем приятели“. И тежко ви и горко, ако вече сте успели да се влюбите в нея! Перспективите за взаимност ще бъдат илюзорни или отчайващо малки! Накратко, не бързайте да се влюбвате в една жена просто защото тя се е съгласила да преспи с вас няколко пъти — това може да бъде просто стръв, зад която няма нищо, освен остра кукичка. Това, разбира се, не означава, че трябва да се оказвате от тази близост. Това означава, че трябва внимателно да изядете стръвта, без да лапнете въдицата (в смисъл да не си загубите ума).

- Колкото по-малко обичаме жената, толкова повече ѝ харесваме... Що се отнася до самия Пушкин, то това безспорно е така, но препоръки от рода на: „не ѝ обръщайте внимание“ или „веднага я поставете на място“, „подвикнете ѝ“ и т.н., са съставна част от поведението на „поручиците“ и работят прекрасно в тяхно изпълнение. Доминантът няма нужда от жени — те и така си го обичат. А ако вашият ранг е нисък, то вашето необръщане на внимание ще остане незабелязано, а опитът ви да я „поставите на мястото ѝ“ ще е равносилно на ръмженето на хартиен тигър и ще има като резултат или смях или справедлив гняв, защото „някой друг не си е на мястото“.

- За женската изневяра. Ако оставим настрана формите на явна или скрита проституция, т.е. половото обвързване срещу материални блага, то жената в повечето случаи изневерява тогава, когато не е удовлетворена от ранга на своя мъж. И особено, ако вродената ѝ програма за сексуално любопитство е твърде силна. Ако вие не можете да удовлетворите своята жена сексуално, а някой друг може, то, вижте, тук работата не е в неговите по-специални умения и не в това на кого му е по-голям, а именно в ранга. Дори и потенцията не е съществен фактор при изневярата. Ако жената е недоволна от нещо друго (нисък

интелект, грубо отношение, леност и т.н.), то тя по-скоро ще ви напусне, отколкото да ви изневери.

- Жените са склонни да се оплакват, включително и за това колко трудно им е да се омъжат. Обаче не взимайте много присърце тези оплаквания и не си правете илюзии, че жените ще ви се хвърлят на шията, изпреварвайки останалата конкуренция (ако все пак не сте попзвезда или някаква друга личност с висок ранг). Жените имат за цел да се харесат на всички мъже, при което обаче те ще седат и ще чакат някой да ги завладее (а те ще се отбраняват!), като докажат по този начин своето първобитно право на близък контакт, дори и при условие че нямат никакви шансове. На практика жените искат да се омъжат много по-малко, отколкото говорят за това. И особено ако са минали 30-те. Тогава, освен всичко друго, се задейства (което е характерно също и за мъжете) и нежеланието да променят установения си начин на живот.

- Когато казва, че „няма мъже“ или пък че „никой не ѝ обръща внимание“, жената волно или неволно хитрува. Жена в репродуктивна възраст, която не се ползва с АБСОЛЮТНО никакъв успех сред мъжете, е практически несрещано явление (ако, разбира се, в радиус от няколко километра просто няма мъже). Пияният на улицата ще я задене, най-малкото. Подобни изказвания би трябвало да се разбират в смисъл че „мъжете“ или съответно „поклонниците са малко“ и измежду тях няма достатъчно подходящи (а ние вече знаем кой е този, подходящият). Поклонниците, както и парите, никога не са ТВЪРДЕ много. Така че, когато ухажвате една жена, дори и тя да не е красива, дори не си и помисляйте, че тя няма други ухажори, а изхождайте от това, че вие сте просто един от претендентите.

- Обаче, ако конкуренцията за една жена е слаба, бъдете внимателни! Ще е добре, ако причината за тази непривлекателност се крие във външността ѝ. В противен случай може да има много сериозни причини за това. Ако жените отхвърлят мъжете заради несъответствие с първобитните критерии, то мъжете, водени от разума си, отхвърлят жените за много по-сериозни недостатъци. Същото важи и за разведените жени: хубавите жени гледат да не ги губят. Крайно важно е да си изясните причините за развода.

- Не бъдете твърде скромни и не се самокритикувайте. Ако има с какво да се гордеете, изтъкнете го и не го оставяйте за после,

надявайки се, че за нея това ще бъде приятна изненада по-късно. Ей това „после“ може и никога да не настъпи. Също така не разчитайте, че тя сама ще види вашите достойнства. Онази прословута женска пронизателност е всичко на всичко мит. Илюзията за женската пронизателност възниква във връзка с умението на жените да четат много добре жестовете и мимиките, просто защото това е древен довербален начин на общуване. Само че по жестовете може да се определи моментното състояние на човека, но не и неговата биография и морален облик. Както вече беше споменато, осланяйки се на чувствата, жените оценяват мъжете твърде повърхностно. Не бих казал, че за всички жени е така, но средностатистическата жена съвсем не е пронизателна. И това е следствие от нейния егоцентризъм. Ако това не беше така, жените нямаше да бъдат толкова чести жертви на крадците в обществения транспорт.

- Когато жената оценява вашите достойнства (по начин, по който вие ѝ ги представите), тя по-скоро ги съпоставя не със своите собствени достойнства и недостатъци (в съответствие с принципа за незаменимост на самката нейните собствени недостатъци са много по-маловажни в сравнение със самия факт на нейното съществуване), а с аналогичните качества на другите мъже (също така, както те са ѝ ги представили).

- Обърнете внимание на това колко безсрамно се хвалят опитните донжуани, без да се посвелят и да послъжат, когато им падне случай. Аз, разбира се, няма да ви препоръчвам лъжата като метод, но нещата трябва да бъдат казани така, както са си. И не би трябвало да забравяме съвета на стария Карнеги — „Когато отивам на риболов, си взимам червей, въпреки че аз самият предпочитам сметана с ягоди“. Т.е. онова, което ви харесва на самите вас, може и да не се харесва на другите.

- По-полека с обясненията в любов! Това може да бъде краят, тъй като целта на брачното поведение на жените по отношение на един мъж е да го влюбят в себе си. И ако тази цел бъде достигната, то по-нататъшните отношения могат и да не представляват интерес за нея и да започнат само вяло да ви придържат в колекцията. А това, че на жената ѝ е приятно да изслушва обяснения в любов, по съществуването си е просто удовлетворението на човек, достигнал целта си.

ПРАКТИЧЕСКИ ИЗВОДИ ЗА САМОТНИ ЖЕНИ

За какво мисли кокошката, докато бяга от петела?

*— Дали не бягам твърде бързо?
(виц)*

- Както вече казахме, самецът може да оплоди максимален брой самки при условие че отделя на всяка от тях само необходимия минимум време. Тук се крие една от причините за това, че мъжете да предпочитат леснодостъпните жени. С други думи, след като спечели тялото на самката, той може да загуби интерес към обекта си, защото целта му е постигната и е време по най-бързия начин да се позаинтересува от друга. Ето защо на жените може да се даде съвет да избягват интимен контакт и дори намеци за него, колкото се може по-дълго, доколкото това е възможно (освен, разбира се в случаите, че на вас ви е нужно само **ТОВА**). Но ако подозирате, че без **ТОВА** той ще ви изостави, то той ще ви изостави при всички случаи, а след **ТОВА**, дори още по-бързо. Между другото, мъжката любов е много по-бързо преминаваща от женската, въпреки че по силата си много често я превъзхожда. По-ярко избухва и по-бързо изгаря, така да се каже. За мъжа обаче смисълът си остава същият — да не си губи времето напразно.

- Не съдете мъжете си за това, че заглеждат други жени. Ако само гледат — добре. В това няма нищо лошо. Та нали и вие самата правите всичко възможно, за да привлечете мъжкото внимание и мъжете да се заглеждат по вас, при това колкото се може по-дълго, въпреки че вие сигурно отдавна сте омъжена. Да се забрани на един мъж да се заглежда по жени е равносилно на вас да ви забранят да

изглеждате красиво и да сте привлекателна (да събирате мъжките погледи).

- С известно обобщение може да се каже следното: всички жени харесват едни и същи мъже. Ако на вас ви харесва един мъж, то вероятността той да се харесва не само на вас е много голяма. Ако ли пък не харесвате един мъж, то е много вероятно той да не се харесва на нито една жена, никога. Така че, ако чувствате, че ще ви се наложи да се конкурирате с други жени за даден мъж, то бъдете готова да се конкурирате за него до края на живота си, дори и да ви се отдаде да му сложите юздите. А ако виждате, че мъжът като че ли си е добър, но пък „не ви привлича“, то не се успокоявайте с мисълта, че е възможно други жени да почувстват влечение към него. Много е вероятно този хубавичък мъж да си остане сам-самичък до края на живота си. В училищата, където разумът все още не е съзрял, тази „анизантропия на симпатиите“ е най-отчетливо изразена. Всички момичета в класа харесват 1–2 момчета, които обективно погледнато не са от най-примерните. Интересите на момчетата по отношение на момчетата също са разпределени неравномерно, но при тях все пак балансът е малко по-уравновесен.

- Що се отнася до мъжете, то гореописаното явление се наблюдава също и при тях, но все пак то е доста по-нехарактерно. Техните вкусове по отношение на жените са много по-разнообразни.

- Роди се щастлива, а не красива. Много вярна поговорка. Тя отразява факта, че мъжете харесват красивите жени и поради това конкуренцията за тези красавици е много по-голяма и в нея безспорно побеждават високоранговите самци. Думата „самец“ тук е много уместна, просто защото културния и порядъчен мъж обикновено има много нисък ранг в първобитната йерархия и първобитните говеда ще го изгонят безвъзвратно от вас, красивата. Освен това тази конкуренция за красиви жени поражда в тях (в жените) измамното усещане за широк и неограничен във времето избор. А когато тази илюзия се разсее, то остава горчивото усещане за безцелно пропилян живот и несправедлива обида на ВСИЧКИ мъже. А всъщност пред вашия поглед са се въртели все едни и същи мъже с незначителни вариации. Другите мъже са се занимавали с жените, които са били малко по-пошли от вас...

- Така че не зацикляйте върху външността си! Подсъзнателно оценявайки мъжете от първобитна гледна точка, вие най-вероятно им приписвате едни и същи качества и се стремите да увеличите максимално своята привлекателност, като пропускате да вземете под внимание разсъдъчността на мъжете. Да, разбира се, има мъже, на които само външността ви може да им повлияе. Но, помислете, нужни ли са ви такива?

- Когато доведете външността си до абсолютен ефект! Изглеждайки умопомрачително и модно, вие създавате усещане за вашата недостъпност у много мъже (което по всяка вероятност не е много далеч от истината). А мъжете, особено нискоранговите, избягват недостъпните жени. Както е казал поетът:

За мъжете недостъпни са в такава степен,
Че видът им само ражда сплин...

- Иначе казано, колкото по-шикарно изглеждате, толкова по-голяма ще е концентрацията на курвари около вас. Разбира се, аз тук имам предвид някаква крайна степен на шик, опазил ме бог да пропагандирам немарливост.

- Водени в по-голяма степен от изискванията на разума си, мъжете справедливо приемат за некултурни, невежливи, безтактни, унижителни и т.н., и т.н., някои от елементите на първобитния брачен ритуал. Вие в повечето случаи очаквате, че мъжът ще атакува до самозабрава издигнатите от вас прегради (а тяхната здравина е толкова по-голяма, колкото по-нисък е неговият ранг), той обаче ще счете за невежливо и унижително да ви досажда. Сблъсквайки се с вашата отбранителна реакция, мъжът решава, че ви е неприятен и ще се оттегли, за да не предизвиква у вас неприятни усещания със своето присъствие. И от разсъдъчни позиции той ще е напълно прав. Силнопримативният и високорангов мъж просто не обръща внимание на това, че е неприятен и със своите настойчиви домогвания блокира доводите на разсъдък, сдобивайки се със своето. Просто тези настойчиви домогвания са древен ритуал!

- Слабопримативният мъж не приема тези неучтиви ритуали и предполага, че взаимното сближаване на разумни хора би трябвало да е взаимно, щом като и двамата имат нужда от това.

- Например вие, действайки съгласно инстинктивните ритуали, превключите от топли (за примамка) отношения при първата среща,

към по-сдържани, се чудите защо той не се бори за вас? Слабопримативният мъж дори и не подозира защо вие ни в клин, ни в ръкав сте се отдръпнали. Той дори и представа си няма, че вие сте длъжна да направите това съгласно ритуала; а той, съгласно същия този ритуал, трябва да започне атака, въпреки цялата ѝ възможна унизителност и невежливост.

- Това съвсем не означава, че вие трябва да бъдете сексуално достъпна. Тук става дума за пречки по пътя към сближаването на душите, а не на телата.

- За мъжката невярност. По-горе беше казано, че при мъжете липсват инстинктивни ограничители на сексуалната им експанзия, само че тук има две големи НО: Първото: тази експанзия може да бъде реализирана само от мъж с висок ранг. Нискоранговият може и да иска, ама... Жените, чиито мъже са забогатели, отбелязват, че той се променя или изобщо изчезва. Този мъж не се е променил. Просто неговият ранг се е повишил и жените са започнали да го обичат. Да го обичат, а не само да му се продават. Второто НО: липсата на инстинктивни ограничители съвсем не означава, че разсъдъчни ограничители също липсват. А мъжете се вслушват в гласа на разума в значително по-голяма степен, отколкото жените. Вие сигурно ще се усмихнете, но има случаи, когато мъжете не изневеряват по морално-етични съображения! Това, разбира се, при положение че го устройвате във всички останали отношения.

- За брачните обяви. Мъжете ги използват или ако рангът им е нисък, или ако имат известни проблеми от съдебен характер (например, са лежали в затвора). Ако в обявата си пишете, че искате „порядъчен и т.н.“, то, когато се срещнете именно с такъв, сигурно ще забележите, че такъв мъж определено не ви привлича. Що се отнася до съдимостта, то имайте предвид това, че антиобщественото поведение често е съчетано с висок ранг. Внимавайте! След това вие искате материално обезпечен мъж. Желанието ви е напълно разбираемо, но мъжете приемат подобни условия с чувство на погнуса, справедливо мислейки, че любов срещу пари е проституция (въпреки че вие най-вероятно сте имали предвид само неговия висок ранг, т.е. способността му да взима от живота).

- Вече приближавам 40-те, а мъж няма и няма. И вече сигурно сте съгласна на първия попаднал? В какъв смисъл? Практически

понижавайки изискванията си към желания мъж, жената в повечето от случаите понижава изискванията си към цивилизационния му облик, а не към първобитния. Просто защото е много трудно съзнателно да понижиш подсъзнателните си изисквания.

- Ако вие наистина искате да се омъжите, а не само да говорите за това, то вие трябва да вземете инициативата сами. На който му трябва, той и звъни. Само недейте се опитва да щурмувате поручици — това е безперспективно и съвсем не е оригинално. А ако много ви се иска да се омъжите, но пък не ви се ще да предприемете нищо, то това, извинете ме, е маниловщина. В някои случаи е напълно достатъчно просто да намалите „скоростта, с която бягате“, но пак ви предупреждавам — не допускайте преждевременен интимен контакт. На него мъжът е съгласен винаги, почти всеки и почти с всяка. Това негово съгласие по никакъв начин няма да повлияе на перспективите за по-продължителните ви отношения. Тук може да се направи аналогия с вашата реакция по отношение на неговите знаци на внимание. Кое то значи „съгласен съм, но това не значи нищо“.

- Според вас това е унижително и вие не можете да престъпите себе си? Тогава просто не ми остава нищо друго, освен да ви съчувствам — порядъчните мъже също не искат да се унижават, без да се взема под внимание фактът, че мъжът е заинтересован в много по-малка степен от вас от установяването на постоянни отношения. Доверявайки се на женската „природа“, т.е. на инстинктивната ви програма на поведение, която предполага отбранително-изчаквателна позиция на жените в отношенията им с мъжете, вие отново и отново ще пресъздавате една и съща обстановка, подобна на тази в първобитното общество, където моногамният брак не е познат, а самката бива обладавана от най-наглия самец и да се очаква каквато и да е било порядъчност от когото е най-малкото наивно. Казано с две думи — ако седите и чакате някой да ви намери, то по-скоро ще ви намери някой курвар.

- Има смисъл да се доверявате на гласа на сърцето си само при положение че целта ви е да получите максимум краткотрайни (особено сексуални) удоволствия. Но дори и така да е, ако не искате да възпитавате трудно дете и още повече, ако сте притеснени от увеличаването на агресивността по света, ще бъде по-добре да се предпазите от бременност. Ако решите да създадете стабилно

семейство, в никакъв случай не се доверявайте на избора на сърцето си. И тъй като задействията вече инстинкт ще блокира разсъдъчните ви съображения, то постарайте се да потърсите помощта на околните хора. В дадения момент те са в състояние да разсъждават по-трезво от вас.

- Ако при обмислянето на перспективата за брак си поставите за цел на всяка цена да станете Грандама, то вие, разбира се, ще трябва да си потърсите доминант с всички произтичащи от това последици. Но и в този случай е по-добре да не се доверявате на сърцето си, то може да ви привлече към някой самовлюбен хленчо, чието поведение може и да прилича до известна степен на поведението на доминанта. При това съществената ценност на индивида с висок ранг, а именно способността да си подреди живота, може и да отсъства. Може и да се случи и така, че вашият избраник да не притежава нито нискоранговите достойнства на верен съпруг, нито високоранговата способност да граби от живота, а само високорангова стиснатост и нищо повече.

- Жените, които са се хванали на въдицата на непорядъчните женкари, често разказват примерно следното: „Да, аз разбирам, че той лъже, че във всички негови думи няма и капчица истина, но нищо не мога да направя със себе си, не мога да се променя!“ Това е пример за силнопримативно поведение. Реализирайки инстинктивния брачен ритуал, подсъзнанието не разсъждава самостоятелно и не се интересува от мнението на разсъдък. Главното за него е поведението да съвпада с шаблона. И щом като съвпада, то и чувството се задейства на пълни обороти! Доверявайки се на своя разсъдък, слабопримативната жена не би се хванала на тази въдица — първобитните качества на партньора могат и да не й подействат.

- Кое лъже по-често — сърцето или разумът? Има лъжа и лъжа. Разсъдъкът се основава на знанията, получени в процеса на образованието и възпитанието, а така също и на своя собствен опит, както и на житейския опит на останалите. Ако по една или друга причина разсъдъкът е недостатъчно развит, то той може да ви подведе (по-точно да сбърка) просто поради своята слабост — да не е в състояние да „предвиди“ всички последствия от създалата се ситуация. Ето защо с напредването на възрастта и с натрупването на жизнен опит грешките стават все по-малко. Житейският опит обаче не може да

повлияе върху инстинктивните програми. А сърцето от своя страна не лъже, в този смисъл, че нищо не обещава! А дори и да обещае, то това ще е просто един миг на блаженство. Доколкото моногамният брак не е заложен в инстинктите, а участието на високоранговите при възпитанието на малките деца също не е предвидено, то... е много лесно да си представим какво ще стане оттук нататък.

- От всичко това съвсем не следва, че ви съветвам да страните от високоранговите и да предпочитате нискоранговите. Не е задължително нискоранговият да е културен и порядъчен. Измежду тях има и достатъчно отвратителни хора, особено на най-ниските стъпала на йерархическата стълбица и обратно — не всеки доминант е простак. Напротив, аз ви препоръчвам да не обръщате внимание на ранга! В смисъл, да не попадате под хипнотичното въздействие на високия ранг, което би блокирало възприемането на обективните достойнства и недостатъци на вашия избраник. А присъстващият в изложението известен акцент в полза на нискоранговите би трябвало да компенсира доминиращата навсякъде възхвала на високоранговите. Ако изобщо трябва да ви препоръчвам някого, то това са нископримативните, независимо от техния ранг. Друг е въпросът, че тях сърцето не може да ги разбере. Тържеството на разума е възможно само при наличието на съответния генетичен материал...

- Разбира се, високоранговите нямат само недостатъци. Измежду тях има и достатъчно надеждни спонсори и ако ви провърви и рангът му е истински, то с него вие ще сте материално осигурени. Само че високоранговият почти винаги е егоист и материалните блага, които той получава, могат да се ползват не от вас или не само от вас. Пък и той винаги все с някого трябва да дели. Още повече че умението му да се устройва в живота може да ви изиграе лоша шега — той добре да си подреди живота именно за ваша сметка...

ЗА ДОБЛЕСТТА И УНИЖЕНИЕТО

Както вече споменахме, броят на съвкупленията е най-яркият количествен критерий за ранга, при което самката обикновено допуска високоранговия sameц, признавайки по този начин своя по-нисък ранг. Ето защо съгласието за сексуален акт е един от най-явните знаци за признаване на своята подчиненост. Ето защо и разговорите за секс сред мъжете често имат характер на самохвалство и на презрение към жените, а сред поручиците и не само разговорите. Съставната част на псувните „Да те ... а“ има за цел именно прякото унижаване на събеседника. Въпреки че какво толкова унижително може да има в един естествен физиологичен акт? За своеобразна доблест се счита стремежът да унизиш другите, защото колкото и тъжно да е, унижаването на околните е един от най-широко разпространените начини да повишиш своя собствен ранг. Особено ако става въпрос за половия партньор. Жените, естествено, се обиждат, когато ги унижават, но я се опитайте да отнемете на тази силнопримативна жена унижаващия я мъж. Само през трупа ѝ!

По същата тази причина са презирани и мъжете, които онанират. Женският онанизъм, който е малко по-малко практикуван, отколкото мъжкия, не е обект на такова презрение. Логиката е същата: мастурбираш → значи нямаш жени → нискоранговите нямат жени...

Накратко:

- Срамът, унижителността и потайността, забулващи сексуалните отношения между хората, се дължат на тясната взаимовръзка на тези отношения с йерархическите. При това мъжете най-често премълчават своите сексуални неуспехи, тъй като това е признак за нисък ранг в йерархията.

- Причината за потайността при жените датира от времената на стадния промискуитет, когато „спонсорът“ не е трябвало да знае колко са другите като него.

ЕТОЛОГИЧНО ПРОДЪЛЖЕНИЕ ЗА ОПТИЧЕСКИТЕ ИЗМАМИ И НАБЛЮДАТЕЛНАТА СЕЛЕКЦИЯ

*Какво търсиш? — Изгубих си ключовете.
И къде ги изгуби? — Ей там.
А защо ги търсиш тук? — Тук е по светло!
(стар виц)*

Общественото съзнание е пълно с предразсъдъци. Особено в тази област. Например, жените са уверени, че мъжете си намират жени много по-лесно, отколкото те — мъж, въпреки че социологическите изследвания доказват обратното. Голяма част от жените са убедени, че мъжът избира жената, въпреки че на практика винаги е обратното. За да си изясним механизма на възникване на подобни илюзии, нека си представим следната окрупнена за нагледност картина:

В едно селище живеят 100 мъже и също толкова жени. От тези сто мъже петима са отявлени женкари, които сменят жените си средно по веднъж месечно. Останалите си стоят вкъщи и почти не си подават носа навън. След известно време всички женкари ще са посетили всички жени в селището, а останалите — не повече от една. Тогава жените ще си разказват помежду си горе-долу следното: аз имах 6 мъже, но петимата от тях бяха едни такива... Те, разбира се, ще направят погрешното заключение за това, че 5/6 от всички мъже са мръсници, лъжци, шмекери и т.н., и т.н.

Описаната наблюдателна селекция е обективна, т.е. същите изводи би направил дори и безпристрастен компютър. Плюс това, тук оказва влияние и субективна селекция, която се дължи на особеността на човешката памет да помни най-добре емоционално значимите събития. Тези петимата ще бъдат помнени дълго време и от всички жени, тъй като са предизвикали ярки емоции. Като резултат

единственият що-годе порядъчен мъж от тези 6 може дори и да бъде забравен.

За предварително неподготвения човек е много трудно да не попадне под въздействието на тази, така да се каже, оптическа измама. Голяма роля при изкривяването на статистическата картина имат и средствата за масова информация, които отразяват най-вече редките, необичайни и нетипични явления, създавайки илюзията за тяхната масовост и типичност.

ЗА ОСОБЕНОСТИТЕ НА ПОВЕДЕНИЕТО

*Жена съм слаба, беззащитна,
няма да ви позволя!*

*Трима квартиранти осъдих, а за
такива думи*

ти в краката ми ще паднеш!

А. П.

Чехов,
„Беззащитно
същество“

И така, биологическите роли на самците и самките са коренно различни. По-горе отбелязахме, че самците имат по-малка жизнеспособност, което се дължи също така и на по-рискованото им поведение. Очевидно е, че с това разликите в поведението им съвсем не се изчерпват и това поведение трябва да бъде адекватно на биологичната им роля. Доколкото персоналната ценност на всяка самка е много по-голяма от тази на самец, защото последните са много повече, отколкото е необходимо, за да бъдат оплодени всички самки, то в поведението на самките би трябвало да преобладава грижата за себе си (и изискването такава грижа за тях да бъде проявявана и от околните), предпазливост, избягване на риска, а ако е необходима някаква саможертва, то тя може да бъде направена само в полза на децата ѝ (тъй като това всъщност е крайната цел на грижата за себе си). Традициите на обществото са в пълно съгласие с примата на жените, защото самите те имат за основа инстинктивните програми на поведение. От пътуващия кораб спасяват първо жените и децата, а наред с множеството закони и постановления, които под една или друга форма проявяват загриженост към жената, няма нито един

подобен законов акт за мъжете. Законите са или за ЧОВЕКА (изобщо) или за жената.

За пример ще посочим брачното законодателство в Русия и особено законодателната практика в тази област. Те са откровено дискриминационни по отношение на мъжете, но едва ли някой обръща внимание на това — с какво ли не се свиква за няколко милиона години. Ако при законна самоотбрана един мъж убие човек, пък било то и друг мъж, то в Русия го чакат дълги съдебни митарства. При това успехът му съвсем не е гарантиран. При същите обстоятелства една жена би била оправдана или най-малкото не биха я изправили пред съд. Пък и ще я похвалят. Съществуват голям брой организации и движения, отстояващи правата на жените, но за аналогични мъжки организации нищо не се чува. В пресата и в другите средства за масова информация проблемите на жените се обсъждат много по-цялостно и по-внимателно, отколкото мъжките. И това без да се смята фактът, че жените и без това са идеализирани от всички — както от мъжете, така и от самите жени, което отново има за основа принципа за незаменимостта на самката.

Може дори да се говори за своеобразна „презумпция за мъжката вина“: мъж бие жена — виновен е мъжът; жена бие мъж — отново е виновен мъжът; изнасилване — мъжът е виновен; развод — също; жената не може да се омъжи — пак са виновни мъжете. За женската безработица също са виновни те, свини такива. Примерите могат да бъдат продължени. Във всички тези случаи невинността на мъжете трябва да бъде доказвана отново и отново. Виновен до доказване на противното! Много благодатна почва за злоупотреби. Пък и кой ще тръгне да защитава мъжете, щом дори и самата природа не ги жали особено!

Мисля, че всички ще се съгласят със следното:

- Грижата на жените за своето здраве е хипертрофирана, докато мъжете като че ли са си поставили за цел да си съкратят живота. Известно е, че самоубийствата при мъжете са от три до пет пъти повече, отколкото при жените.

- Мъжете имат силно развит изследователски инстинкт, а жените имат по-голяма склонност към проверени действия (може така и да е по-лошо, ама да си е постарому). За жените е характерен превесът на тактиката над стратегията. Това минимализира загубите при

евентуални грешки, въпреки че не позволява реализирането на големи печалби. Лястовичката в ръцете е по-добре от сокола в небето.

- При жените е ясно изразен стремежът „да не излизат“, задоволявайки се с достатъчно еднообразен начин на живот. Това обяснява, например, по-слабата политическа и делова активност на жените, а ангажираността в бита е резултат от тази особеност на женския характер (в този смисъл поведението на несемейните жени почти не се различава от това на семейните). Най-видните хора (т.е. „най-излизащите“) при това както гениите, така и от престъпниците, в по-голямата си част са мъже. Който излиза, рискува.

- Жените се доверяват в много по-голяма степен на интуицията и чувствата си, отколкото на логическите умозаключения. Интуицията се основава на индивидуалния опит, а чувствата — на опита на целия вид. Това среднестатистически е много по-надеждно, тъй като е практически проверено. По същата причина жените разбират много по-добре и се доверяват в по-голяма степен на езика на жестовите и мимиката (като на древни средства на общуване), отколкото мъжете.

- Жените се влияят много повече от стадността и от мнението на авторитетите, защото в по-голяма част от случаите мнозинството е по-право от малцинството, а авторитетът е този, който е признат от обществото за такъв. Дори може да се каже, че при жените се наблюдава много по-голяма полова (женска) групова солидарност, отколкото при мъжете. А тя съществува, докато не стане пречка пред личните интереси на самите жени.

- Средният мъж е по-мързелив от средната жена. Кое не означава, че измежду жените няма лентяйки, но средно това е така. Женската анти-леност е една от проявите на грижата за себе си и за своите деца. За мъжа не е чак толкова важно да се грижи за себе си. Впрочем, леността е двигател на прогреса.

- Рисувайки да си навлека страшни упреци на главата, ще отбележа, че тежестта на прословутата „женска участ“ в много случаи се преувеличава. За да имат за какво да се оплакват. Това преувеличение също има за основа принципа за незаменимост на самката и е тясно свързано с егоцентризма, за който ще стане дума малко по-късно.

- Жените не са по-добри от мъжете! Илюзията за женската доброта е следствие от майчинския инстинкт, но той съвсем не е равен

на доброта и плюс това действа само по отношение на своите деца.

Виктор Долник изказва предположението, че при приматите йерархия образуват само самците. Да, по отношение на маймуните (макак) това може и да е вярно, но при хората явно не е. Няма нужда от доказателства това, че жените имат различна степен на конфликтност и различна „сила на лактите“. Съвсем друг въпрос е, че женската йерархична борба няма характера на открит сблъсък и най-общо казано тя е по-малко опасна за живота им. Просто защото всяка самка е незаменима. Можем да се съгласим също така и с това, че женската йерархия се изгражда в голяма степен като че ли независимо от мъжката, но въпреки това те са тясно взаимосвързани. Във всеки случай обаче сравнението между мъжкия и женския ранг е напълно оправдано — ранговият потенциал на някои дами просто чупи рекордите и тези своеобразни спортсменки далеч надвишават средния мъжки рангов потенциал. Нека си спомним „Приказката за рибаря и златната рибка“ на А. С. Пушкин. Там ранговият потенциал на бабата е много по-голям от този на дядото, което в съчетание с егоцентризма е причината да стане това, което в края на краищата и става. А пък ако се абстрахираме от приказната атмосфера, то ще видим, че тук е описана съвсем реална и доста често срещана житейска ситуация! Детската йерархия и йерархията при подрастващите също съществуват в общи линии независимо от йерархията на възрастните, но „трудното“ подрастващо дете съвсем не може да бъде обуздано от всеки по-възрастен. Какви ти подрастващи! Високоранговият нагъл котарак може „да изправи на кътни зъби“ своята стопанка...

ЗА ЕГОЦЕНТРИЗМА

*Любовта към самия себе си — това е
единственият пожизнен любовен роман.*

О. Уайлд

Егоцентризъм — неспособността да ПОИСКАШ да се поставиш на мястото на другия, да „му влезеш в положението“; егоцентризъм е нежеланието да действаш въпреки своите интереси. В психологията съществуват понятията „рефлексия“ и „емпатия“. Първото е способността да оценяваш себе си през очите на другите, а второто — способността да възприемаш емоциите на другите. Егоцентрикът има понижена способност и към едното, и към другото. Неегоцентричният човек често е наричан нереклексивен, но това едва ли е напълно коректно.

Аз съвсем не твърдя, че измежду мъжете няма егоцентрици (нещо повече, рекордьорите в тази област са именно мъже), но средно той е много по-характерен за жените. Каквото и да се говори за женската емоционалност, емпатията е способността да се оценяват емоциите на другия и е нещо много по-различно от сдържаността в собствените си реакции на случващото се наоколо. Умението да се четат мимиката и жестовете, разбира се, е много полезно при определянето на емоционалното състояние на другите, но пък за да прочетеш мимиката и жестовете, трябва първо да поискаш да направиш това! При това за егоцентрика околният свят и най-вече вътрешният свят на отделните хора ни най-малко не му е интересен. Той се интересува само от своя собствен свят, понякога до самовлюбеност. Това косвено се потвърждава от любовта на жените към огледалата.

За да илюстрираме това, ще приведем следния анекдотичен епизод:

— Скъпа! В такова време човек и кучето си няма да пусне навън!

Егоцентрикът може да отговори: Ами тогава излез без кучето...

Егоистът(ката) — Да не си от захар!

Друга сцена. Автобусът рязко спира. Жените-егоцентрички възнегодуват: „Ало, шофьорът! Да не возиш картофи!“ Мъжете: „Що за идиот пресече пътя?“

Егоцентрикът дори не се и опитва да се постави на мястото на другия, не се и опитва да разбере какъв е неговият проблем. И работата не е само и не толкова там, че той не е способен на това! Просто на него и през ум не му минава да го направи. Егоистът, напротив, прекрасно си представя и разбира всичко, но съзнателно игнорира проблемите на другия. Егоизмът е един от най-важните признаци на висок ранг.

Съвсем не е задължително егоцентрикът да е лош човек! Той, така да се каже, е невнимателен. Той, например, може да залива с доброта един човек, който не изпитва особена необходимост от това, и дори да не усети тази ненужност. По същия начин, когато притеснява някого, той напълно искрено не забелязва неудобствата, които причинява. Като разновидност на това свойство може да се отбележи крайната сдържаност на егоцентрика, когато му се наложи да изрази своята благодарност пред другите или да ги похвали.

При което не съществува особена причина егоцентрикът да бъде едновременно и егоист (ужас!).

Съвсем разбираемо е тогава това, че егоцентриците много често са жертви на крадците в многолюдните места (обществения транспорт, магазините), като в момента на самата кражба те обикновено нищо не забелязват или усещат.

Доказано е, че предразположеността към егоцентризъм се предава по наследство дори и при мъжете, което означава, че за това са отговорни достатъчно древни и стари мозъчни структури.

На определена възраст (обикновено 3–4 годишни) егоцентричните деца не ЗАЩО-ткат или това е много слабо проявено, въпреки че по останалите критерии в развитието си те по нищо не отстъпват на останалите деца. Околният свят не им е чак толкова интересен, колкото техният собствен.

От биологична гледна точка женският егоцентризъм е оправдан. Нещо повече, той донякъде е НОРМАЛЕН!!!

Щом като всяка самка обективно е незаменима, природата забранява на жената да взема присърце каквото и да е било друго, освен своите собствени интереси и интересите на децата си или пък да премълчава проблемите, с които се сблъсква — та нали за това има самци.

Хайде сега се опитайте мислено да смените местата на дядото и бабата във вече споменатата от нас „Приказка за рибаря и златната рибка“ на А. С. Пушкин. Какво, не става ли? Според вас това не е възможно? Напълно сте прави, това би било твърде измислено, дори и за приказка. И щом като вече стана дума за фолклора, то струва си да отбележим това, че ако в една приказка се говори за мащеха, то тя е непременно зла. Лошият баща е съвършено нехарактерен персонаж за фолклора. Работата тук не е в лошотията като такава, а по-скоро в липсата на интерес при грижата за чуждите деца. Фактът, че в пресата преобладават материалите за зверствата на пастроците, а не на мащехите, е следствие от вече споменатата презумпция за мъжката вина. Фолклорът статистически е много по-достоверен. Ако приказката не моделира адекватно взаимоотношенията между хората, то това не би било приказка, която да поучи децата, а някакво безсмислено бръщолевене. Тезата за статистическата достоверност на фолклора е валидна, макар и в различна степен за всички негови разновидности — вицове, частушки и т.н.

А защо в чисто женските трудови колективи често съществува непоносим морален климат? Просто защото никой не иска да се жертва за другите.

Нисък егоцентризъм имат жените, които шофират. Шофирането по пътищата е немислимо без постоянно прогнозиране на поведението на останалите участници в движението и без грижата за възможността твоите собствени действия да бъдат предвиждани от тях, което просто е несъвместимо с егоцентризма. Пословично е станало нежеланието на жените-шофьори да използват огледалото за задно виждане. Ето защо среднестатистическата жена се чувства страшно неудобно зад волана и приписва това на простацината на шофьорите (отново презумпцията за мъжката вина!) и поради това доброволно се отказва да шофира. Но щом като тя шофира (струва си още и да видите КАК), то степента на нейния егоцентризъм е малко по-ниска от средната. Това обаче съвсем не е гаранция, че тя няма други недостатъци. Впрочем, същият този

егоцентризм, в разумни дози, разбира се, привнася необходимия пикантен елемент в понятието женственост.

ЕТОЛОГИЧНИ ЕТЮДИ

*Всички хора са равни. Но някои са по-равни
от другите.*

(Повлияно от Д.
Оруел)

Темата за първобитната йерархия в нашето общество е изключително интересна сама по себе си и всъщност заслужава да бъде разгледана в отделен трактат. Ето защо аз ви предлагам да се абстрахираме от взаимоотношенията между половете и да разгледаме просто взаимоотношенията между хората. Още повече че това ще ни позволи да разберем по-добре и взаимоотношенията между половете.

Явно или неявно, първобитната йерархия пронизва цялото ни общество. В относително чист вид тя може да се наблюдава в множеството детски колективи, когато разумът все още не се е развил. И особено в домовете за деца. Стадността, безкритичното влияние на авторитетите — това са нерегулираните от разсъдъка инстинктивни програми за поведение. С една дума — в домовете за деца рядко попадат деца на порядъчни родители. Ето защо специфичното поведение на децата от такива домове до голяма степен е предопределено генетически. Предизвикателното антиобществено поведение на подрастващите (а и не само на тях), немотивираната жестокост, потискането на „омегите“ (които, обективно погледнато, не са измежду най-лошите деца), всичко това са проявите на йерархичната им борба. В уличната йерархия нискоранговото дете заема съвсем не най-доброто място. За него като че ли няма никакъв що-годе рационален смисъл да участва в тази борба. Слабопримативното дете така и ще направи — би се дистанцирало от тази йерархия. Силнопримативното дете обаче не може да направи това — неговият инстинкт го заставя да участва в тази йерархия, колкото и зле да се чувства в нея. Във великолепния филм „Чучело“ на

Р. Биков тези първобитни отношения са показани едва ли не с хирургическа точност. Жалко, че краят на филма не е правдоподобен. Подобно разкажание на йерархическата върхушка просто не е възможно.

При възрастните тази йерархия е много удобна за наблюдение в ситуации, където гражданските права са нарушени по един или друг начин. Това са, например, затворите; уви, нашите въоръжени сили с тяхната йерархия по старшинство, компаниите на лица с ниска култура, особено криминалните, които оценяват всеки човек най-вече от позицията на неговия ранг и са крайно нетърпими към всеки намек за неуважение.

* * *

За високоранговите (особено за егоцентриците) е много характерна неспособността да усетят вината си. Именно неспособност и именно да усетят. Образно казано, в мозъците им липсват онези гънки, където се ражда усещането за вина. Ако на тях, например, им се докаже, че са виновни, те могат и да се съгласят с обвиненията на думи (ако не им се удаде да си замълчат), но чувство за вина те няма да усетят. Ярък пример за това е Й. Сталин. Не допускайки каквато и да е вероятност да сгреша, той е бил искрено убеден в това, че за грешките му са виновни „враговете“ и тази негова увереност хипнотично се предава почти в цялата страна.

Проявата на уважение към него, човека със силна примативност, той подсъзнателно възприема като признак на по-нисък ранг и започва да разтакава хората, които го уважават. А когато се срещне с по-високорангова личност, неговото поведение преминава в унизително подчинение. За такива хора няма средно положение — или аз ще ги разтакавам или те — мен.

Това е почвата, на която расте неприязънта на нискокултурните хора към „интелигентите“. Демонстрирайки своята култура като признак на ранговия си потенциал, такъв човек не се примирява с предлаганата му роля на „омега“! А това хвърля в смут инстинктите и предизвиква желанието тази „омега“ да бъде поставена на мястото ѝ. Не съществува обаче пряка зависимост между нивото на цивилизованост и на култура от полученото образование и от работата,

която се извършва. Между тях съществува само вероятностна корелация. Дори и необразованият човек може да има достатъчно висока култура, която да се дължи на слабата му примативност. И тук е уместно да повтора отново, че ниският ранг съвсем не означава наличие на висока култура. Просто високата култура се възприема като нисък ранг, но обратното съвсем не е задължително.

* * *

Вероятно всеки от нас поне веднъж е бил свидетел на следното: в обществения транспорт се качва контрольор и се опитва да таксува нередовен пътник с много по-висок първобитен статус от неговия. Той нищо не може да направи и още повече, направо изглежда жалък, въпреки своето служебно положение. Нередовният пътник излъчва дотолкова дълбока и нагла самоувереност, че като че ли някаква неразбираема и до известна степен мистична сила заставя контрольора да отстъпи. И на разсъдъчно ниво контрольорът си казва, че е по-добре да не се занимава с този... За високоранговия е приемлив конфликт от такава степен на напрегнатост, която е крайно дискомфортна за нискоранговия.

* * *

Често стремежът за утвърждаването на „собствената значимост“ се приема за йерархическа борба. Но загриженият за своята собствена значимост човек съвсем не изпитва необходимост да унижава другите. А най-лесният начин да се издигнеш в йерархията е да унижиш околните. Мисля, че всеки от нас много пъти е бил свидетел и дори жертва на подобен самоцелен стремеж на едни хора да унижават другите.

* * *

Винаги е много по-лесно да запазиш ранга си, отколкото да го повишиш. Ето защо изкуствените йерархии могат да заместят до известна степен естествените, самоорганизиращите се. Тази „определена степен“ зависи от изходния рангов потенциал на ръководителя на групата и ако той е недостатъчен, то в групата се появява т.нар. неофициален лидер. Такова положение се запазва докато групата се разпадне.

Връзката между общественото положение и първобитния ранг е много тясна, но това съвсем не означава, че е обратна. Лицето, което заема висок пост, повишава по този начин своя ранг, но, от друга страна, ниският изходен рангов потенциал прави практически невъзможна добрата кариера. И ако по силата на някаква случайност един човек с нисък рангов потенциал заеме висока длъжност, то той не остава на нея за дълго време там или поне не се издига по-нагоре.

* * *

В зависимост от наличието или отсъствието на определени качества, високоранговата личност, която е заела висок обществен пост, може да е или ЛИДЕР (наричан още и харизматична личност) или ТИРАН. Обикновено лидерът е личност със занижена примативност. Той не е твърде агресивен спрямо подчинените си и дори е готов за известна саможертва. Тиранът в повечето случаи е страхлив (което е едно от следствията на силната му примативност), но е агресивен. Лидерът е по-скоро човек с повишен, но не задължително много висок ранг, при това истински, а не визуален и задължително със слаба примативност. Всеизвестни са достатъчен брой случаи, когато мъж, заемащ висок пост и искрено уважаван от своите подчинени е „под чехъла“ на жена си, което при тираните е практически невъзможно (или по-точно казано, „подчехълността“ означава, че рангът на жената е по-висок от ранга на мъжа, при което тя има и по-силна примативност). Тиранът КАТО ЧЕ ЛИ ръководи групата, но живее изключително загрижен за своите интереси и при опасност, когато групата потърси защита от него, той може да прояви малодушие и страхливост, да изпита желание да се скрие зад гърба на другите (което говори за силен инстинкт за самосъхранение!). При това

тираните не по-рядко, а всъщност и доста по-често от истинските лидери заемат високи постове. Истинските лидери се проявяват в минути на опасност, а тираните попадат в утайката на обществото... Ето защо известната шега на М. Жванецки: „Аз ви ръководих и аз ще отговарям за всичко!“, предизвиква смях — типичният ръководител в повечето случаи е тиран и по принцип не изгаря от желание да страда за другите. Като че ли за него поетът е казал:

*По-добре щеше да е, ако го бяхме убили —
Само с нас беше смел.
С най-голяма награда награди го
Трибуналът, заради това, че се самопростреля.*

Ще ви припомня, че в тази песен на В. Висоцки става дума за началник на затвор, който е изпратен на фронта заедно със затворниците. Той е бил безусловен доминант най-малкото поради своето служебно положение. И изведнъж на фронта срещу него се изправя сила, която е напълно безразлична към неговия ранг — и в нашия „герой“ се задейства инстинктът за самосъхранение...

Наред с това твърде niskият ранг на ръководителя също е противопоказан — „свитата си играе с краля“ или контролът над групата отслабва неимоверно. Нагледен пример за това е руският цар Николай. Не му помага и несъмнено високата му култура. Ето ви един недостатък на монархическата форма на управление — съществува много голяма вероятност монарх да стане личност с недопустимо niskък ранг. Последствията са добре известни от историята. При други условия е необходимо да се бориш за най-високия пост, което най-малкото отсява niskоранговите. Известната книга на Николо Макиавели фактически съдържа куп препоръки (например, владетелят не трябва да се оправдава) за поддържане на високия визуален ранг на ръководителя.

* * *

Главното в спора е навреме да акцентираш върху личността... (М. Жванецки). Акцентирайки върху личността, спорецията преминава от предмета на спора към изясняване на ранговите потенциали. И ако потенциалът на опонента е по-нисък, то той инстинктивно се подчинява на високоранговия и с това като че ли признава поражението си в спора. Въпреки че е възможно да е прав...

* * *

Сред простолудието е разпространено мнението, че жената трябва да бъде бита от време на време. Мъжът, биещ жена си, като че ли демонстрира своя висок ранг (визуален, разбира се) и това дори може и да привлича жената, ако тя е с ниска култура и особено ако е силнопримативна (възможно е мазохизмът да расте именно на тази почва). Тази жена обаче ще се втурне да защитава мъжа си и няма да даде и косъмче дори да падне от главата му, въпреки че току-що е молила да го накажат. Висококултурните и особено слабопримативните жени, разбира се, не биха постъпили така. При това фактическият рангов потенциал на този мъж може и да е много нисък — него дори и приятелите му по чашка може да не го уважават. Но отново и отново ще напомня — инстинктът не може да анализира каквото и да е било. Той реагира механично на няколко ключови признака. В дадения случай това е безпристрастното отношение към жената (бие ⇒ не цени ⇒ значи има много жени ⇒ алфата има много жени).

И още една подобна ситуация: пиян мъж нахалничи, буйства и псува в присъствието на жени и деца в обществения транспорт. Пътничките, разбира се, реагират: „Няма ли мъже тук? Спрете го!“ Намират се един-двама якички мъже или сътрудници в милицията (и това се случва!), подхващат го и в същия момент същите тези пътнички започват да защитават грубияна! Парадокс ли? НЕ! Антиобщественото поведение е едва ли не най-силният признак на висок ранг, а физическата сила, демонстрирана от истинските мъже, когато го удържат, има много слаба връзка с високия ранг. Нещо повече, намесвайки се не в своя полза, те демонстрират известна самопожертвователност, което е признак на нисък ранг. Е, ако можеха

да го приковат с поглед — това ще е съвсем друга работа! Получавайки подобна благодарност, истинските мъже не биха се намесили следващия път. На жените изведнъж им става жал за този грубиян. Докато той е представлявал опасност, позитивните чувства към високоранговия са се прикривали от страха: и едва опасността е изчезнала, примитивният разсъдък веднага започва да търси оправдание (защото е необходимо да се оправдаят по някакъв начин тези позитивни чувства към подобна отрицателна личност) и решава, че в тази ситуация най-добре ще подхожда думичката „жалост“. А останалите, за които този грубиян също е представлявал заплаха, по някаква причина не им е жал.

ЗА АГРЕСИВНОСТТА И КРИМИНАЛНОСТТА

*Никога не се опитвай да разтърваваш
биещи се — те най-вероятно са съмишленици.*

(приписва се на
древните Шумери)

Етологичните основи на агресивността са много добре описани от К. Лоренц в [8] и от В. Долник в [1]. Аз ще си позволя само да направя някои бележки по този повод.

В основата на много от разновидностите на престъпленията срещу личността лежи противоречието между високия изходен рангов потенциал на престъпника и неговото фактически ниско обществено положение. Подобно нещо се случва и когато човек не притежава никакви други качества, освен първобитна наглост, което, слава богу, е твърде малко, за да се направи добра кариера в съвременното общество. И ако това положение е комбинирано със силна примативност, то такъв човек се опитва да реализира потребността си от доминиране върху околните по всякакъв начин. Обаче при положение че неговият обществен статус е нисък, то тези начини са твърде ограничени. Ето защо той прибегва до престъплението срещу други личности като начин за реализация на своите рангови амбиции.

Сред служителите на милицията в Русия силнопримативните доминанти явно са преобладаваща част, поради което законопослушното население на Русия се страхува от органите на реда едва ли не толкова, колкото и от престъпниците...

Агресивността на подрастващите и дръзкото им поведение пред възрастните се обяснява с това, че на подрастващия му се налага да прониква в йерархията отдолу нагоре, което е много трудно. Заелите горните редове в йерархията възрастни се стремят да запазят своя ранг.

Извършвайки антиобществена постъпка, човек като че ли заявява на околните: „Аз съм алфа, аз съм по-значим от обществото и нямам никакво намерение да ви се подчинявам, вие трябва да ми се подчинявате. Или да докажете, че вашият ранг е по-висок от моя“. Или, антиобщественото поведение (противопоставянето на околните) има много дълбоки инстинктивни корени, толкова дълбоки, колкото и стремежът да се образува йерархия.

Как да определим ранга на нашия събеседник? Колкото по-близки са вашите рангови потенциали, толкова по-трудно е да се направи това. Най-малкото веднага. Освен очевидната увереност и безцеремонност, за наличието на висок потенциал говори (най-малкото при мъжете) навикът да не закопчават няколкото горни копчета на дрехата или въобще, навикът да се ходи разкопчан. И обратно — плътно закопчаната дреха, тихият глас, а така също и навикът да се кръстосват ръцете, говорят за нисък рангов потенциал. При което опасната агресивност е характерна за доминантите със силна примативност.

А ако при среща с някого вашите очи като намагнетизирани сами се свеждат надолу, то можете да бъдете сигурни — пред вас е „алфа“. При което той, обратно, много охотно ще гледа всички в очите, отбелязвайки с удоволствие как тези очи се свеждат, признавайки с това неговото превъзходство. За него това е много важно. Та нали агресивният доминант (тиранът) по съществуващото си е страхливец и властта му над останалите се разпростира само дотолкова, доколкото те доброволно му се подчиняват. В споменатите вече опити с петли изследователите залепват високите гребени на доминантите и въпреки прекрасните им бойни качества, те се оказват „на дъното“. Просто защото никой не им се подчинява.

А ако се опитаме да не се подчиним и на високоранговите хора? Ако вашият ранг е нисък, то това е твърде рисковано! Не, в никакъв случай не трябва да се унижавате — просто се постарайте да избегнете подобни ситуации. Засегналата ви се гордост може и да подаде импулс за конфликт, но продължението вие, по всяка вероятност, не бихте издържали. Той вече е разбрал ранга ви и знае, че вие най-вероятно ще се предадете. Конфликтът е в стихията му, доставя му удоволствие... Той веднага би се отказал от борбата с нещо, което явно е извън неговата власт (например, с природните сили), но вие сте в негова

власт! Разбира се, нужно е такива хора да бъдат обуздавани, но това не е ваша работа. Когато ви победи (което е почти неизбежно), той ще увеличи агресивността си. С високорангов конфликтът е приемлив само тогава, когато сте абсолютно уверен в своята победа.

В такъв случай какви съвети мога да ви дам? Общеизвестен е съветът да не показвате страха си. Правилно! Ако се страхувате, вие признавате по-ниския си ранг и следователно сте много лесна плячка. В никакъв случай не се опитвайте да се правите на високорангов без предварителна подготовка. Нищо няма да стане. И на всичкото отгоре ще предизвика агресия — омегата, претендиращ за мястото на алфа, трябва да бъде наказан. Най-добре е да не му позволявате да определи вашия ранг, да му покажете, че ви е безразличен. Когато той не знае вашия ранг, той може и да не поиска да влезе в конфликт. Ще ви припомня, че в повечето случаи той е страхливец, в смисъл че не взема участие в каквато и да е борба, ако не е уверен в своята победа. А подобна увереност той черпи, разпознавайки вашия нисък рангов потенциал. Тогава вече нищо не може да го спре.

ЗА РЕЛИГИЯТА, ИЗКУСТВОТО И РЕКЛАМАТА

Безспорно, като система от цивилизационни норми, религията (тук, разбира се, имам предвид големите, всепризнати световни религии) не би могла да изпълни каквито и да е било цивилизационни функции, ако Бог не притежава най-високия ранг, най-висшето положение. В противен случай нискокултурното и силнопримативно общество просто не би могло да бъде убедено в това, че е лошо да причиняваш зло на ближния си. Защото от егоистично-прагматични позиции това направо си е добро! Най-малкото в близко бъдеще. А това, че погледнато в перспектива, подобни действия са вредни както за него самия, така и за цялото човечество, отделният индивид не може да приеме и разбере просто така. Практически на „сврѣх-йерарха“ са приписани голям брой хуманни качества, които благодарение на високия му йерархичен статус напълно се усвояват от паството в качеството им на образец на подражание.

Струва си да обърнем внимание на факта, че всички религии възникват в нискоранговите прослойки на обществата. Човек с нисък рангов потенциал има голяма потребност от съществуването на някой „по-висш“, обаче при това да е добър, справедлив и милосърден.

Аурата на увереност, която съпътства много от „светите книги“ (Ведите, например), въпреки пълното неразбиране на съдържанието им от страна на вярващите, продължава да е непрекъсващ източник на авторитет. Смисълът и ценността на тяхното съдържание са напълно неизвестни на съвременния човек (но не и за изследователите). Ето защо тяхното влияние много трудно може да се обясни с ценността на съдържащата се в тях информация. Напротив, самокритичността и публичните съмнения, присъщи на същинската наука, силно подкопават доверието на ненаучната публика.

Талантливото произведение на изкуството също може да убеди хората в каквото и да е, тъй като то въздейства върху подсъзнателните инстинктивни механизми в мозъка. В това всъщност се крие и

общественото предназначение на изкуството — да убеждава хората в нещо, което е логически недоказуемо (по една или друга причина). Въпреки че невинаги това, което се доказва по подобен начин, е добро.

Съвременната реклама безсрамно и нагло експлоатира инстинктивните програми. Инстинктите са лишени от способността за критически анализ и подбирайки подходящия „шперц“ (шаблон), можеш да накараш един човек да пожелае каквото и да е. Главното в рекламата е да покажеш увереност. Доказателствата и подробните обяснения са излишни. Струва си да обърнем внимание и на това, как са изградени рекламните сюжети. Обикновено те са достатъчно нелогични, но за сметка на това са твърде емоционални. Информацията се подава много бързо, често безразборно, а вниманието се отвлича от някакви привидности. Текстът често се чете с голяма скорост. И всичко това действа поради факта че подсъзнанието работи много по-бързо със своите шаблони, отколкото разсъдъкът, и ако не се остави възможност на разсъдъка да се ориентира в ситуацията (и дори да протестира), то на човек може да му се внуши каквото и да е. Най-коварният режим на възприемане на рекламата е „да ти мине през ушите“. На практика това „минаване“ се извършва въпреки контрола на разсъдъка, но в подсъзнанието безпрепятствено се запазва именно това, което трябва и именно там, където ИМ е нужно.

1996–1999

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА НАУЧНО-ПОПУЛЯРНИ ПУБЛИКАЦИИ

1. В.Р. Дольник Этологические экскурсии по запретным садам гуманитариев
„Природа“ N 1,2,3 за 1993 г., доступно в Интернете.
2. В.Р. Дольник Пол — разгадка жизни или жизнь — разгадка пола?
„Химия и жизнь“ N 9 за 1995 г., доступно в интернете
3. Два пола — зачем и почему?
„Наука и жизнь“ N3 за 1966 г.
4. А.А. Травин Этюды по теории и практике эволюции
„Химия и жизнь“ N 1,2,3 за 1997 г., доступно в Интернете.
5. В.А.Геодакян Эволюционная теория пола
„Природа“ N 8 за 1991 г., доступно в Интернете.
6. С. Афонькин Ну почему мы не гермафродиты?
„Химия и жизнь“ N 3 за 1997 г. доступно в Интернете.
7. В.П. Эфроимсон Родословная альтруизма.
„Новый мир“ N 10 за 1961 г. доступно в Интернете.
8. В.Р. Дольник Такое долгое, никем не понятое детство.
доступно в Интернете.
9. К. Лоренц Агрессия (так называемое зло). Доступно в интернете.
Журнальный вариант. / Полный вариант.
10. В.Р. Дольник Существуют ли биологические механизмы регуляции численности людей. „Природа“ N6 за 1992 г. доступно в Интернете.
11. David Buss Evolutoin of Desire: strategies of human mating.
ЧаВо доступны в Интернете.
12. А. Протопопов Некоторые статистические данные по эффективности брачных объявлений
здесь.

13. А. Протопопов Структура населения России применительно к проблемам выбора брачного партнёра

здесь.

14. А. Протопопов Фаллос как зеркало иерархии здесь.

Художествени произведения по темата

14. Дж. Оруел „Животинската ферма“. Доступно в интернетe

15. Дж. Оруел „1984“ Доступно в интернетe

16. М.А. Булгаков „Кучешко сърце“

17. Сборник афоризмов о любви Доступно в интернетe

18. У. Голдинг „Повелитель мух“ Доступно в интернетe

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ

ЗА ЕСЕТО ПО ЕТОЛОГИЯ „ТРАКТАТ ЗА ЛЮБОВТА, КАК Я РАЗБИРА УЖАСНИЯТ ДОСАДНИК“

Подготвено от Анатолий Протопопов

Последна промяна от 14.05.2003

СЪКРАЩЕНИЯ:

РП (рангов потенциал) — способност (възможно нереализирана) да се заеме висок ранг в йерархията.

ВР — човек с висок рангов потенциал.

НР — човек с нисък РП.

СП — човек със силна примативност, такъв, който е склонен да следва инстинктивните програми в своите действия.

СлП — човек със слаба примативност; с повишена способност да действа въпреки своите инстинкти.

ПНС — Принцип за Незаменимост на Самката — основата на комплекса от инстинкти, които отразяват голямата биологическа ценност на самката.

Каква е разликата между психологията и етологията на човека?

При цялата си външна прилика, тези науки принадлежат на различни научни области. Като цяло те не антагонизират помежду си, а се взаимодопълват. Могат да се посочат следните разлики между тях:

- Като раздел на биологията етологията е естествено-научна дисциплина, а психологията е хуманитарна наука, която е по-близко до философията. А това само по себе си предполага наличието на принципно различни парадигми. Например, етологията е напълно материалистична, докато психологията практически няма нужда от какъвто и да е било материализъм, въпреки че не ѝ пречи.

- Психологията се фокусира предимно върху изучаването на човека, непрекъснато подчертавайки неговата изключителност сред останалите обитатели на Земята; етологията, от своя страна, разглежда човека като равноправен (леко възгордял се) представител на животинския свят, като широко използва сравненията на поведението му с поведението на другите животни. Дори може да се каже, че психологията се интересува много повече от това, което различава човека от животните, а етологията от това, което ги обединява.

- Етологията изучава почти само инстинктивно обусловеното поведение, а психологията (в това число и зоопсихологията) се интересува в много по-голяма степен от поведението в качеството му на резултат от процеса на учене, като обусловено от работата на по-висши слоеве на подсъзнанието и съзнанието.

- Методите на работа на психолога до голяма степен се основават на анамнезата на пациента — т.е. на неговите собствени разкази за мотивите на неговото поведение. Психологът, разбира се, не приема безкритично тези разкази и ги подлага на критичен анализ; етологът практически не използва анамнеза. В този смисъл изучаването на поведението на човека от етолозите слабо се отличава от изучаването на поведението на животните, с които е просто невъзможно да се проведе какъвто и да е било разговор. Т.е. тук се оценяват най-вече външните прояви на поведението. В отговор на тези и тези външни дразнителни, човекът (или животното) действа по този и този начин. А това, как той самият ще обясни мотивите за своето поведение, етологът не взема под внимание. За него анамнезата е интересна само в контекста на анализа на противоречията между съзнателно декларираното и фактически реализираното поведение. Как той самият ще формулира причините и мотивите — това почти не представлява интерес за етолога.

(*) Научна парадигма — светогледната и методологическа основа на една наука.

Коя е най-съществената разлика между поведението на човека и поведението на животните?

Единственият поведенчески акт, който безусловно и еднозначно отличава човека от животните е способността за самоубийство. Всички

известни ни случаи на самоубийства на животни (например, масовите самоубийства на леминги при миграция) са неосъзнати. Това е възможно поради понижената примативност на човека и съответно поради повишената му способност да постъпва въпреки инстинктите си.

Всички останали поведенчески действия, приписвани изключително на човека, например способността за абстрактно мислене, практически могат да бъдат наблюдавани в една или в друга степен и при останалите животни. В този смисъл, разликите между човека и животните са количествени, а не качествени. Освен при човека, абстрактното мислене се наблюдава най-вече при шимпанзето (което е закономерно) и то не само при млекопитаещите; при птиците, особено при враните, също.

Защо ранговият потенциал не расте неограничено?

В действителност, щом като РП се предава по наследство (макар и частично), а за съвкупление се предпочитат ВР мъже, то ранговият потенциал би следвало да нараства от поколение на поколение, което на практика не се случва. Това е възможно, благодарение на действието на редица фактори, които ограничават ръста на РП. Могат да се посочат две групи такива фактори:

Фактори, намаляващи ръста на РП:

- РП може да се предава не само по мъжка, но и по женска линия. Женският РП не оказва влияние върху броя на децата. Освен това, човек може да наследи своя РП от дядо си или от баба си.

- Изходният РП зависи също и от условията на утробното развитие (в този смисъл от особено значение са първите месеци на бременността), а фактическия рангов потенциал зависи също така и от условията на растеж и на възпитание (приблизително около 1/3).

- За съвкупление могат да бъдат предпочетени мъже с недотам висок фактически, но с достатъчно висок ВИЗУАЛЕН РП. В частност един от немаловажните визуални показатели на РП е възрастта на мъжа. Други визуални показатели могат да бъдат социалното и служебното положение, което може да се придобие дори и при недостатъчно висок изходен РП.

- В съвременното общество и особено в страните с узаконена моногамия, потенциалната плодовитост на ВР се ограничава дори и законодателно — за да реализират своята по-голяма плодовитост ВР партньори са принудени да нарушават в една или друга степен общоприетите за даденото общество норми и закони, което обаче не всички се решават да сторят.

Фактори, ограничаващи ръста на РП:

- По-високата смъртност при ВР мъже се дължи на тяхната по-висока степен на конфликтност и агресивност.

- Груповият отбор. Групите с твърде малко НР индивиди са по-малко жизнеспособни, както поради вътрешните конфликти, така и поради по-слабата способност за консолидация при наличието на външни опасности. При това положение всеки иска да ръководи, а никой не иска да се грижи за груповата сигурност.

Каква е разликата между егоизма и егоцентризма?

Егоистът възприема обкръжаващия го свят като арена на борба за своите интереси. В този смисъл той е склонен да вижда в обкръжаващите го ако не врагове, то поне съперници, с които той трябва да се бори и конкурира, използвайки всички средства. Егоцентрикът възприема обкръжаващия го свят като съобщество, членовете на което до един са влюбени в НЕГО и са много ангажирани с НЕГОВИТЕ проблеми. Или, най-малкото, трябва да бъдат влюбени и загрижени. При това влюбени безответно, просто защото неговото сърце също е запленило от него самия. И ако някой представи пред същия този егоцентрик убедителни доказателства, че това не е така, че околните съвсем не са влюбени в него, то той може да получи невроза или да влезе в конфликт с обществото.

Разбираемо е, че поради известната агресивност в житейските принципи егоизмът е много лесно забележим и е неприятен за околните. За неопитния човек обаче егоцентрикът може да изглежда много мил и дружелюбен, докато ситуацията не го принуди да направи някаква жертва. И тук веднага става ясно, че този човек просто не разбира какво се очаква от него. Та нали останалите трябва да се жертват за НЕГО! А не той да... Егоизмът е качество, характерно най-вече за мъжете. То е характерно и за всяка ВР личност. Егоцентризмът

е характерен най-вече за жените. Съществуват обаче и хора, които са съчетали и едното, и другото.

Какви качества притежава ВР, НР, СП и СлП човек?

ВР

- Висока самооценка, склонност да омаловажава значението на другите.

- Вяра в своята собствена непогрешимост, липса на съмнения.

- Ярво проявена загриженост за своя комфорт, здраве и сигурност.

- Оптимизъм, увереност в бъдещето.

- Самохвалство, самодоволство.

- Склонност за бързо взимане на решения, без предварително осмисляне.

- Способност да действа без да се съобразява с мнението и проблемите на околните, асоциалност.

- Нереклексивност.

- Висок праг на осъзнаване на собствената си вина.

- Болезнено възприемане на критиката, проблеми със самокритиката.

- Решителност, предприемчивост, инициативност, настойчивост.

- Големи кариеристични, обществени и имуществени амбиции.

- Организаторски способности.

- Откритост, безсрамие, екстраверсия.

- Упоритост, конфликтност, егоизъм.

- Устойчивост в конфликти.

- За мъжете — сексуални успехи; за жените — сексуално доминиране.

НР

- Ниска самооценка, склонност към формиране на комплекс за непълноценност.

- Способност да се примирява с неудобства, с дискомфорт и с достатъчно опасни условия на живот.

- Склонност към песимизъм и депресии; неувереност в бъдещето.

- Нерешителност, дълги колебания преди взимането на решение.

- Зависимост от мнението на околните, страх да не би да обиди някого, рефлексивност.
- Нисък праг при осъзнаването на собствената си вина (чувство за вина при най-малкия повод).
- Готовност за примирение със съществуващото положение на нещата, конформизъм.
- Липса на големи кариеристични и имуществени амбиции.
- Слаби организаторски способности.
- Алтруизъм, самопожертвователност, самокритичност.
- Склонност към преклонение пред авторитети, да им се вярва; религиозност.
- Затвореност, интроверсия.
- Срамежливост, отстъпчивост, скромност, плахост, преклонение пред закона, болезнена чувствителност.
- За мъжете — сексуални неуспехи, за жените — сексуална подчиненост.

Примативността може да бъде определена като степен на изразеност на ВР-НР качества, макар че това, разбира се, е твърде широко понятие. Ако обозначим, например, ВР с червено, а НР със синьо, то по степента на изменение на РП ще приема всички цветове на дъгата, оставайки при това също толкова наситен. В зависимост от изменението на примативността ще се променя наситеността на цвета. При намаляване на примативността наситеността на цвета ще се променя, а при нейното отслабване цветовете ще стават по-бледи. Ето защо много ВР-НР качества могат да се приемат като показатели за примативност (като религиозността, например, която е характерна както за НР, така и за СП личности). Съществуват обаче и специфични качества.

СП

- Склонност да се прекланя пред авторитети, да им вярва.
- Религиозност, суеверие.
- Постоянна загриженост за йерархическата структура.
- Внушаемост, в т. ч. самовнушаемост, мнителност.
- Неспособност да се устоява на съблазни, слаба воля(*), емоционална инфантилност.
- Нерационалност на постъпките.
- Колективизъм, общителност, екстраверсия.

- Емоционална лабилност (избухливост или ревливост), истеричност.
- Преобладаване на бинарни качествени оценки („превъзходно-отвратително“, но не и „средно“).
- Импулсивност (склонност да се действа според настроението).
- Повишена загриженост за своя комфорт, здраве и сигурност.
- Ярко изразени кариеристични, социални и имуществени амбиции.
- Склонност към взимане на решения на базата на една типична ситуация.
- Суетност, самохвалство, интерес към външните атрибути на благополучие и престиж.
- Сантименталност и романтичност.
- За мъжете — повишена склонност към промискуитет; за жените — склонност да се влюбват в мъже, в които е по-добре да не се влюбват (т.е. за тях любовта обикновено е нещастна).
- Егоцентризъм.

СлП

При СлП личности горепосочените качества ще бъдат отслабени.

Разбира се, не е задължително даден човек да притежава всички гореизброени качества. Отделни качества могат и да липсват и дори да бъдат изразени в една и съща степен и при ВР, и при НР (в тези случаи може би е по-добре да се говори за СР — среден рангов потенциал). Например ярко изразената ВР личност може да е песимист и обратно, НР да е оптимист. При подобни случаи може да се говори за МОЗАЕЧЕН РП или примативност.

(*) Тук под воля се разбира способността за самоконтрол, а не в смисъл подчиняването на околните на своята воля (в последния случай волята е характерна за РП). СП човек например трудно може да откаже цигарите или алкохола.

Защо в женските колективи има много повече клюки, отколкото в мъжките и смесените?

Поради по-силната примативност при жените, изразяваща се в по-голямата емоционалност в действията и която е причина за формирането на инстинктивно обусловени стадни отношения.

Отношенията се изострят и поради женския егоцентризъм, който е естествено следствие от ПНС. Съвсем естествено е и това, че най-напрегната психологическа обстановка се наблюдава в женските колективи с хуманитарна насоченост — в училищата, библиотеките и други културни учреждения... Сред работничките с естествен и технически профил (медици, обслужващи някакво техническо оборудване) свадите са по-малко, просто защото в такива колективи участват по-слабо примативни натури.

Как се да се обяснят случаите, когато една жена изневери на ВР мъж с НР мъж?

- С действието на инстинкта за предпочитане на свежа кръв (сексуално любопитство), който има за цел преодоляването на генетическото еднообразие;
 - С по-високия ВИЗУАЛЕН РП на мъжа, с когото се изневерява;
 - С неинстинктивни, например меркантилни съображения.
- Когато ВР, който е привлекателен като самец, е непоносим като личност (груб, жесток, глупав и т.н.), то него обикновено го напускат, а не започват да му изневеряват.

Каква е причината за душевните страдания на самотните хора?

Наистина, в съвременното развито общество отдавна са отпаднали икономическите и битовите причини за съвместно съжителство на мъж и жена, а с отпадането на моралната забрана за извънбрачните връзки — и сексуалните причини. Още повече че физиологическата необходимост от секс може лесно да бъде удовлетворена с онанизъм или с платени услуги. Но нито онанизмът, нито сексът с проституиращи лица не дават главното — усещането, че си ТЪРСЕН като полов партньор. Т.е. усещането за твоята пълноценност като самец или самка, усещането, че си нужен, признат, желан. Следователно и достатъчно добър. Това усещане се получава само при воденето на постоянен, регулярен полов живот с доброволен партньор, който предпочита именно теб. Признаването на нашите достойнства „отвън“ е най-убедително.

Защо е толкова трудно да се омъжиш?

Коренът на тази трудност лежи в противоречието между инстинктивните и социални критерии при избора на партньор. Невъзможно е да се направи избор! Просто моногамният брак не е залегнал в нашите инстинкти. Душата, сърцето (матката, ако предпочитате) чакат хубав, първобитен самец, един такъв поручик Ржевски, който обаче е съвсем нескопосан и що-годе здравомислещите жени го отхвърлят точно поради това. Пък и той самият, меко казано, не се стреми към брак. В същото време обаче без този зов е просто немислимо създаването на съвременно семейство. А се случва и това, че годните за семеен живот мъже са неспособни да предизвикат какъвто и да е трепет в женските сърца и често остават непотърсени.

Каква е причината за разпадането на брачната институция и на семейството в съвременното общество?

- Съвременното общество предоставя по-голяма свобода на хората в техните действия, включително и при реализирането на инстинктите им. А в инстинктите не е заложен пожизненият брак и най-вече моногамният брак.

- Повишаването на стандарта на живот, ръста и плътността на населението, увеличаването на продължителността на живота и намаляването на детската смъртност активизират инстинктите за самоограничение на числеността на вида и по този начин разстройват нормалното функциониране на брачно-родителските инстинкти.

Защо жените често и толкова трогателно жаят пияниците и скандаджиите?

Това, което изглежда като женска жалостивост, по съществуто си е скрит парадоксален „зов на матката“. Парадоксален, защото поради формалността им инстинктивните анализатори виждат в пияния скандаджия хубав, енергичен самец, подходящ за чифтосване, което от елементарна здравословна гледна точка може и да не е така. И ето защо това се възприема като парадокс. Ако разгледаме даденото

явление по-внимателно, то можем да видим колко ясно изразена е избирателността на женската жалост. Скандалджията го желят (макар че често се налага да се желят тези, които са около него), а самокритичния неудачник — не.

Защо мъжката невярност е толерирана в по-голяма степен от обществото, отколкото женската?

Това е в съгласие със самото естество на разделнополовото размножаване. Разделението на половете предполага сексуална експанзия на самците и придирчивост от страна на самките. Самците се предлагат, а самките придирчиво избират от това, което им се предлага. Т.е. изневеряващият мъж просто реализира своя инстинкт за сексуална експанзия и по този начин изпълнява своето биологично предназначение. Изневеряващата жена като че ли демонстрира невзискателност, което е в противоречие с нейното биологическо предназначение.

Как учените определят инстинктивно обусловеното поведение в контекста на целия комплекс от поведенчески актове на човека?

По подобен начин, както и лингвистите възстановяват мъртвите езици. Т.е. сравняват се поведенческите схеми на хората, принадлежащи към различни култури и сред тях се отделят еднотипните. Особено показателно в този смисъл е неконформисткото поведение, което влиза в противоречие с общоприетите за даденото общество норми и традиции, а също така и поведението, което противоречи на съзнателно (разсъдъчно) декларираните намерения. Освен това се използват и наблюденията върху поведението на животните, особено това на организираниите в подобни на социалните структури и преди всичко на нашите родственици — приматите. Именно тези общи за хората и за родствениите им животни поведенчески схеми са и инстинктивно обусловени.

Каква е разликата между ВР мъже и ВР жени?

Основата на високия РП е високата самооценка. В този смисъл признаците на ВР и при мъжете и при жените са еднакви. Обаче, съгласно с ПНС, жените са по-внимателни и по-неагресивни, което смекчава и прикрива някои от проявите на високия им РП. По-конкретно — ВР жени много по-рядко от мъжете използват заплахата за физическо насилие при оказване на влияние върху другите, но за сметка на това много по-често използват сълзите, истериите, „хващането за сърцето“, но на всяка цена постигат поставената цел. Точно така действат и ВР мъже.

Каква е разликата между проявите на ПНС и високоранговостта?

- ПНС не предполага наличие на лидерски амбиции. ВР — предполага и то в много голяма степен.
- Силно проявеният ПНС има за резултат повишен егоцентризъм, а високият РП — повишен егоизъм. Тоест, разликата е приблизително същата, каквато е и разликата между егоизма и егоцентризма.

Каква е основната грешка, допускана от мъжете при ухажването на жената?

В текста на Трактата има подробни съвети, тук ще ги изложа накратко:

- Не трябва да забравяте собственото си достойнство, когато искате да услужите с нещо на една жена. Самоунижението е категорично недопустимо! Както и всички действия, които могат да понижат вашата визуална самооценка.
- Не се страхувайте от жените! Възприемането на жената като строг началник почти гарантира пълния ви провал.
- Не демонстрирайте глад за женско внимание. Най-привлекателни за жените са любовно и сексуално „ситите“ мъже — „на имащия дават, на нямащия вземат“. Не е за препоръчване да вербализирате тази ситост (още по-малко да лъжете по отношение на това — разкриването на лъжата може да има тежки последици!). „Ситостта“ трябва косвено да присъства в жестовете, в интонацията и

действията ви. Но би следвало да направите разлика между „ситост“ и „липсата на апетит“. Необходимо е да имате апетит.

- Подаряването на подаръци трябва да има характер на даване на излишък, а не на откъсване на последното от себе си. Саможертвата няма да бъде оценена — дори обратно!

Какви са тактическите цели на търсенето на сексуален партньор от мъжа и от жената?

Срещат се двама души — богат и беден.

Бедният казва: „Аз не съм ял нищо от три дни.“

Богатият отговаря: „Да, трябва да си наложиш да хапнеш нещо!“

(виц)

Целта на мъжа е да намери жени, които да се съгласят да му се отдадат. Целта на жената е да намери мъж, на когото тя ще ИСКА да се отдаде. Съгласието на мъжа за полова близост, при наличието на физическа възможност за това, е едва ли не автоматично (разбира се, става дума за жени, които в една или друга степен са годни за репродукция). Жените като правило дават съгласието си далеч не на всички мъже. С други думи, много по-сложно е жената да уговори самата себе си за да осъществи връзка с някой случайно попаднал ѝ мъж (и това може да бъде причина за големи душевни терзания). Мъжът сам себе си дълго няма да се навива. Обикновено за мъжа (при условие че не е „поручик“) най-трудното е да уговори жената. Да уговаря себе си обикновено изобщо не му се налага.

Защо предполагате, че мъжете са напълно непридирчиви към достойнствата на жените? Някак си не звучи правдоподобно...

Всичко е относително. Става въпрос за относително по-малката придирчивост на мъжете в сравнение с жените. Най-придирчивите са разглезените от женското внимание ВР мъже, но средностатистическият мъж в много по-голяма степен от

средностатистическата жена е готов да „плюска каквото му дадат“, отклонявайки само напълно непригодните за репродукция жени. Най-малкото като чисто сексуални партньори. Виж, при избора на другарка в живота, той в много по-голяма степен отдава предпочитание на разсъдъчните съображения и поради това може и да прояви известна капризност. Освен това мъжете бързо снижават своите изисквания към жените в зависимост от сексуалния си глад. За известния английски полярен изследовател Ернст Шекълтон разказвали един такъв полувиц, полуистина:

Подготвяйки поредната експедиция в Антарктида, той поискал в състава ѝ да се включи най-некрасивата жена, която може да се намери в Англия. И когато го попитали „Защо?“ — той отговорил, че „когато започне да ми се вижда хубава, ще разбера, че трябва да се връщаме“...

Жените могат упорито да чакат своя „принц“ до старост и изобщо да не се съгласят на по-малко.

Защо предполагате, че инстинктите напълно определят човешкото поведение? А какво остава за разума, възпитанието, образованието?

Аз не смятам така и това не следва нито от текста на Трактата, нито от други трудове по етология. Ето как формулира това основоположникът на етологията Конрад Лоренц:

„Но ако осъзнаем това, то е просто невъзможно да избегнем въпроса: как се получава така, че предположително разумните същества могат да се държат дотолкова неразумно? [...]

Всички тези поразителни противоречия намират своето естествено обяснение и напълно се поддават на класификация, ако просто се опитаме да проумеем, че социалното поведение на хората съвсем не се ръководи само от разума и културните традиции, но продължава да се подчинява и на онези закономерности, които са присъщи на всяко филогенетично възникнало поведение; самите тези закономерности ние опознахме достатъчно добре, изучавайки поведението на животните.“

Така че трудовете по етология съвсем не отричат наличието на разум при човека, така както и не отричат влиянието на разума върху

неговото поведение. Простото изследване на разсъдъчно обусловеното поведение не влиза напълно в кръга на изследваните от етологията въпроси. В действителност никой, който купува книга със заглавие „Електрооборудване на автомобили ВАЗ“, не се възмущава от специализацията на разглежданата тема; не изисква там да бъдат разгледани и другите системи на автомобила (дори и те да са тясно свързани с електрооборудването) или да е разгледано електрооборудването на други марки автомобили. За това има други книги. Така е и по отношение на науките за поведението. Разсъдъчно обусловеното поведение е в сферата на компетенция най-вече на психологията и е разгледано подробно в съответната литература.

Извличането на един фактор от цялата съвкупност фактори, оказващи влияние върху човека и съответно абстрахирането от останалите, е стандартен научен метод. Едва след като изучим влиянието на всички фактори поотделно, можем да се опитаме да обединим получените закономерности в единна картина. В противен случай, опитвайки се да изучим човешкото поведение веднага в цялата му съвкупност от фактори, ние рискуваме просто да се загубим в лабиринт от противоречиви тенденции. Още повече че някои инстинкти дори си противоречат.

Но взаимодействието между инстинктивното и разсъдъчно обоснованото поведение е безусловно важно за етологията и тя го анализира. В частност, етологичното понятие за примативност цели да определи границата между инстинктите и разсъдъка при всеки конкретен човек. Разбира се, тази граница е много размита и условна. В действителност инстинктивно и разсъдъчно обусловените компоненти на поведението са тясно свързани и могат да действат едновременно. Още повече че степента на влияние на инстинктите и на разсъдъка върху поведението на конкретния човек се разграничава достатъчно ясно и е възможно да се говори за различно ниво на примативност при хората.

Що се отнася до количествените съотношения, то засега не можем да посочим точни цифри. Такава методика все още се намира в процес на разработване. Но ние с увереност можем да твърдим, че влиянието на инстинктите върху поведението на човека е в същата степен и величина, каквото е и влиянието на разума, т.е. съвсем не е маловажно. А по-специално в областта на брачно-сексуалните

отношения инстинктивният компонент явно е преобладаващ. Доколко? Това ще покажат по-нататъшните изследвания.

Защо има толкова много сексуално неудовлетворени жени?

За голямата част от жените пълно сексуално удовлетворение е възможно само със сравнително малоброен тип мъже (нека ги наречем „елитни производители“) още повече че удовлетворяването с тях е много по-вероятно, включително и получаване на оргазъм от лекото докосване на ръката му и дори от мисълта за него. И обратното — мъж, който е далеч от този идеал, изпитва големи затруднения в отношенията си със случайно срещнатата жена, колкото и съвършени сексуални техники да демонстрира. И всичко това, защото главната ерогенна зона на жената е главният мозък (по-конкретно лимбическата система). Наслаждение носи не сексът, а любовникът.

Такива „елитни производители“ обаче са твърде малко — средно около 1/4 от общия брой мъже. Ето защо, въпреки повишената склонност към промискуитет, значителна част от жените е лишена от тяхното „внимание“, а следователно и от пълно сексуално удовлетворение.

Каква е причината за ниската ефективност на брачните обяви?

Неправилно поставената диагноза води най-малкото до неправилно лечение. Насочвайки се към варианта „брачни обяви“, много хора мълчаливо изхождат от предпоставката, че причината за техните затруднения се крие в недостатъчно големия брой социални контакти, поради което им е трудно да се запознават. В съвременното урбанизирано общество обаче интензивността на социалните контакти сама по себе си е много повече от достатъчна, за да се намери онзи ЕДИН-ЕДИНСТВЕН. Даже и за този, който работи главно с хора от своя пол. Проблемът на практика е в неспособността да се развие обикновеното общуване до половоспецифично или в нереално завишените изисквания към желания партньор. А се случва причината да се крие в наличието и на едното, и на другото едновременно. Тези проблеми не могат да се разрешат чрез простото увеличаване на

социалните контакти и опитите за запознанство в голяма част от случаите завършват без да донесат необходимия резултат. Вероятността за успех, разбира се, нараства, но в много незначителна степен.

Запознанствата чрез обяви са много ефективни само за ВР мъже, но те практически съвсем не се интересуват от подобни обяви. А дори и да се заинтересуват, то това ще е само заради приключението. На тях друго и не им е нужно — те и без това нямат проблеми със запознанствата. Умерена вероятност за успех имат също и НР жени поради относително ниските изисквания към мъжете. НР мъже, които са голяма част от ползвателите на тези обяви, а също така и ВР жени, имат много малко шансове. НР — поради това, че не са много търсени, а ВР жените — вследствие на твърде високите им изисквания към мъжете при практическото отсъствие на ВР мъже сред ползвателите на брачни обяви, които единствено са в състояние да ги удовлетворят. Освен всичко друго самият факт на внимание към брачните обяви от страна на мъжа свидетелства за неговия любовно-сексуален „глад“, а това, въпреки разсъдъчното одобрение, привнася в образа на мъжа някакъв подсъзнателно негативен оттенък, който допълнително снижава привлекателността му.

Когато по ваша препоръка започнах да се държа агресивно с момичетата, то съвсем не станах привлекателен за тях, обратно — те започнаха да ме отбягват! Защо?

Аз не съм давал такава препоръка. За да имаш успех сред жените, трябва да си доминант, но не и агресивен. Не може да се поставя знак на равенство между доминантност и агресивност, макар че между тях безспорно има връзка. Ще припомня, че коренът на високия РП е голямата увереност в себе си и в своята значимост, а несдържаната агресивност е само едно от следствията на тази увереност. Агресивността, насочена към жените плаши, дори и да е реализирана от ВР мъже, но докато не достигне определени предели (което зависи от етологичните и културни особености на тази конкретна двойка) обикновено им се прощава. Впечатлението за високоранговост се усилва само ако агресивността е насочена към други мъже.

Доминантността по отношение на жените е за предпочитане да се проявява само под бащинско-покровителствена форма, подобно на отношенията родител-дете; но без да ги възпроизвежда буквално.

Каква е етологичната характеристика на тираните и на маниакалните убийци?

Ще започнем с това, че само появата на подобни личности е етологически обусловена. Реализацията им като такива до голяма степен зависи от социално-психологическите условия на израстване и възпитание. От етологична гледна точка подобни личности се характеризират със силна примативност и голяма мозаичност на РП. А именно — при силно изразена потребност от доминиране те не притежават нито други компоненти на висок РП, нито етологичните достойнства, позволяващи реализацията на тази потребност по сравнително безопасен за обществото начин, още докато са млади.

В крайна сметка фактическият статут в обществото и в неформалните групи е много по-нисък от тяхното йерархично самовъзпитание, а ранговият им потенциал при това остава нереализиран. Отдавна е установено, че тираните са били потискани и угнетявани в детството, но не всеки унижен и оскърбен става тиран или маниак. Това противоречие предизвиква натрупването на огромна агресивност в тези хора, която те реализират в толкова екстремални форми.

Възможно ли е истинско приятелство между мъж и жена?

Ако под ИСТИНСКО приятелство се има предвид установяването на доброволни безполови отношения между мъж и жена на репродуктивна възраст, отговорът е НЕ. Ако „приятелите“ „другаруват“ само поради това, че встъпването им в полово специфични отношения е възпрепятствано по една или друга причина (например това, че вече са женени), то това не е истинска дружба, а по-скоро принудителна имитация. Хетеросексуалните отношения между мъж и жена на репродуктивна възраст ВИНАГИ съдържат таен или явен полов компонент, поне от едната страна. От страна на мъжа — практически винаги. Неосъзнато налагане именно на приятелска форма на общуване обикновено се извършва от страна на ВР жени.

Такова поведение може да се разглежда като един от начините за колекциониране на инстинктивно второсортни поклонници.

С други думи, поне един от „приятелите“ не е против отношенията да се развият в нещо по-интересно от простото приятелство, но по една или друга причина не може или не се решава да направи това. В същото време, надявайки се ситуацията да се промени, той продължава да поддържа тези квази приятелски отношения.

Каква е етологичната природа на ревността?

В дълбоката първооснова на женската ревност в най-общия случай лежи синдромът „загуба на собствеността“ или загубата на източника на ресурси. Неслучайно характерът на изпитваните при това страдания е сходен с усещането на ограбения човек или на човек, станал жертва на мошеничество. Тъй като ревност се изпитва само по отношение на мъже, с които са установени някакви продължителни отношения, този мъж инстинктивно се приема като източник на ресурси както за нея, така и за децата. Характерно е и това, че самките на животните, при които самецът не взема участие в отглеждането на потомството, не изпитват ревност. Но при хората е налице (не много често, но за сметка на това пораждаща най-силни преживявания) още една специфична причина за ревност, която има за основа постоянната полова готовност, а оттук и постоянно изпитваната нужда от мъж, носител на качествени гени. Ето защо, щом (и след като) са установени отношения с такъв добър оплодител, то ще бъде много жалко той да бъде изгубен. Още по-жалко е това, че както вече знаем най-голямо удоволствие от сексуалния акт са способни да доставят именно те.

Мъжката ревност има коренно различна природа. НР ревнуват, защото изпитват чувство за собствена непълноценност (подобно чувство е описано по-горе — вж. „Каква е причината за душевните страдания на самотните хора?“). ВР мъже ревнуват, защото изпитват чувство на загуба на властта, т.е. техните усещания в този момент са сходни на усещането при поражение в йерархически двубой. Съответно и реакцията е различна.

А действително ли НР изпитват алтруизъм? Може би става въпрос за страх от репресии?

Наистина под истински алтруизъм е прието да се разбира искреното човеколюбие, способността за саможертва от любов към хората, но не и страх, че отказа да направиш тази жертва ще бъде последван от наказание. На практика обаче е практически невъзможно да се разделят тези два вида саможертва. Тъй като етологически (ще напомня, че тук не разглеждаме разсъдъчно обусловеното поведение) погледнато, алтруизмът на НР е обусловен от ниския праг на възникване на чувството за вина. При НР това чувство възниква по най-малкия повод, а дори и без повод. А на базата на това чувство може да възникне и страх от наказание и истинско алтруистично самоотричане. А най-често и едното, и другото заедно. Можем ли например да определим като страх чувството на стеснение и неловкост, възникващо у нас, когато ни се налага да прекъснем човек, който е зает с някаква работа? Та нали в повечето случаи това няма да има никакви последствия за нас! Разбира се, че не! Това ние можем да наречем вежливост и възпитаност. Но в дълбоката основа на това чувство стои именно смътният страх да не би да раздразним по-ВР член на йерархическата система. Неприятно предчувствие за конфликт е това, а не страх от наказание. За ВР личности съответно конфликтът не е чак толкова неприятен и за тях е характерна безтактност в поведението.

Какво е съвест и дълг от етологична гледна точка?

Съвестта е една от крайните точки на алтруизма. Това понятие е свързано със споменатия по-горе праг на възникване на чувството за вина. Аналогично съвестта е обратнопропорционална на РП. За съжаление думата „съвест“ (най-малкото в руския език) има твърде общ лингвистически спектър от значения, за да може еднозначно да се изведе второто от първото. Приблизително същото може да се твърди и за чувството за дълг; може само да се спомене, че това „чувство“ е много по-разсъдъчно въпреки общите етологически корени, които има със съвестта.

Какво е обаянието от етологична гледна точка?

Обяснението на феномена обаяние (трудно обяснимата притегателност на един човек) не се изчерпва само с изтъкването на етологическите му причини. Обаятелният човек може да бъде определен като дружелюбен човек с висок РП. Т.е. поведението на такъв човек се характеризира с мозаичност. При цялата му високоранговост признаците на агресивност са отслабени, а алтруистичните качества, напротив, са силно изразени. Обаятелната личност е рядка разновидност на ВР личност, а именно — високорангов алтруист. Помежду другото — това е най-желаният набор от качества за един лидер.

Но това не е всичко. Във феномена обаятелност непременно присъства и полов компонент (и тук старият Фройд е напълно прав)! От една страна, за обаятелни ние често обявяваме физически съвършените хора, а от друга — оценката на обаятелността зависи в голяма степен от пола на този, който оценява. Мъжете често обявяват за обаятелни жени, а жените — мъже.

Защо жените са много стеснителни, когато им се налага да се събличат в присъствието на мъж?

Посочената стеснителност е една от проявите на синдрома труднодостъпност, произтичащ от ПНС. В съответствие с основния принцип за разделение на половете самките трябва да са труднодостъпни. Но разголвайки се, те като че ли обявяват своята достъпност. Впрочем степента на този дискомфорт зависи от отношението към този мъж. От безумно обичания мъж обикновено не се стесняват, особено ако не им е за пръв път да се събличат пред него.

Как се съотнасят помежду си мъжката, женската и детската йерархична система?

Тези йерархични системи се изграждат напълно отделено една от друга и просто имат няколко допирни точки. Така например, ако подрастващият син участва в една йерархия, това не означава, че в нея ще бъдат въввлечени и родителите му. А така също и той самият по-скоро не би бил въввлечен в йерархията, в която участват родителите

му. Но тези две йерархии винаги ще имат допирни точки. Аналогична е и картината по отношение на мъжката и женската йерархия. На това основание редица етолози (в това число и безкрайно уважаваният от мен В. Р. Долник) отричат наличието на каквато и да е било йерархия при жените. Това е едва ли не единственият пункт, в който аз не съм съгласен с В. Р. Долник. Мъжете и жените могат да участват в обща йерархия само в случай на служебно съподчинение, в което ранговата борба е съществено ограничена от формалния порядък. В този случай борбата за ранг е почти равнозначна на борбата за длъжност. Разбира се, една от най-важните и очевидни допирни точки между мъжката и женската йерархическа системи са брачно-сексуалните отношения. Възможна е и дори рангова борба между родители и деца в едно семейство или в сходен по структура колектив в случай че ВР дете е подрастващ и е заинтересован от участието си в йерархията на възрастните.

Може ли по някакъв начин да се коригира собственият рангов потенциал?

Може. Първо трябва да обърнете внимание на това, че фактическият РП е функция на вродения РП и на възпитаващото влияние на средата. Най-общо фактическият РП зависи приблизително 2/3 от вродения РП. Но това е средна величина за цялото човечество. Във всеки частен случай това съотношение може да бъде различно. Още повече че то е резултат от случайния ход на събитията — малко са тези, които съзнателно се опитват да променят своя РП. А при една целенасочена корекция могат да се постигнат много по-големи резултати.

Обикновено проблемът се състои в това, как да се повиши РП. Какво е необходимо да се направи в този смисъл? Да се постараете да направите кариера, да станете известни — това е очевидно. Освен това съществуват и достатъчно голям брой психологически школи и тренинги за повишаване на увереността в себе си. Много е важно да изберете внимателно специалистът, към когото ще се обърнете.

Наред с това искам да подчертая, че НР са необходими на обществото, така както в армията са нужни не само генерали, но и редници. Широко разпространеното практикуване на повишаването на

ранговите потенциали не само че не е ефективно, но и си е направо вредно. То е равносилно на „надпреварата във въоръжаването“. Обществото би трябвало да създаде условия, в които на всеки човек да му се въздава по обективните заслуги и достойнства, а не според природната му наглост. Т.е. условия, в които природният РП би имал възможно най-слабо влияние върху живота на човека и върху неговото лично достойнство.

Има ли и други теории обясняващи странностите на любовта?

До неотдавна по повод обяснението на „странностите на любовта“ нямаше никакви що-годе целенасочени и убедителни теории от естествено-научен характер. Разбира се, има огромно количество произведения в различни жанрове, където тези странности се описваха доста цветисто, но опитите за обяснения не излизаха отвъд рамките на общофилософските умозрителни разсъждения (например, Ф. Ницше, Ортега-и-Гасет, Ото Вайнингер). Първият известен ми опит за естествено-научно обяснение предприема Д. Бас. Същността на концепцията му, изложена в книгата „Evolution of desire: strategies of human mating“, може да се сведе до две понятия: Ресурси и Гаранции за ресурсите (преданост). Именно по тези два параметъра (според Бас) се извършва отборът. Но за сметка на това тази концепция обяснява по крайно неубедителен начин широкия спектър от разновидности на промискуитет, пък и самата любов се разглежда не достатъчно внимателно. Бас обръща много по-голямо внимание на закономерностите при създаването на семейство, а не на половата любов в различните нейни прояви. В същото време теорията му предлага достатъчно разумни обяснения.

Вие предупреждавате да се въздържа от преждевременен интимен контакт. А според мен без контакт не се получава нищо. В какво е проблемът?

Точно така. Обаче зависи какво се разбира под преждевременност. Ако още от самото начало се постави условието „нека първо се оженим“, тогава наистина малко съвременни мъже биха изтърпели до сватбата. Но пък отдаването на първата-втората среща безусловно е преждевременно.

Ето какво казва сатирикът по този повод:

Любовта е като обед. Жената първо поднася студеното ястие, а след това горещото. Мъжът точно като дете иска да започне с десерта. И ако жената му позволи това, той бързо ще изгуби апетит.

Моят възлюбен е ВР и не иска да се ожени. Дали ще го склоня към брак ако се въздържам от интимни отношения с него?

Това няма да ви донесе непременно успех. За сметка на това вашата интимна сдържаност ще ви помогне да си изясните дали той ще се ожени за вас или ще ви изостави. И ако при това той ви остави, вие не трябва да съжалявате твърде много за това. Той така и така би ви изоставил. Само че малко по-късно. Впрочем ВР мъж е много трудно да бъде обуздан, дори и чрез брак.

Можем ли да определим като матриархат съвременната система на отношения в развитите страни?

Да, наистина, жените в нашето общество са обградени от много повече грижи, подкрепа и любов, отколкото мъжете (макар че това им се вижда недостатъчно). Само че това не е матриархат, а следствие от действието на ПНС (Принципа за Незаменяемост на Самката). Наблюдавайки съвременното общество, някой марсианец може да направи извод, че в нашето общество властта е в ръцете на децата. И наистина, те са в явно привилегировано положение — носят ги на ръце, грижат се за тях и т.н. Някое дете може да върти на пръста си възрастните. Но дали това общество е под властта на децата? Същото е и с жените. Въпреки всички прояви на ПНС, не можем да определим системата на отношения в нашето общество като матриархат. Както между другото и като патриархат.

Според вас жената иска само ВР мъж или за нея е достатъчно неговият РП да е по-висок от нейния?

Жената не желае НР мъж. А всички мъже, които са с по-висок ранг от НР, са напълно подходящи. Освен това привлекателността е в плавна, а не в дискретна зависимост от РП. Колкото е по-висок РП при други равни условия, толкова и привлекателността е по-голяма. На тази зависимост обаче могат да повлияят и други тенденции, което е и

причината незначителните разлики в РП могат и да не бъдат последвани от промяна на привлекателността.

Има случаи, когато мъж, който не е постигнал нищо в живота, облечен е скромно и е отстъпчив и при всичко това се ползва с успех сред жените. Защо?

Има, но те са рядкост. В поведението на такива мъже (и обикновено не само с жените) има някаква уверена нотка, някаква вътрешна увереност в своя успех, вътрешно усещане на себе си като подарък за жените. Тук голяма роля играе главният сигнален признак на високия РП — високата самооценка. Т.е. ВИЗУАЛНИЯТ РП на този мъж е достатъчно висок. С други думи, такъв мъж само ИЗГЛЕЖДА ВР. Но много често при по-внимателно вглеждане се оказва, че РП на този мъж е силно мозаечен и при това потиснат от възпитанието.

Наистина ли целувката е преувеличен инстинкт за хранене при условие че някои племена не го практикуват? Може би това е просто традиция?

Инстинктивността на стремежа за целувка се обяснява с това, че тя се практикува от ГОЛЯМА ЧАСТ от хората, а също така и от много примати. И самите индийци също я практикуват, само за да се освободят от блокиращото действие на своята култура. Да, различните култури могат да имат достатъчно екзотични отклонения, противоречащи на инстинктите. Полиандрия например е рядко срещана в миналото и напълно противоречи на самите основи на половото размножение, но все пак е съществувала. Но можем ли да приемем този аргумент за опровергаващ? Не! Просто защото това не е преобладаваща тенденция. Макар и от разсъдъчна гледна точка полиандрията да не е с нищо по-лоша. Но не се запазва, а изчезва от само себе си.

Защо младите момичета често се влюбват в мъже, които са по-възрастни от тях?

Поради огромната разлика във визуалния РП. Дори и най-НР възрастен мъж почти сигурно е по-опитен и компетентен от едно младо момиче. А това се възприема като високоранговост. Освен това в по-голяма част от такива връзки мъжът е или преподавател, или началник на момичето, което подсилва ефекта.

Каква е причината за толкова силната любов на жените към виртуалните романи?

Както вече знаем, основната тактическа цел на сексуалното търсене на жената е увеличаването на броя на поклонниците ѝ. Именно на поклонниците, а не на сексуалните партньори. Колкото повече поклонници има една жена, толкова по-задоволен ще бъде нейния инстинкт да бъде търсена. Виртуалният роман предоставя изключително удобни възможности за това — не се поемат никакви ангажименти, всичко е под контрол и има мъж. И то дори не един. Разбира се, инстинктът иска и интимност, но при наличието на поклонници интимността при желание е осигурена; ето защо с това може и да не се бърза. Но пък при създаването на семейство виртуалните романи са много неефективни. Те просто удовлетворяват инстинктивната потребност за колекциониране на поклонници, но съвременното семейство, както вече неведнъж споменахме, не е заложено като инстинктивна програма.

Защо смятате, че жените са по-примативни, ако те средно не са по-глупави?

Вие неправилно разбирате примативността като синоним на глупост. Примативността е силата на вродените поведенчески програми по отношение на разсъдъчните. По отношение! Знае ли инстинктът каква е разликата между натуралния логаритъм и десетичния? Не. А между маржа и ставката за рефинансиране? Също не. Той изобщо по такива поводи мълчи. А щом като инстинктът мълчи по определен повод, то дори и най-СП гражданин на страната ще постъпва напълно разумно и логично. Но инстинктът не може да мълчи, когато на хоризонта се появи потенциален брачен партньор или личност демонстрираща по-висок ранг. Веднага започва борба. В

зависимост от това коя програма ще надделее, човек ще постъпи или разсъдъчно, или емоционално. Човек попада под властта на емоциите си не защото е глупав или нелогичен. Просто в дадения случай инстинктът надделява.

Важно е да се отбележи това, че инстинктът не би трябвало да се отъждествява с темперамента. Холерикът също може да е силно емоционален и в същото време да разполага със силни разсъдъчни програми. Такъв човек може бурно да реагира силно емоционално по второстепенни въпроси, но жизненоважните решения да взима, доверявайки се на разсъдъка си. Примативността на този човек ще е слаба, тъй като силата на инстинктивните програми ще е слаба. Така че примативността може да се съчетае напълно със здравия смисъл и логичен ум.

Вие говорите за по-силната женска солидарност. А как стои въпросът с женската свадливост?

Солидарността се проявява пред лицето на външния враг. В този момент свадите се забравят и започва солидарна борба. Едва изчезнал външният враг и вътрешните интриги започват отново. Мъжете са в много по-голяма степен „сами по себе си“ във всички ситуации.

А не противоречи ли женската проницателност и интуиция на женския егоцентризъм, за който вие пишете?

Да, наистина, за егоцентричния човек е характерно невниманието към вътрешния свят на другите хора, което противоречи на определението на проницателността. Но женската проницателност и интуиция са в по-голямата си степен мит, основан на високата женска примативност, по силата на която жените по-добре предсказват инстинктивно обусловеното поведение (например, разпознават по-добре невербалните сигнали, които по съществува си са инстинктивни сигнални признаци). И когато женското предсказание противно на всяка логика и здрав смисъл (но много закономерно и дори банално в инстинктивната координатна система) се сбъдва, това прави впечатление и се помни.

При което жените слабо разбират поведението на СлП, защото то силно се отклонява от инстинктивните стандарти. В тази връзка е закономерно, че жената много по-добре разбира поведението на другите жени. И ако разнообразните сигнали от околния свят не предизвикват никакъв отклик в инстинктивните шаблони, то те ще останат без необходимото внимание, въпреки че може би са от жизненоважно значение.

С други думи, „женската проникателност“ е способността да се предсказва инстинктивно стандартното поведение, което, отстрани погледнато, може да е нелогично, ето защо сбъдването на предсказанието може да изглежда като чудо. Но често такова предсказание може да бъде напълно неуместно, особено ако се отнася към СлП личност.

Божичко, как сега да възпитавам дъщеря си? НР мъже са противни до отвращение, а ВР наистина са животни? Да я изпратя в манастир ли...

Е, защо толкова трагично? Та нали освен ВР и НР има и СР и СлП, т.е. някакви компромисни варианти. Без да броим и това, че РП е достатъчно сложно понятие и един и същи РП при различни хора може да бъде сбор от достатъчно различни качества (освен разбира се увереността в себе си, без която високият РП едва ли е възможен). Така че е напълно възможно да се намери приемлив вариант. С ВР проблемите като че ли са в друго — в твърде силната конкуренция за тях. Важно е към избора да се подходи осмислено и най-важното още от младини. Осмислено не значи само разсъдъчно. Да тръгнат съвсем срещу зова на сърцето по принцип е във възможностите на малцина. Ако в сърцето на момичето бушува вселенският огън на страстите, то никакви разсъдъчни доводи от когото и да е било и в каквато и да е форма да са представени няма да бъдат приети. Това е така. Но! Съществуват много междинни случаи, когато страстта или все още не е достатъчно силна, или все още не се е разгоряла, или пък когато обективните качества на дадения мъж са отблъскващи до такава степен (когато той е инстинктивно привлекателен), че е напълно достатъчен дори и най-малкият „тласък“ това момиче да бъде предпазено от

неминуема глупост. Във всички тези случаи познанията по етология може да бъде именно този „тласък“.

Етологичната подготовка в началото на половия живот на вашата дъщеря би трябвало да се състои в разясняването на небезпогрешността на „избора на сърцето“ от гледна точка на установяването на по-продължителни отношения и в разясняването на критериите, от които се ръководи сърцето при избора на един или друг мъж. Това ще внесе допълнителна осмисленост при взимането на окончателното решение.

Кой са най-значимите за човека инстинкти?

Строго погледнато, спектърът на инстинктивните мотивации представлява една неделима област, а границите между инстинктите са твърде условни и са въведени най-вече за да бъдат описани по-лесно. Фактически всички по-долу описани инстинкти са взаимно свързани. Инстинктите са много, ето защо аз ще изброя само най-важните и в същото време не много известни на неспециалистите. Такива общоизвестни инстинкти като „инстинкта за самосъхранение“ или малко значими като „инстинкта за събирателство“ няма да бъдат разгледани. И така:

Йерархически инстинкти

Те са най-значимите практически инстинкти (и съвсем не са сексуални, както предполага Фройд). Техните прояви в нашия живот са едва ли не постоянни. Те са налице при всички видове властови взаимоотношения, във вътрешнопопулационни конфликти, в религиозните отношения, в отношенията учител-ученик. В рекламата се експлоатират най-вече именно тези инстинкти. Както и в други области.

Инстинкт за етологична изолация на видовете (инстинктът „възлюби своя — разлюби чуждия“)

Той се проявява в отношенията между отделните популации, особено в религиозните и етнически конфликти и отчасти в брачните отношения. Расизмът, национализмът, националният шовинизъм са негови външни прояви. Освен това работата му проличава и в отношението към маймуните и съответно към тезата за произхода на човека от маймуните. Но този инстинкт е също така и един от

реализаторите на груповия отбор, т.е. той опосредствено има за цел поддържането на постоянно съотношение между НР и ВР в групата.

Група на сексуалните инстинкти

Под сексуални инстинкти ние разбираме не толкова рефлексите, осигуряващи коитуса, колкото мотивационния комплекс, който осигурява избора на един или друг сексуален партньор. В групата на сексуалните инстинкти влизат инстинктите, осигуряващи:

- избора на генетично най-перспективния партньор,
- избягване на кръвосмешението (инстинкт за сексуално любопитство),
- за жените — избор на партньор — източник на ресурси и осигуряващ възпитанието на децата,
- за мъжете — сексуална експанзия.

Териториални инстинкти

Прояви — от безобидното желание да си направиш ограда, за да се отделиш от останалите до напълно сериозни войни.

Инстинкт за самоограничение на числеността на вида

Същият този инстинкт за когото Т. Р. Малтус дори не е и подозирал. Той блокира и разстройва работата на брачно-родителските инстинкти. Проявява се в понижаването на интереса към пълноценен семеен живот, понижаването на интереса към възпитанието на децата, към извращаване на родителските чувства. Активизира се при ситост и при сравнително безопасен живот при голяма численост и плътност на населението, при ниска детска смъртност. Наблюдава се и при някои влечуги и при по-висши организми.

Може ли разсъдъчното мислене да се основава на емоции?

То не се основава на емоциите, то ги поражда. На емоциите се основава инстинктивното поведение. Действайки разсъдъчно обосновано ние също така изпитваме и емоции, защото тук се задейства общ мотивационен механизъм. Например, радостта от научното откритие също е емоция. Важно е да се разбере обаче, че и инстинктите, и разсъдъкът имат свои собствени, самостоятелни, независими един от друг канали за връзка с тези емоционално-мотивационни центрове. При това инстинктивните механизми на тези канали са по-кратки и по-мощни, вследствие на което емоциите са по-

силни в по-голяма част от случаите. Разликата е и в това, че инстинктивно обусловената емоция възниква ПО-РАНО от нейното обяснение (или оправдание), а разсъдъчно-обусловената емоция ПО-КЪСНО. И то без да се взима под внимание това, че за инстинктивно обусловените емоции е много по-трудно да се намери някакво що-годе логично обяснение.

Познавам няколко момичета, които се „паят“ от интелекта на мъжа. Нима интелектът има някакво значение за инстинктите?

Интелектът разпалва (пomeжду другото далеч не всички!) жените, само ако е съчетан с други качества. Интелектуалният мъж е по-привлекателен от неинтелектуалния, ако и двамата са С ЕДИН И СЪЩ рангов потенциал. Това наистина е така и именно това обстоятелство е причина за наличието на отбор по интелектуални критерии, който започват да прилагат нашите прародители. При това НР интелектуалци в повечето случаи са по-малко привлекателни от ВР необразовани.

Защо ние, жените, обичаме нежните мъже? И дали е истина това, че мъжете с женствени лица се избират в повечето случаи за по-продължителни отношения, а мъжете с мъжествени лица — за случаен секс?

В повечето случаи нежните мъже са преди всичко НР. Те са добри като и именно като такива ги обичат. И им пускат от време на време. Освен, разбира се, в крайно редките случаи, когато нежността е съчетана с ВР признаци като увереност в себе си.

Що се отнася до предпочитанията към партньор за по-продължителни отношения, то тези сами по себе си правдиви наблюдения, просто са погрешно разтълкувани. Женствените (в повечето случаи НР) мъже просто са принудени да се домогват по-дълго до това, което искат и изпитвайки дефицит на женско внимание, са съгласни да заплатят за него с установяването на продължителни отношения... С мъжествените (най-често ВР) мъже е много по-трудно да се завържат продължителни отношения — те самите не искат това, защото имат голям избор. Макар че голяма част от жените в голямата

си част безспорно биха предпочели мъжествените за каквито и да е било отношения.

Редица изследователи твърдят, че богатите мъже харесват стройни жени, а бедните по-пълнички. Как етолозите обясняват това?

Подобна зависимост обикновено се обяснява с инстинктивната увереност, че пълната жена по-лесно се изхранва. Това само по себе си е достатъчно съмнително. Освен това по същата логика би могло да се твърди, че богатите мъже харесват „Ролс-Ройс“, а бедните не харесват „Ролс-Ройс“, а харесват „Жигули“, например. Смешно е, нали? Та и тук е така. Имайки по-голяма свобода на избор, богатите мъже си взимат най-привлекателните и стройните, а бедните са принудени да се задоволяват с по-пълничките и некрасиви.

Разбирам какви са ВР самци, но защо именно те са предпочитаните партньори за полов акт?

Защото ранговият потенциал е обобщаващ признак на здраве, енергия и генетична перспективност на дадения самец. Вместо да се анализират многобройните отделни достойнства и недостатъци на конкретния самец е много по-просто да се види какъв ранг заема той в йерархията. Хилавият самец едва ли ще има високо място в йерархията. Освен това РП позволява да се вземе под внимание не само мнението на самата самка, но и това на другите участници в групата, когато тя оценява перспективността на този самец. ВР индивид е този, който е признат от всички участници в групата за такъв и виждайки това всеобщо признание, доверявайки му се, дадената самка си прави извод за действително високата перспективност на дадения самец. Подобно въздействие има и наблюдаването на любовно-сексуалната „ситост“ на самца. Щом като е сит, значи други самки вече са го избрали, те вече са признали неговата годност за чифтосване. А както вече знаем, самките се влияят в много голяма степен от мнението на колектива.

Защо мислите, че попзвездите са ВР? Та за тях не е задължително да притежават висока конфликтност и увереност.

РП на попзвездите е по-скоро визуален. Т.е. те изглеждат ВР благодарение на това че са обградени от тълпа поклонници и обожатели, които създават по този начин квази-йерархия, в която тези попзвезди заемат най-високото място. А околните просто могат безкритично да се доверят на оценката на фанатичните почитатели и също да признаят ВР на тази попзвезда.

В какво е същността на вашето съчинение? Изложете накратко неговото съдържание и вашето определение на любовта. В Трактата е твърде дълго.

Само по себе си етологичното определение на любовта е много банално и достатъчно добре известно. Това е емоция, възникваща при достатъчното съвпадение на свойствата на потенциалния брачен партньор с критериите за търсене на даден субект. В това засега няма нищо ново. Новото е, че тук е предложен анализ на системите от критерии на търсенето и на ефективността на регулиращите механизми. В съответствие с тях основен критерий са инстинктивните вродени (и точно поради това присъщи на всички хора) образи, отразяващи най-вече физиологичното и психо-физиологичното здраве на кандидата за чифтосване. Но такива важни за съвременното семейство и общество качества като психическата толерантност (търпимост), алтруизъм, интелект и други подобни, от позициите на инстинктивните критерии са второстепенни и дори нежелателни. Освен това механизмите, които реализират това търсене, не са в състояние да направят какъвто и да е по-сложен анализ на цялото многообразие на свойствата и качествата на кандидата. Единственото, което се осъществява практически, е сравнение с шаблона. „Всичко, което блести, е злато“. При което предпочитание се отдава на най-елементарните и нагледни сигнални признаци, такива като физическото съвършенство, ранга, признаци на сексуално „сито“ поведение за мъжете и потенциална достъпност за жените. И още нещо, което е много важно — лимбическата система и хипоталамуса (основните регулатори на инстинктивното поведение) не се обременяват с обяснения защо и какво. Просто се поражда силна

емоция, а причината за нейното насочване към точно този кандидат човек обикновено не може да разбере чрез разсъдъка си. И поради това на него не му остава нищо друго, освен да преувеличава или да си измисля някакви особени логически значими достойнства за избора от него обект.

Какво е влиянието на женския рангов потенциал върху нейния успех в любовта?

Влиянието на женския РП върху нейния успех в любовта е противоречиво и разнообразно и ето защо не може да се говори за тяхната еднозначна взаимовръзка. От една страна високия РП на жената, косвено говорещ за физическо здраве, привлича. И наистина мъжете се влюбват по-често във ВР жени. Но, от друга страна, ВР жени са много по-недостъпни (най-малкото визуално), а това плаши и разочарова — възникналата влюбеност към ВР жена много често и много бързо приключва без резултат и често дори не „излиза наяве“. Но при ВР мъже, преситени от успеха си сред НР жени, подобна недостъпност е предизвикателство за тях. Подобни чувства обаче обикновено са пълни с последствия за жените, защото този мъж преследва по-скоро „спортни“ цели. За него победата в този двубой е важна като самоцел и дори е безсмислено да се говори за продължителни и сериозни отношения.

Можем най-общо да говорим за незначителното влияние на женския РП на нейния успех сред мъжете.

Наистина ли асоциалното поведение е признак на висок РП, ако сред асоциалните хора преобладават неудачници и бродяги?

Преди всичко трябва да разграничим два типа асоциалност — пасивна (каквато практикуват бродягите например) и активна асоциалност, чийто представители са хулиганите и скандалджиите. В първия случай се натъкваме на пълна нискоранговост с всичките ѝ особености. Но очевидно вие имате предвид активната асоциалност, която ще и разгледаме сега. Наистина, асоциалността, дори и активната, в обществото ни се асоциира с несретност и отхвърленост.

Което доказва единствено това, че нашето общество (слава богу!) в достатъчно голяма степен се отличава от първобитното общество. Там подобен асоциален тип би бил най-малкото поддоминантен, т.е. би заемал не по-нисък от втория ред в йерархията. За да бъде по-ясен, представете си този човек в затвора. Там той би заел едно от лидерските места или ще бъде принуден да се откаже от своята асоциалност. Аналогичен е образът на лудетината двойкаджия, който е много ниско ценен от учителите и който (като следствие от ниския си успех) има слаби перспективи за издигане в обществото, но който е достатъчно авторитетен сред съучениците си и доминира над тях.

Трябва да се подчертае и това, че ранговият потенциал не е нещо единно. Това е мозайка от достатъчно независими едно от друго качества и особености на един субект. С други думи, асоциалността (стремежът за участие в йерархическата борба като такава) може и да не бъде съчетана с други елементи на ранговия потенциал (такива като стремежа и способността за реално лидерство в групата), в резултат на което този човек би заел достатъчно ниско социално положение и то толкова по-ниско, колкото повече той пречи на своето издигане в обществото със своята асоциалност. И в същото време асоциалността е един от най-явните признаци на висок РП и този признак намира добър резонанс в съответните инстинктивни програми. И ето защо такъв човек така или иначе привлича вниманието на противоположния пол, а когато това е мъж, то асоциалността на неговото поведение значително повишава шансовете му за сексуално-любовен успех. На което често сме и свидетели — парадоксалната любов на жените към „несретниците“, например. По отношение на асоциалните жени тази зависимост не е толкова еднозначна (вж. предишния въпрос).

Защо взаимната любов е толкова рядко срещана?

Краткотрайната взаимна любов се среща достатъчно често, но продължителната — практически не се среща въобще. Много мислители са забелязали това отдавна. Вие сигурно сте запознати с изказвания като: „Винаги обича само единият; вторият само позволява да бъде обичан.“ или „Не е ли вечна насмешката на любовта, че жената не може да обича този, който я обича?“ (Шекспир). И макар че тук, както и във всяко художествено произведение, да е налице известна

хипербола, без да се прави какъвто и да е било опит да се обяснят причините за случващото се, същността е схваната вярно. Причината за загубата на интерес към влюбения мъж се корени в т.нар. „инверсия за доминиране“. Впрочем според мен това може да се определи по-точно като „редукция на доминиране“, тъй като при инверсията ВР трябва да стане НР, а НР — ВР, което е трудно да се каже, че се случва. На практика рангът на влюбения мъж просто силно се понижава по отношение на обекта на любовта, обикновено (но невинаги) до пониско ниво от това на обекта, „лудването“ на мъжа по нея дадената жена започва да възприема като „глад“ за женско внимание, в резултат на което този мъж става инстинктивно непривлекателен и взаимността, дори и да е била налице, бързо изчезва.

Взаимността на мъжа към влюбената жена се губи в резултат на действието на инстинкта за сексуална експанзия, който предполага понижаването на интереса към вече напълно подвластната жена (влюбената жена обикновено е именно такава). Понижаването на ранга също може да окаже влияние върху загубата на интерес към нея, макар че това тук е второстепенен фактор.

Разбира се, при напълно взаимна любов РП на влюбените може да е равен, но това равновесие е много нестабилно — дори и най-малкият дисбаланс се увеличава многократно, включително до загуба на чувства от страна на единия партньор. Впрочем щастието е възможно и без пълна взаимност, което се потвърждава от целия световен опит. По-скоро е валидно обратното: постоянното търсене на взаимна любов много прилича на гонене на собствената си сянка, което е в състояние да донесе жестоки разочарования и дори нещастие.

Защо предполагате, че избиращ е именно жената? Та нали при животните е избран този пол, който е по-ярко украсен, а при хората по-ярко украсени са жените. Кой според вас избира?

Дори и при онези видове, където самките изглежда са напълно подчинени на самците, „последната и решаваща дума“ винаги имат самците. Просто „произнасянето“ на тези думи е косвено и завоалирано. Що се отнася до хората, то тук изборът се осъществява на два или по-точно на три етапа:

- Първи, предварителен етап. Жената демонстрира своята принципна достъпност и готовност за сближаване. Подобна демонстрация включва както многообещаващите сигнали от типа на сексапилна външност, дрехи, разкрепостено поведение, така и на насочените към конкретен мъж сигнали като усмивки, разговори, молби за дреболии.

- Втори етап. Искан да подчертая, че без сигнал, даден от жената, който да е възприет на първия етап, мъжът не започва ухажване! Трябва да има поне намек за благосклонност. При това колкото по-нисък е ранговият потенциал на мъжа, толкова по-отчетливи, откровени и персонифицирани трябва да бъдат тези сигнали. Твърде тънките намеци НР като че ли не ги разбират (или по-точно не се решават да ги разберат). ВР може да се „запалят“ и от дежурно многообещаващите и при това насочени съвсем не към тях сигнали (т.е. подобно „палене“, така както и всички инстинктивни действия, може да е измамно). Така че, приемайки тези сигнали, мъжът, АКО Е СЪГЛАСЕН, започва ритуал на ухажване, показващ, че той е заинтересован от тази жена и като че ли я е избрал. И точно в това „ако е съгласен“ се и състои мъжката роля при избора, точно заради това са и хвърлени всички женски усилия по повишаване на привлекателността. Около това са и съсредоточени основните женски вълнения. Детайлите и продължителността на този ритуал могат да варират в много широк диапазон, дори и в рамките на една култура, но са налице и много общи елементи, тъй като този ритуал цели изясняването на ранговия потенциал на мъжа и включва в себе си проверката дали той има достатъчно ресурси и достатъчно принципна търсеност от други жени (ситост), самооценка и пробивни способности. В процеса на това изясняване жените често устройват провокации, изискващи унижение и подчинение от страна на мъжа (ще подчертая, че става дума за инстинктивни и следователно неосъзнати действия) и тежко и горко на този мъж, който се поддаде на тези провокации!

- Трети етап. Оценила поведението на мъжа на предходния етап, жената прави окончателния си избор. Понякога изборът на този етап, отстрани погледнато, може да изглежда автоматичен. Например, жената често просто не може да не избере мъж, демонстриращ поведение на победител. И именно този (в някои случаи) автоматизъм

създава и разпространената илюзия за това, че като че ли избира мъжът... Но ако поведението на мъжа на втория етап е било инстинктивно непривлекателно, то за никакъв автоматизъм не може и дума да става — на такъв мъж най-много да му откажат, въпреки всички разсъдъчни доводи. Или ще го направят екземпляр от колекцията.

Така че на всичките три етапа на сближаване съвсем не е пасивен наблюдател, обречена на очакване кога ще я изберат и сляпо съгласяваща се с този избор. Цялата разлика с видовете, при които самката избира пряко, се състои във възможното своенравие на мъжа на втория етап. При мнозинството видове на самец и през ум не му минава да се откаже, ако някоя самка „му хвърли око“.

Защо за много хора става все по-трудно да встъпят в брак с течение на годините?

Наистина най-лесно образуват брачни двойки най-младите хора — от 17 до 22–25 години. Дотолкова лесно, че това често изглежда (и в повечето случаи е!) лекомислено и безотговорно. Същото важи и за повторните бракове. След 30 г. дори и при наличието на прекрасна физическа форма този процес продължава с много по-големи трудности въпреки обикновено остро осъзнаваната необходимост от създаване на семейство. Това често се обяснява с понижаването на физическата привлекателност и с натрупването на негативен опит, но това съвсем не са най-съществените причини, които са две:

- Възрастовата програмираност. Жизненият цикъл на всяко живо същество предполага различно поведение на различните етапи от живота му. В детството ние сме програмирани да се обучаваме и развиваме; в младостта (17–25 години) — да образуваме една или друга разновидност на семейство (тук условно ще я наречем двойка); на 25–40 години — да възпитаваме децата си; в зрелостта — да възпитаваме внуци, а с приближаването на старостта ние изпитваме потребност да предадем жизнения си опит на младежта. И ако по някаква причина в предвиденото за това време не се е образувала двойка, то с течението на времето с все по-голяма вероятност тя няма да се образува изобщо — хризантемите в градината повехнаха отдавна. Като не изпитват необходимата нагласа за образуването на двойка,

немладите вече хора започват да капризничат, да търсят като че ли обективни причини, на които, ако са по-млади си, не биха им обърнали никакво внимание. Така че всеизвестната препоръка „не бързай да се жениш“ може да се окаже мечешка услуга. За препоръчване е вместо това младите хора да бъдат поощрявани да подходят по-осмислено към избора на спътник в живота, но да не удължават този избор твърде много.

- **Временна селекция.** При встъпването си в полово зряла възраст не всички хора имат еднаква способност да образуват двойки. Ще наречем това свойство по аналогия с термин от химията „брачно сродство“. Тук няма да разглеждаме подробно причините и съставляващите елементи на това брачно сродство и по какъв начин те се ангажират в брачни двойки. В крайна сметка към 30-те свободни остават предимно хора, които първоначално не са склонни да образуват двойки. А възможността да получат взаимност от друг също толкова несродствен брачно партньор е също толкова проблематична. На тези хора може да се даде съвет да се огледат за по-млади партньори, които могат да се окажат изначално високосродствени (и които все още са свободни), пък фазата от жизнената им програма, в която те все още се намират, ги прави по-предразположени към образуването на брачни двойки. Но това е практически изпълнимо само за хора в добра физическа форма, предимно мъже, брачната привлекателност на които остава постоянна до определена възраст.

Вярвам в това, че някъде по света се намира „моята половинка“. Как мога да я намеря?

Не вярвайте. Концепцията за „двете половинки“, предполагаща наличието на някой някъде, който е единствено подходящ за даден човек (и за никого друго) е поетичен мит и нищо повече. Хората търсят не прословутата си „втора половинка“, а НАЙ-ДОБРИЯ кандидат за чифтосване. Разбира се, оценките в скалата „добър-лош“ са различни за всеки, но не чак дотолкова, че да може да се говори за еднаква степен търсеност на всеки. Едни кандидати се признават за добри (или за много добри) от почти всички, а други практически никой не ги признава. При това наличието на диспропорции е неизбежно — „когато за едни е густо, за друг е пусто“. Но в това е и

смисълът на половото размножение, именно така се извършва половият отбор. Особено големи са тези диспропорции при мъжете. Така че „вашата половинка“ ще се окаже „половинка“ за много жени и на вас ще ви се наложи да се конкурирате с тях.

Какво можете да кажете по повод на до болка познатото твърдение за любовта на мъжете към мръсниците, а на жените към мерзавците?

Преди всичко нека да доуточним какво именно ще разбираме под „мръсница“ и какво под „мерзавец“. Защото битовият смисъл на тези понятия е много размит. Очевидно е, че под тези типажии се крият откровено високорангови личности, ярко егоцентрични (което достатъчно често се среща при ВР). При това те обладават ясно изразена асоциалност, в това число приемаща и криминални форми. С други думи, такива хора са привлекателни поради своята високоранговост. За един мъж това е повече от достатъчно, за да се ползва с успех сред жените. Но както вече стана ясно, женската високоранговост съвсем не дава гаранции за успех сред мъжете. За да има действително успех, такава ВР жена трябва да демонстрира повишена сексуална достъпност, макар и илюзорна. Често това намира израз в безсрамие при разговори на сексуални теми и демонстрация на повишен интерес към сексуалната страна на живота. Очевидно е, че имайки голям успех сред представителите на другия пол, такива хора много бързо натрупват голям опит по тези въпроси, което допълнително усилва техния успех. Като следствие от този успех се развива и способността им да не се влюбват в заинтересувалия ги партньор, което им позволява да владеят ситуацията толкова дълго колкото им е изгодно, защото, както вече знаем, взаимната любов не може да бъде кой знае колко дълга. От друга страна, тази хладна и много често злонамерена пресметливост в отношенията е една от причините, даваща основание на тези хора да бъдат определяни като „мръсник“ и „мръсница“. И при все това е много важно да се подчертае, че мръсниците и мерзавците са едно от подмножествата на сексуално и брачно привлекателните жени и мъже. Високоранговостта и другите фактори на привлекателност могат да бъдат проявени в по-малко отблъскващи форми.

Според вас защо всички световни религии упорито призовават към ограничаване на половия живот само в рамките на законния брак?

Освен очевидните икономически причини, които днес не са много актуални, освен необходимостта да се намали „нажежеността на страстите“ и агресивността на сексуална основа, съществува и още една причина, поради която обществото и до ден-днешен има обективен интерес от подобно ограничение. Това е необходимостта постоянно да се задава позитивно направление на отбора. Очевидно е, че взимайки решение да встъпи в законен брак, дори и най-празноглавият човек ще подходи към избора на партньора си все пак малко по-отговорно и по-разсъдъчно, отколкото когато встъпва в краткотрайна извънбрачна връзка, например. Още повече че това е характерно за хора, които са все пак малко от малко отговорни и мислещи. С други думи, критериите за избор на възможния родител на своите деца в първия и втория случай съществено ще се различават, а наред с това ще се различава и направлението на половата селекция. Както вече неведнъж подчертахме, в интерес на позитивната социална селекция на хората като вид е осъществяването на разсъдъчен избор, който предполага критериите за отбора да бъдат такива качества като хуманност, алтруизъм, интелект, толерантност, трудолюбие и др.

Емоционалният избор създава условия за връщане към първобитните порядки, тъй като инстинктивните критерии са значително по-непригодни за социалната еволюция. Предполагам, че в процеса на предисторическата социална еволюция човечеството, в лицето на най-мислещите негови представители, отдавна е установило вредата от „самотека“ в избора на брачен партньор. Просто защото това способства за социалната деградация на обществото. Но същото това човечество и досега не може да представи що-годе убедителни доказателства в подкрепа на това. Всички аргументи в полза на ограничаването на половия живот в рамките на брака се свеждат в края на краищата до тезиса за богоугодността на целомъдрието. До сравнително неотдавна това е било напълно достатъчно — йерархическият авторитет на Бога и влиянието на вярата върху културата са били много силни и не е имало потребност от каквито и

да е било разяснения по този повод. Но в наше време безпокоеността на служителите на вярата по отношение на половата свобода е напълно обяснима — те, както и преди, не могат да представят рационални аргументи. Освен това предлаганата система от ограничения е достатъчно неоптимална (вследствие на нейната емпиричност и ненаучната ѝ основа). Някои от тези ограничения са явно погрешни или прекомерни, което допълнително снишава тяхната привлекателност. Но необходимостта от някакво регулиране (или саморегулиране) на половата свобода е, както и преди, обективна и доколкото предишното влияние на вярата върху ежедневието на хората е практически невъзстановимо, то би следвало да се потърсят други способности за убеждение и пропаганда.

А не сте ли измислили всичко това просто за да оправдаете мъжката изневяра?

Често обвиняват етолозите в това, че те като че ли оправдават голяма част от инстинктивните прояви в поведението на хората. В частност дълго време етолозите са били обвинявани в това, че оправдават расизма, заради обяснението на расовата неприязън с инстинкта за етологичната изолация на видовете. На практика обаче нито един етолог е имал предвид нещо подобно. Да обясниш нещо е много по-различно от това да го оправдаеш! Та нали никой не обвинява следователите в съучастие с престъпниците просто защото те обясняват мотивите на престъпните им действия. Подозира се, че в дадения случай в масовото съзнание се задейства колкото стар, толкова и лъжлив стереотип — „което е естествено, не е безобразно“. Много от така да се каже „естествените“ поведенческите актове, освен че най-малкото са безобразни, но и са категорично неприемливи от цивилизационна гледна точка. Например, стремежът да унизиш ближния е дори много естествена човешка потребност, произтичаща от логиката на йерархическата борба, то тази естественост въобще не прави подобно поведение по-малко безобразно. И етолозите знаят това много по-добре от който и да е било... Но оттук изобщо не следва, че те оправдават и одобряват унижението на околните. Напротив, разкривайки произходите на дадена потребност, етолозите посочват най-ефективните пътища и методи за тяхното блокиране.

Всичко гореказано важи с пълна сила за обяснението на мъжката изневяра с инстинкта за сексуална експанзия.

Защо толкова упорито бъркате любовта с физиологията? Според мен любовта е ЧУВСТВО, което е чуждо на всякакви хормони и инстинкти. Никой не мисли за тях, когато се влюбва.

Всъщност никой и не твърди, че любовта не е ЧУВСТВО. И ние го разглеждаме на първо място именно като чувство! Чувство, което може да бъде изключително силно, всепоглъщащо и т.н., и т.н. Цялата разлика се състои в това, че ние се интересуваме от ПРИЧИНИТЕ. Аз съм съгласен с вас и за това, че практически никой, влюбвайки се, не мисли за хормони и инстинкти. Но пък няма за да забременееш непременно трябва да мислиш за овулация? Една жена може и понятие да си няма какво означава тази дума, но това не е повод да отречеш факта, че жените имат овулация. Всеки месец. И че именно през тези 2–3 дни от месечния цикъл жените са много по-влюбчиви. Непознаването на природните закони не отменя тяхното действие.

Но нашите разногласия всъщност са много по-дълбоки от тези повърхностни разсъждения. И те се коренят ни повече ни по-малко в основния философски въпрос за идеализма и материализма. Аз съвсем не се готвя да отричам правдивостта на идеалистическата гледна точка (нека оставим това на философите). Аз просто искам да обърна внимание на концептуалната ѝ несъвместимост с материалистическата. Или-или. Или ще приемем, че първични са духът, идеята, чувството, а материалният свят е функция на нашите усещания, или, напротив, че усещанията са проекции на материалния свят. Възможно е да предположим (следвайки Кант), че любовта е нещо принципно (априори) непознаваемо, подобно на непостижимите мисли Божии и неведомите пътища Божии и че като че ли дори самото намерение да тръгнем по тях е само по себе си метеж и ерес. А може и да се опитаме да открием скритата материалистическа причина за възникването на това чувство.

В първия случай благоговейно ще разглеждаме примерите и образите на любовта, ще описваме характера и силата на любовта, чудните прищевки на съдбата, а възникването ѝ ще приемем за нещо свръхестествено и честно казано — неинтересно. Във втория случай

досадно ще се ровим в органическите и психически причини за възникването ѝ, необходимите за нейното възникване хормони, наличието на потенциалния партньор, който отговаря на едни или други критерии, степента на влияние на възпитанието и традицията, условията, при които се задействат биохимическите процеси, които и предизвикват специфичните любовни усещания. Вашето дълбоко отвращение от подобно равние е чисто и просто отражение на гореописаната несъвместимост и вероятно опитът ми да ви убедя в полезността и значението на научните изследвания на любовта е безсмислено. Мога евентуално да ви посъветвам да не четете научни статии по темата. Особено преди да обядвате...

Каква според вас е разликата между любовта и влюбеността?

Паниковски никога не беше падал толкова ниско, че да мошеничества.

Той крадеше... Не, това не беше Мошеничество — това беше Кражба.

Илф и Петров „Златният телец“.

Всъщност няма разлика. Широко разпространено е мнението, че любовта е нещо прекрасно, възвишено и „наистина-истинско“, а влюбеността е нещо като отпадъчен продукт на любовта. Но на въпроса каква всъщност е разликата между „копието“ и „оригинала“ никой не може да даде що-годе смислен отговор. Освен може един-единствен признак, много точно уловен в следната пословица: „Няма успешен метеж — в противен случай биха го нарекли другояче“. Любовта и влюбеността са просто две имена на едно и също явление. Но като че ли съществуващата принципна разлика е изкуствено въведена, за да се съвместят, от една страна, възвишените романтически чувства, които изпитва влюбеният в апогея на своята влюбеност и мъката, непорядъчността и дори трагедиите, които често съпътстват отношенията между мъжете и жените. Ако отношенията имат успешен край — това е любов. Ако ли пък не, е влюбеност.

Много удобно. Въпреки че по съществото си това не е нещо повече от търсене на оправдание.

Както е известно, рангът на жените в социалната йерархия обикновено зависи от ранга на мъжа ѝ. И стремежът да се омъжиш за ВР не е ли просто начин да повисиш ранга си?

Да, такъв феномен съществува. Но пък и аз съвсем не съм склонен да придавам централно значение на фактора на пренасянето на статуса от мъжа на жената. Освен това нали разглеждаме инстинктивните съставни части на брачното поведение, а образуването на семейство е разсъдъчен процес и тук неетологичните доводи (най-вече меркантилните) имат много по-съществена роля и аз съвсем не мисля, че инстинктите изцяло контролират този процес. За разлика от любовта, където инстинктивните фактори напълно преобладават. Бракът по сметка, без любов, е достатъчно често срещано явление и в сметката може да влезе дори и желанието да повишиш социалният си статус.

Освен това не си струва да виждаме много голяма взаимовръзка между социалния и инстинктивния статус. Да, наистина това е един от факторите, но при това далеч не съществен. С една дума — поручик Ржевски, еталонът за успешен мъж по съвременни критерии, би бил всичко на всичко лейтенант, което, съгласете се, е достатъчно скромно. Високоранговостта в рамките на парадигмата на Трактата е най-вече въпрос на самооценка. При което тази самооценка е напълно адекватна на всички други особености на характера и интелекта на даденият индивид. Социалният успех на човека е следствие от съвсем друг набор от характеристики, а самооценката в това отношение е второстепенен фактор. И необикновено уверения в себе си поручик Ржевски, ползващ се с феноменален успех сред дамите в социален смисъл, е никой или почти никой, а супербогатият Бил Гейтс съвсем скоро се ожени за напълно невзрачна жена. Бил Гейтс да ви прилича на мачо? Там е работата я... Лейди Даяна, както знаем, също е предпочела мъж с по-нисък социален статус от бъдещия крал Чарлз. Освен това връзката на жените с ВР е напълно потайна и не предполага нито огласяване, нито продължаване на отношенията. Пример — откровено случайните връзки. За такава връзка се предпочитат предимно (дори и спрямо сериозните отношения) самоуверените мъже — мачо, без изобщо да се обръща внимание на

техния социален статус, но които са еднозначно ВР в първобитно-йерархическата координатна система. Следователно тук подсъзнателно се оценява мъжката високоранговост като показател за висококачествеността му (небезусловна) като източник на гени за потомството, а съвсем не високоранговостта като средство за повишаване на собствения ранг.

Защо ергените живеят по-малко от женените мъже?

Първо, не всеки стар ерген живее по-малко от средностатистическия женен мъж. За ВР ергени, които нямат проблеми с жените, това не е характерно, ето защо обяснението на по-голямата продължителност на живота на женените мъже с по-подредения начин на живот съвсем не е оправдано. Обръщам внимание помежду другото и на това, че при старите моми подобна тенденция е твърде слаба и влиза в границите на статистическата грешка. По-малка продължителност на живота се наблюдава само при НР-стари ергени. А основните причини за това явление са три:

- Тяхното по-нестабилно здраве е първата (ако не и най-важната) от причините за много по-малка им привлекателност за жените.

- Стресът и депресиите, които се увеличават с течение на годините и които най-често са следствие от неуспеха им (вж. „Каква е причината за душевните страдания на самотните хора“) предизвикват появата и усилването на телесните болезки.

- По-честите самоубийства (пак поради неуспехите, стреса и депресиите), които статистиката регистрира в графата „естествена смърт“.

Каква е разликата в трактовката на понятието „безсъзнателно“ в психологията и етологията?

Както вече беше казано психологията се интересува най-вече от поведението, което възниква в резултат от учене. И ето защо психологът се стреми да обясни по възможност всички нерационални поведенчески актове чрез събитията и въздействията на случили се в миналото на конкретния човек събития, най-вече свързани с детството му. Т.е., психологът вижда коренът на безсъзнателното в онтогенезата

(индивидуалното развитие) на пациента, а влиянието на инстинктите, макар и да не се отрича напълно, в повечето случаи се принизява неоправдано.

Етологът съвсем не отрича влиянието на средата и на възпитанието при формирането на характерните поведенчески реакции при човека и предполага, че повечето от нерационалните поведенчески актове са обусловени от филогенезата (от развитието на цялото човечество като вид) и се проявяват под формата на инстинкти в поведението на дадения човек.

Известно е, че най-важното за успеха в любовното дело е да повярваш в него. От вашето съчинение — само разочарования. Нима това ще помогне на някой, който има нужда от помощ?

Женската логика е неосъзнатото убеждение, че обективността може да бъде преодоляна само с едното желание.

Алексей Круглов

Мракът на низките истини ни е по-близък
от възвишаващата ни лъжа.

А.С.Пушкин

Не може до безкрайност да се експлоатира „ефектът плацебо“! Той съвсем не е всевалиден. Най-важното за успеха на всяко начинание е притежаването на информация относно проблема и адекватната ѝ реалистична оценка, както и достатъчната квалификация в дадената област. Увереността в успеха е полезна само в случай когато тя е съчетана с квалификация или води до нейното увеличение. Без това да е налице, ние просто рискуваме всеки път да попадаме в небрано лозе. Ненаправно се казва, че няма по-лошо нещо от глупака, освен дейния глупак...

Наред с това необикновената разпространеност на дадената във вашия въпрос гледна точка определено се нуждае от анализ и разяснение. Да започнем с това, че тази теза се изказва вече хиляди години, което помежду другото съвсем не пречи на всеки негов глашатай напълно искрено да се възприема като първооткривател. И всичко това се дължи на факта, че подобни изказвания се базират на примативното подсъзнание, което е изначално присъщо на всеки човек. И което на свой ред подхранва всички прояви на идеалистичната философия и психология, които приемат съзнанието, идеята, духа (и дори любовта!) за първични, обладаващи реална сила същности, които дори могат да съществуват автономно. На тази основа расте и религиозността и суеверността; ненапразно подобни призиви много често са забулени в тайнствено-мистични форми. Битуването на тези настроения се подхранва и от избирателността на човешката психика, която помни най-дълго позитивно оцветените събития и която много обича да се занимава с търсене на оправдания, и когато успехът в действителност е постигнат, то постигането му много охотно се приписва на гореспоменатата увереност; а ако ли пък няма успех, също толкова охотно се забравя.

В същото време от подобна увереност наистина има ефект и той съвсем не е нищожен, ето защо си струва да се кажат няколко думи и за това. От цялото многообразие на житейските ситуации ще се взрем в най-интересните от етологична гледна точка случаи когато увереността в успеха на предприетото начинание е свързано с противопоставянето на други хора. В този случай положителният ефект от увереността в успеха се постига благодарение на определено повишаване на собствения РП, който, както знаем, се състои най-вече от увереност в себе си. Е, и колкото по-висок е ранговият потенциал на някой човек, толкова по-често околните му се подчиняват и отстъпват, което собствено е и необходимо за успеха на такъв род начинание.

Още една важна забележка по този повод. Въпреки че полезността от подобно самовнушение е чисто второстепенна, то задължително трябва да бъде рекламирана като **АБСОЛЮТНО** ефективна! И лъжа да е, но в противен случай няма да бъде постигнат дори и този чисто спомагателен ефект, който е обективно възможен. Законите на жанра обвързват със заклинания и не се свеждат до подробности: Вярвай!!! — и всичко ще стане... Но абсолютизацията

на ефекта на самовнушението не е и толкова безвредна — от опасното надценяване на своите сили, до игнорирането на другите методи за постигането на целта. Например, когато този, който е заболял от инфекциозно заболяване, започва усърдно да моли бога за изцеление (вярвайки в ефекта), но не се интересува от лекарските процедури.

Същото е и с решаването на проблемите в половата сфера. Увереността в успеха — е разбира се яко, пък и много необходимо, но познаването на движещите сили в тези отношения най-малкото е достатъчно полезно.

(*) Фактически маестрото има предвид примативната логика, разбира се — логиката на инстинктите.

А вие самият вярвате ли в любовта?

Зависи в какъв смисъл. Ако говорим за съществуването на специфично състояние на човека, то аз разбира се вярвам и съм запознат с него не от хорските приказки. А в това, че „любовта винаги е права“ — не, за което собствено и беше написан Трактат. Обаче самата формулировка на вашия въпрос ме заставя да предположа, че вие имате предвид нещо съвсем друго. Може би вие възприемате любовта (вероятно дори без вие самият да не осъзнавате това) като някаква, макар и безплътна, но самостоятелна същност от типа на прераждаща се душа, поетическа муза или свети дух... Т.е. за самия вас това не е толкова название на човешко състояние, колкото някакво автономно и почти живо същество, което може да идва и да си отива по своя собствена воля. Съгласен съм, че при такова разбиране разговора за хормоните и нервните импулси изглежда като че ли няма никаква връзка с темата. Та ето на такава любов аз не вярвам, просто защото съм на материалистически позиции. Вж. и моя отговор на въпроса „Защо толкова упорито бъркате любовта с физиологията“.

Авторизиран превод на български
Втора редакция

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.